

Revitalizace náměstí 28. října v Luhačovicích

BcA. Katarína Zdurienčíková

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací
Ateliér Tvorba prostoru

Akademický rok: 2022/2023

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE (projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: BcA. Katarína Zduriencíková
Osobní číslo: K21321
Studijní program: N0212A310007 Multimédia a design
Specializace: Tvorba prostoru
Forma studia: Prezenční
Téma práce: Revitalizace veřejných prostranství

Zásady pro vypracování

- Rozbor zadaného prostorového úkolu a vymezení jeho problematičnosti
- Známé příklady stejných nebo podobných řešení (min. 3 příklady, včetně osobního vyhodnocení)
- Historiografie daného problému
- Koncept a vývoj návrhu (včetně osobního stanoviska)
- Průvodní zpráva popisující vybrané a schválené řešení
- Výkresová část a obrazová dokumentace
- Dokladová část
- Fyzický model vybraného řešení

Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam doporučené literatury:

GEHL, Jan a Lars GEMZOE. *Nové městské prostory*. 1. vyd. Brno: ERA, 2002. 263 s. ISBN 87-7407-233-1.
NEUFERT, Ernst. *Navrhování staveb: podklady, normy, předpisy o zřizování, stavbě, tvorbě, nárocích na prostor, na prostorové vztahy, tvoření rozměrů budov, místností, zařízení, přístrojů*. Praha: Consultinvest, 1995. ISBN 80-901486-4-6.
NORBERG-SCHULZ, Christian. *Genius loci: Krajina, místo, architektura*. Vyd.2. Praha: Dokořán, 2010. 220 s. ISBN: 978-80-7363-303-5.
H.WHYTE, William. *The Social Life of Small Urban Spaces*. 2nd ed. New York: Project for Public Spaces, 2021. 125 s. ISBN 9780970632418.
LYNCH, Kevin. *Good City Form*. London: MIT Press, 1984. 524 s. ISBN 9780262620468.

Vedoucí diplomové práce: Ing. arch. Kamil Kolářek
Ateliér Tvorba prostoru

Datum zadání diplomové práce: 1. prosince 2022
Termín odevzdání diplomové práce: 19. května 2023

Mgr. Josef Kocourek, Ph.D.
děkan

Ing. arch. Kamil Kolářek
vedoucí ateliéru

Ve Zlíně dne 15. prosince 2022

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ / DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- bakalářská/diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a bude dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou/diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 mohu užit své dílo – bakalářskou/diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské/diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem bakalářské/diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji, že:

- jsem na bakalářské/diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně dne: 06.04.2023.....

Jméno a příjmení studenta: Katarína Zdurienčíková
podpis studenta

„Najskôr život, potom priestory a nakoniec budovy. Naopak to nikdy nefunguje.“ Jan Gehl

ABSTRAKT

Táto diplomová práca sa zaoberá revitalizáciou námestia 28.října v Luhačovicích. Cieľom práce je navrhnúť atraktívny priestor s viacerými funkciami a dostatkom zelene. Návrh reaguje na danú lokalitu, a jednotlivými prvkami nadväzuje na priľahlý verejný priestor. Výsledkom tejto práce je možné riešenie existujúceho priestoru do budúcnosti.

Kľúčové slová: revitalizácia, námestie, verejný priestor, krajina, zeleň, vodný prvok

ABSTRACT

This diploma thesis deals with the revitalization of Square of 28. October in Luhačovice. The aim of the thesis is to design an attractive space with multiple functions and plenty of greenery. The design responds to the site and connects with the adjacent public space by individual elements. The result of this work is a possible solution for the existing space for the future.

Keywords: revitalization, public square, public space, landscape, greenery, water features

Moje poďakovanie patrí vedúcemu práce a všetkým, ktorý konzultovali moje nápady a návrhy.
Ďakujem aj všetkým, ktorý mi poskytli materiály, cenné rady a akékoľvek informácie k mojej práci.

Prehlasujem, že odovzdaná verzia diplomovej práce a verzia elektronická nahraná do IS/ STAG sú totožné.

OBSAH

ÚVOD	6
I TEORETICKÁ ČASŤ	7
1 HISTORICKÝ VÝVOJ VEREJNÉHO PRIESTORU	8
1.1 NÁMESTIE V HISTÓRII	8
2 VEREJNÝ PRIESTOR	9
2.1 VÝZNAM VEREJNÉHO PRIESTORU	9
2.2 KVALITA	9
2.3 GENIUS LOCI	9
2.4 OHROZENIE VEREJNÉHO PRIESTORU	10
3 TYPY VEREJNÝCH PRIESTOROV	11
3.1 NÁMESTIE	11
3.1.1 NÁMESTIE V MALÝCH MESTÁCH V ČR	11
3.2 ULICA	11
3.3 NÁBREŽIE	12
3.4 PARK A MESTSKÁ ZELEŇ	12
3.5 TRŽNICA	12
4 ZÁSADY PRE KVALITNÝ VEREJNÝ PRIESTOR	13
4.1 PRÍSTUPNOSŤ A BEZBARIÉROVOSŤ	13
4.2 ĽUDSKÁ MIERKA A PERSPEKTÍVA	13
4.3 HRANIČNÁ LÍNIA	13
4.4 POCIT BEZPEČIA A ZDRAVÉ PROSTREDIE	14
4.5 PARTICIPÁCIA VO VEREJNOM PRIESTORE	14
4.6 UDRŽATELNOSŤ A ATRAKTÍVNOSŤ	14
4.7 MIKROKLÍMA	14
5 DEFINÍCIA PRVKOV	15
5.1 MOBILIÁR A JEHO UMIESTŇOVANIE	15
5.2 VODNÉ PRVKY	15
5.3 UMELECKÉ DIELA	15
5.4 ZELEŇ	15
5.5 MATERIÁLY	16
6 PRÁCA S TERÉNOM	17
6.1 PRÍSTUPY K TERÉNU	17
6.2 ERÓZIA A OPATRENIA	17

7 PRÍKLADY REALIZÁCIÍ	18
7.1 KOMENSKÉHO NÁMESTIE PRAHA	18
7.2 MIEROVÉ NÁMESTIE TRENČÍN	19
7.3 NÁMESTIE SCHANDORFF	20
II PRAKTICKÁ ČASŤ	21
8 LUHAČOVICE	22
8.1 HISTÓRIA	22
8.2 NÁMESTIE 28. RÍJNA	22
8.3 PAMÄTNÍK OSLOBODENIA	23
9 ANALYTICKÁ ČASŤ	24
9.1 ŠIRŠIE VZŤAHY	24
9.2 SÚČASNÝ STAV	24
9.3 PODROBNÁ CHARAKTERISTIKA NÁMESTIA	25
9.4 DOTAZNÍK	26
10 POSTUP PRÁCE	30
10.1 PAMÄTNÍK A JEHO PROBLEMATIKA	30
10.2 NAVRHOVANÉ PRVKY A ZÓNY	30
11 FINÁLNY NÁVRH	31
11.1 PODROBNÝ OPIS NÁVRHU	31
11.2 PRÁCA S TERÉNOM	32
12 POUŽITÉ PRVKY	33
12.1 VYBRANÝ MOBILIÁR A OSVETLENIE	33
12.2 VODNÝ PRVOK	34
12.3 POUŽITÉ MATERIÁLY	35
12.4 ZELEŇ	35
12.5 VYUŽÍVANIE PRIESTORU	36
ZÁVER	37
ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	38
ZOZNAM POUŽITÝCH SYMBOLOV A SKRATIEK	40
ZOZNAM OBRÁZKOV	41
ZOZNAM TABULIEK A GRAFOV	42
ZOZNAM PRÍLOH	43

ÚVOD

Cieľom diplomovej práce je skultivovať priestor. Vytvoriť univerzálne miesto na podujatia, a atraktívny priestor pre všetkých návštevníkov. Súčasným problémom námestia je množstvo nevyužitého priestoru, nedostatok sedacích prvkov a celkovo zanedbanosť povrchov.

Práca obsahuje tri časti. Teoretická časť zahŕňa všetky informácie potrebné k predpokladu vytvorenia dobrého verejného priestoru. Pojednáva o problémoch, ale aj plusoch verejných priestranstiev. Praktická časť zahŕňa celý priebeh tvorby. Na začiatku sa venuje podrobnej analýze námestia a všetkých súvislostí. Súčasťou analýzy je vyhodnotenie dotazníka. Následne návrh pokračuje vývojovou fázou, hľadaním správneho riešenia, tvaru a funkcie. Práca pokračuje opisom finálneho návrhu, ktorého prioritou je dobre fungujúci a živý verejný priestor.

Koncept návrhu je založený na priestorovej kompozícii a vychádza z hlavných bodov a vstupov na námestie. Týmto rozdelením priestoru vzniká viacero zón. Dôležitým aspektom je použitie zelene na odklonenie cestnej komunikácie, a zároveň vytvorenie pobytovej zelenej plochy. V centre námestia sa nachádza veľkorysá dláždená plocha na verejné podujatia. Dláždenú plochu lemuje betónový múr so sedením, ktorý vytvára príjemnú hraničnú líniu s výhľadom na okolitý priestor. Na námestí sa nachádza krajinný a vodný prvok, tie reflektujú danú lokalitu. Prvky zároveň poskytujú variabilné využitie a priestor na hru. Hlavná línia návrhu vytvára vizuálne prepojenie námestia s verejným priestorom na druhej strane rušnej cesty. Pohľad je zámerne cielený na mestský úrad, cez pamätník oslobodenia. Okrem vizuálneho prepojenia je kladený dôraz na materiálové začlenenie, tak aby námestie nebolo izolované ale integrovalo sa do celku mesta.

Priestor námestia ma naozaj veľký potenciál a dobrý predpoklad, že sa v budúcnosti stane z nefungujúceho priestoru živé námestie.

I TEORETICKÁ ČASŤ

1 HISTORICKÝ VÝVOJ VEREJNÉHO PRIESTORU

Vznik plne fungujúceho a jasne definovaného verejného priestoru sa začal práve v starovekom Grécku v podobe antickej agory, ktorá fungovalo ako trhovisko, ale aj priestor na zhromažďovanie. Mala spoločenský, politický a ekonomický význam. Tvar bol zvyčajne štvorec alebo obdĺžnik. Rímske fórum bolo veľmi podobné agore s rozdielom, že obsahovalo viac aktivít (Ambrožová, 2010).

V stredoveku boli mestá malé, skromné a predovšetkým plnili obrannú funkciu. Mestské námestia a priestory pred kostolmi sa stávali prirodzenými centrami a priestorovou dominantou mesta. Hlavné námestie malo štvorcový alebo obdĺžnikový pôdorys. Celá štruktúra mesta sa ďalej skladala z veľmi úzkych a obranyschopných ulíc (Ambrožová, 2010). Výzor mesta ovplyvňovali fortifikačné prvky, najmä hradby, mestské brány a padacie mosty. Stredoveké mestá sú charakteristické svojim nepravidelným pôdorysom. V minulosti sa mestský život odohrával aj na vrcholoch hradieb. Vrch hradieb vytváral prvé promenády. Pre tento fenomén existuje francúzsky názov boulevard (Kratochvíl, 2015).

Renesančné mestá sú výnimočné svojou geometrickou pravidelnosťou (Kratochvíl, 2015). Obdobie renesancie sa zaoberalo verejnými priestormi s veľmi umeleckou vynaliezavosťou a dômyselným využívaním kompozičných princípov. V tejto dobe vznikli architektonicky prepracované domy a sídla, ktoré vizuálne obohatili mestá. Renesancia sa usilovala premyslene komponovať vzťahy medzi mestskými priestormi (Ambrožová, 2010). Diagonálne riešenia miest sú typickým znakom baroka (Kratochvíl, 2015).

(a) Late Medieval City, 12th (b) Renaissance City, 15th (c) Baroque Plan in D.C., 1792

Obr. 1 historický vývoj (zdroj: Cuthbert, 2006)

Klasický štýl vznikol v Grécku no následne ho Rimania pretvorili na svoj obraz a klasicizmus sa začal šíriť celou Európou. Mestá nadobudli spoločné charakteristické črty a získali štýlovú jednotu. Napriek tomu sa stavby vizuálne líšia medzi rôznymi regiónmi a krajinami. V estetickom pojmání vnímame vplyv lokálneho materiálu a spôsobu stavania, čo ovplyvňuje finálny výsledok stavby. V snahe odlišiť sa a postaviť originálnu stavbu začal vznikať problém. Spolu s ním vznikli vzorkovníky. Táto snaha po originalite viedla k veľmi rýchlemu zmazaniu charakteristických, regionálnych druhov architektúry a podporila vznik chaosu. Je dôležité vnímať a rešpektovať znaky miestnej architektúry (De Botton, 2010).

19. storočie a priemyselná revolúcia priniesli mnoho nového. Rýchle rozrastanie miest zo sebou prinieslo viaceré problémy v podobe zlej hygieny, dopravy ale aj služieb. Spoločnosť bola postavená pred nové urbanistické problémy. Významnou časťou mestského priestoru sa stali parky, záhrady a nábregia (Ambrožová, 2010).

po druhej svetovej vojne sa v našom regióne začal masívne uplatňovať socialistický realizmus. Obdobie socializmu síce nemalo dopad priamo na štruktúru miest ale radikálne ovplyvnil vizuálnu podobu. Moderný rozvoj miest je výsledkom snahy o regeneráciu, revitalizáciu a obohatenie verejného priestoru (Ambrožová, 2010). Hlavná tvorivá sila vo vývoji mesta počas 19. storočia bola industrializácia, bohužiaľ viac uškodila ako prospela. Celé mestá degradovali. V 20. storočí sa vývoj miest podpísal na priestorovej koncepcii a častej fragmentácii. Rozlievanie miest do krajiny, nezmyselné voľné a koncentrované plochy a pritom nedostatočné vybavenie obytných zón (Legény, 2016). Priemyselné miesta sú často koncipované na šachovnicovom pôdoryse (Kratochvíl, 2015).

1.1 Námestie v histórii

O námestí v pravom slova zmysle sa dá hovoriť až neskôr. Námestiu predchádzala agora či fórum a verejný priestor sa formoval postupne. Až v renesancii kládli dôraz na vhodné usporiadanie námestí a ich vzájomný vzťah (Ambrožová, 2010). Veľká časť námestí bola utváraná trhom, ktorý je dodnes veľmi obľúbený. Charakteristickým rysom historických miest je hustá sieť ulíc vedúca priamo na námestie. Námestie je v tradičných mestách skôr pravidelného tvaru a v postupne rozvíjajúcich mestách je tvar nepravidelný (Šilhankova, 2020). Vitruvius, ktorý sa venoval písaniu o navrhovaní Fóra uviedol, že námestie by malo byť úmerné počtu obyvateľov, tak aby bol priestor užitočný a nebol príliš malý alebo veľký (Moughtin, 2003).

2 VEREJNÝ PRIESTOR

Verejný priestor nie je len fyzické miesto ale aj svet komunikácie, politiky, médií a sociálnych sietí. Oboje formy majú spoločné vlastnosti ako komunikáciu a poskytovanie rozličných informácií. Celkovo pojem verejný priestor je možné chápať ako miesto pre spoločenský život, rozvoj medziľudských vzťahov a vytváranie miestnej identity (Kratochvíl, 2018).

V našom blízkom okolí častejšie vnímame hmotu ako prázdny priestor. Pohľad sa zameriava na budovy a rôzne objekty. Avšak objekt sám o sebe nevyjadruje úplnú podstatu. Dôležité je vnímať charakter vzťahov a súvislosti medzi objektami (Melková, 2021).

Verejný priestor vytvára otvorený priestor, do ktorého človek vstupuje zo súkromného a rodinného života (Kratochvíl, 2015). Architektúra a vôbec okolie okolo nás vytvára podmienky pre život a určuje akým spôsobom sa život bude vyvíjať v okolí budov. Architektonická nesúdržnosť, nie je primárne iba o stavbe samotnej. Prejavuje sa aj v kontexte vzťahu medzi budovou a jej okolím. Architektúra by mala komunikovať s okolitým prostredím a vytvárať typické vlastnosti pre danú lokalitu. Architektúra, ktorá nerešpektuje kontext prostredia a nekomunikuje s okolím sa často stáva rušivou a problémovou. Tak ako dom bez okien alebo moderná budova medzi starými drevenicami s príbehom. Stavby, ktoré majú myšlienku a dokonca v nich nájdeme špecifické prvky z danej lokality sú dôležitejšie ako sa na prvý pohľad môže zdať (De Botton, 2010).

2.1 Význam verejného priestoru

Mesto je spoločným zdieľaným priestorom. Človek vníma architektúru pomocou desiatok rôznych vnemov, ktoré spája dohromady a vyhodnocuje situáciu. Nie je to len o jednej stavbe, alebo jednom prvku na námestí. A tak isto každý človek interpretuje architektúru podľa svojho vnímania a pocitu. Verejný priestor je ako jediným priestorom spoločných záujmov a ideí. Je tradičnou hodnotou mesta už od nepamäti (Melková, 2016).

Humanistická povaha verejného priestoru je nemenej dôležitá ako technická stránka. V sociálnom priestore vytvára verejný priestor kultúrne a spoločenské prostredie vhodné na medziľudské interakcie. Dôležitým krokom je vyhodnotenie potenciálu voči mestu (Melková, 2016). Verejné priestory ako aj námestia vytvárajú kontakty medzi občanmi a turistami, čím napomáhajú k vytvoreniu zdravej komunity. Identifikácia s miestom vytvára pocit lepšej komunity a tým aj možnosti spolupracovať (Maier, 2012).

2.2 Kvalita

Kvalitný verejný priestor nie je len o hmote a priestore. Kvalitu vytvárajú ľudia a situácie, ktoré sa v ňom odohrávajú. Kvalita priestoru je predovšetkým o náplni, aký potenciál má priestor, čo sa bude odohrávať v danom mieste, ako nás priestor inšpiruje, čo v nás zanecháva, aké zážitky vytvára a predovšetkým čo tam ľudia radi robia (Melková, 2021). Atraktivnosť záleží aj od podnetov a ľudského vnímania. Zrak, čuch, hmat a dokonca aj chuť. Všetkými zmyslami je možné vnímať atmosféru mesta. Každý jeden zmysel je dôležitý pre vytvorenie komplexného obrazu. Verejný priestor musí byť premyslený tak, aby odpovedal ľudským potrebám. Kvalitný priestor má byť zmes rôznych podnetov ako napríklad tečúca voda, vodná para, aromatické a zvukové zážitky (Gehl, 2012). Navrhnuť kvalitný verejný priestor, znamená správne definovanie funkcie a kvality v jednote mesta. Základné princípy navrhovania priestoru sú hľadanie foriem, nástrojov a hlavne zmysel (Melková, 2016).

Pri navrhovaní a následnom hodnotení kvality verejných priestorov je dôležitých množstvo kritérií. Ochrana proti doprave, nepríjemným vplyvom klimatu, ochranu proti zločinu a násiliu. Variabilnosť pešieho pohybu, možnosť sa niekde zastaviť, odpočinúť si, sadnúť si, pozorovať okolie. Dôležitý priestor na hru a zábavu a možnosť vybrať si z rôznych aktivít. Neoddeliteľnou súčasťou je estetická kvalita a samozrejme fyzické potreby ako toaleta, jedlo a nápoje. Na posúdenie kvality mesta a jedinečnosti existujú mentálne mapy. Miesta, ktoré v nás vyvolávajú emócie sa stávajú pevnými bodmi, dokážu určiť návštevnosť mesta. Ďalším nápomocným charakterom je SWOT analýza, ktorá poukazuje na silné a slabé stránky (Kostroň, 2011).

2.3 Genius loci

Pojem génus loci vznikol v starovekom Ríme kedy Rimania verili, že každé miesto či stavba má svojho jedinečného, ochranného ducha. Duch miesta vyjadruje špecifickú atmosféru pre dané miesto. Práve genius loci robí rôzne miesta po celom svete tak atraktívne a navštevované. Je to kolorit mesta, ktorý sa vpiše hlboko do pamäte svojou jedinečnosťou. Jednotlivé mestá sa líšia nie len vizuálnou stránkou, ale tiež atmosférou (Norberg, 2010).

Kultúrno historická hodnota je veľmi dôležitá nie len pre samotných obyvateľov ale aj pre turistov, ktorých priťahuje jedinečnosť a atraktivita danej lokality (Maier, 2012). Nosné princípy fungovania mesta sú založené na neustálej kumulácii materiálnej stránky, ktorá zabezpečuje potreby ľudí. A ďalší princíp je významnosť mesta, konkrétnejšie genius loci. Genius loci vyvoláva zážitok a silnú spomienku (Kostroň, 2011).

Je důležité aby vznik novej architektúry podporoval nové moderné technológie ale zároveň rešpektoval kontext mesta a ponechal si jeho hravosť a zmyselnosť. Na prvý pohľad sa môže budova javiť, že nemá žiadnu nadväznosť. No veľa vecí sa ukrýva v detailoch, materiáloch alebo kompozícii. Na zachovanie stačí do nových moderných budov, priniesť to najcennejšie z minulosti (De Botton, 2010).

2.4 Ohrozenie verejného priestoru

Bez pochopenia významu, ktorý má pre ľudské vnímanie životného prostredia, môže mesto utrpieť len škodu (Moughtin, 2020). Do verejného priestoru nepatria len vonkajšie priestory mesta ale aj knižnice, galérie a nákupné centrá. Práve nákupné centrá sa stali konkurenciou námestiam a uliciam. V dnešnom svete už vôbec nie je nezvyčajný pohľad na preplnené nákupné centrá a prázdne námestia, ulice alebo parky (Kratochvíl, 2018). Fyzický svet sa dostáva do konfliktu s virtuálnym svetom. Tento fenomén pomenoval Koolhaas ako generické mesto. Pod pojmom generické mesto, je možné predstaviť si súboj medzi vnímaním fyzického sveta a zároveň život vo virtuálnom svete. Život už nie je viazaný na jedno miesto, ale prebieha na mnohých úrovniach naraz. Človek sa nachádza na ulici, pozerá na Instagrame fotky z opačnej strany zemegule, zároveň mu v slúchadlách hrá hudba typická pre susednú krajinu a v tom mu príde správa od kamaráta, ktorý je na dovolenke. Kde sa vlastne nachádza človek? Vníma priestor (Kratochvíl, 2015)? Do istej miery, internetový svet strel hranice chápania reálneho verejného priestoru a internetového priestoru (Melková, 2016).

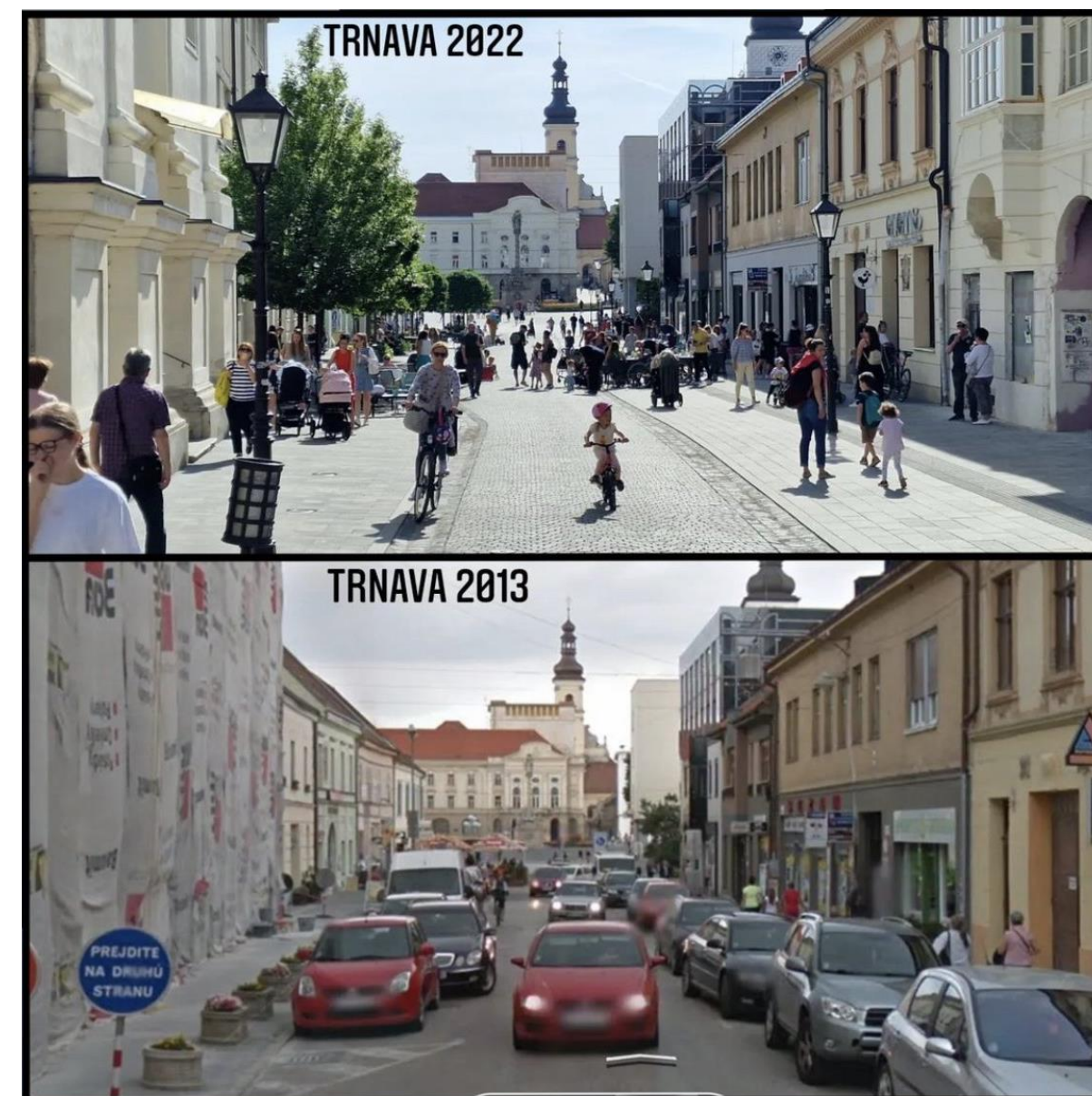
2.4.1 Nežiaduce prvky

Nežiaduce prvky na námestí spôsobujú neatraktívnosť priestoru. Ostne na rímach alebo múrikoch, na ktorých by sa inak dalo príjemne posediť. Okná s mrežami. Zámerne nepohodlné lavičky pre bezdomovcov, ktoré sú bohužiaľ tak isto nepohodlné pre všetkých ostatných ľudí. Takýto priestor je často bez života a to podnecuje návštevy zvláštnych ľudí, ktorý miestu nepomáhajú. Často vytvárajú strach, poškodzujú mobiliár a nechávajú po sebe odpadky (H. Whyte, 2021). K nežiadúcim prvkom patrí aj vizuálny a akustický smog, ktorý sa vo veľkej početnosti nachádza skoro všade (Kratochvíl, 2018).

2.4.2 Kríza verejného priestoru

Výraz kríza verejného priestoru bol veľmi často spomínaný na mnohých miestach. No opak je pravdou. Stále sme svedkami zanedbaných námestí a ulíc, ktoré majú veľký potenciál. Napriek tomu, na mnohých

miestach vidieť veľkú snahu o skvalitnenie verejného priestoru, čo sa do veľkej miery mnohým mestám darí. Barcelona, Kodaň, Paríž a mnoho iných miest vypracovali premyslené stratégie o zlepšení celého mesta a tak počet zaujímavých a kvalitných miest stále viac a viac pribúda. O čom svedčí aj fakt, že čoraz viac ľudí využíva verejné priestory. V prípade zanedbaného verejného priestoru často vidíme snahu občanov o zlepšenie situácie, spontánne zútulnenie priestoru alebo používanie priestoru na rôzne susedské párty a stretnutia. Táto skutočnosť len potvrdzuje dôležitosť participácie, pretože podnet na revitalizáciu často vzniká priamo od občanov (Kratochvíl, 2015).

Obr. 2 Obnovený mestský priestor Trnava (zdroj: Bročka, 2022)

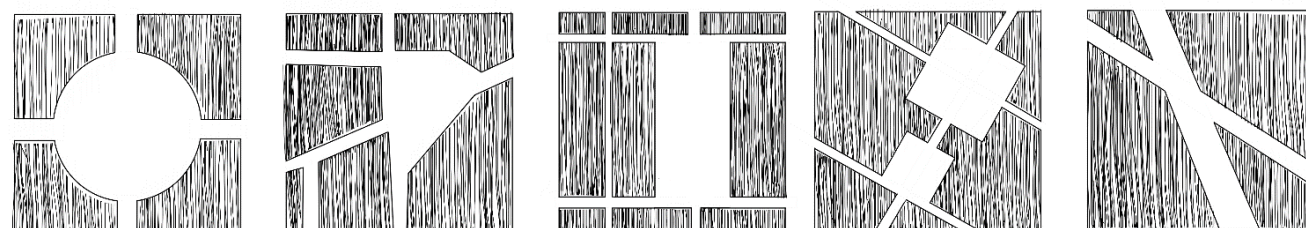
3 TYPY VEREJNÝCH PRIESTOROV

V nasledujúcej kapitole je rozdelená charakteristika mestských priestorov, špeciálne so zameraním na námestie.

3.1 Námestie

Námestie je cieľ s jedinečnou syntézou plochy, okolitých budov, ich priečelí a oblohy. Plocha nie je to, čo vytvára námestie je to priestor medzi budovami. Symbolizuje dôležitý uzol v rámci mesta, priestor kde vedú kroky všetkých obyvateľov a návštevníkov. K významnosti námestia napovedá fakt, že všetky námestia po celom svete majú svoje meno (Kratochvíl, 2015). Námestie môže byť potešením pre turistov a frustrácia pre miestnych. Skoro ráno, sa vie priestor námestia premeniť na tržnicu. Doobeda sa stáva detským ihriskom a poobede miestom pre všetkých dospelých a miestne klebety. V noci, prináša všetky interakcie vrátane konfliktu. Talianske námestie je najbežnejší prototyp (Lynch, 1984).

Tvaroslovie námestia je rôznorodé od prísne geometrického, centrálného až po amorfné tvary. Uzatvorené námestie okolitými budovami vytvára čistý priestor a pocit izolovanosti od vonkajšieho chaosu mesta, je to ako miestnosť v centre mesta (Moughtin, 2003).

Obr. 3 tvaroslovie námestia - *vlastné spracovanie* (zdroj: Krier, 1990)

Dobré námestie začína už na rohu ulice (H. Whyte, 2021). Čím viac sa rohy námestia otvárajú, tým menší je pocit zatvorenosti. Pokiaľ je námestie zakončené soliternou stavbou hovoríme o dominantnom námestí. Jednotlivé námestia môžu medzi sebou vytvárať silné vizuálne spojenie vďaka vzájomnému vzťahu, napríklad prostredníctvom ulice. Alberti je názoru, že v meste by malo byť niekoľko námestí s rozmanitými funkciami (Moughtin, 2003).

Menšou formou námestia je návsie, ktoré je situované na dedine. Aj pre tento priestor je zaužívaný názov námestie. Na rozdiel od mestského námestia je náves odlišná nie len mierkou ale aj vybavenosťou a službami (Cejpková, 2019).

3.1.1 Námestie v malých mestách v ČR

V malých mestách nie sú výrazné funkčné rozdiely a námestie je multifunkčným priestorom, ktorý uspokojuje všetky potreby obyvateľov. Stáva sa pýchou celého mesta a plní reprezentatívnu, zhromažďovaciu, kultúrnu ale aj obchodnú funkciu. Charakter námestia dotvára výška okolitých budov, druh priečelí a typ zastrešenia okolitých budov. V malých mestách je možné rozlíšiť nasledujúce typy námestí: (Ambrožová, 2010).

1. uzatvorené námestie so štvorcovým alebo obdĺžnikovým pôdorysom a obklopené priečeliami
2. námestie s dominantou, ktorej je podriadená celá kompozícia. Dominanta sa môže nachádzať v strede námestia ale aj na priečelí, nároží alebo mimo plochu námestia.
3. jadrové námestie s dominantným vertikálnym prvkom najčastejšie v podobe fontány alebo pomníka.
4. amorfné námestia s neurčitým a neprimeraným tvarom pôdorysu alebo aj budov.
5. smerné námestie, ktoré sa sformovalo úplne spontánne pomocou rozšírenia hlavnej ulice.

Nemenej dôležitými miestami sú pred priestory budov, historické a mestské parky, nábrežia a cintoríny (Ambrožová, 2010).

3.2 Ulica

Ulica je základným prvkom mesta. Vytvára dôležité spojenia po celom meste. Ulica nie je len priestor pre automobily. Svojím charakterom vytvára živé mesto a podporuje tok chodcov. Pri umiestnení mobiliáru, predzáhradky alebo zelene sa z ulice stáva viac ako len nutný prechod (Melková, 2014).

Pri ulici je kladený dôraz na pohyb. Bežný význam ulice je cesta v meste alebo na dedine. Cesta je pomerne široká v porovnaní s jazdným pruhom alebo uličkou a má lineárny povrch, po ktorom dochádza k pohybu medzi prilahlými budovami (Moughtin, 2020). Ulicu je možné deliť podľa charakteristických znakov na mestskú triedu, bulvár, promenádu alebo pešiu zónu atď. K vonkajším typom ulíc patria vnútorné lineárne priestranstvá ako pasáže, galérie, priechody, podchody a nadchody (Cejpková, 2019).

3.3 Nábřežie

Nábřežie a prítomnosť rieky v meste prináša množstvo výhod. Kontakt mesta a vody vytvára atraktívny priestor, ktorý sa stáva vyhľadávaným. Nábřežie je miesto, kde sa voda stretáva s mestom, a tak sa okolie riek premenilo na obytný priestor (Kratochvíl, 2015). Nábřežie nemusí definovať len priestor v meste. Je to miesto, kde sa voda stretáva s prirodzeným brehom, svahom alebo s ostrým okrajom prístaviska či mólom (Moughtin, 2020).

Obr. 4 nábřežie 1980 vs. 2022 (zdroj: Gomez, 2022)

3.4 Park a mestská zeleň

Park predstavuje kúsok pokojnej krajiny v rušnom meste. Je to oáza klúdu, relaxu a najmä zdravšieho prostredia, využívaného aj na šport (Kratochvíl, 2015). Park je veľkorysá plocha zelene s multifunkčným využitím, zatiaľ čo záhrada je menšia s charakteristickou náplňou. K mestskej zeleni neoddeliteľne patrí aj sídlisková zeleň, ktorá je ovplyvnená hustotou okolitej zástavby. Vnútroblok je špecifický priestor, ktorý už vytvára polo súkromný priestor, od čoho závisí aj forma zelene. Často je použitá formou záhonov, komunitných záhonov alebo záhrad. Zeleň sa v meste vyskytuje aj vo forme aleje, solitérnych stromov či záhonov. K mestskej zeleni patrí aj cintorín, ktorý zvyčajne disponuje početnou zeleňou (Cejpková, 2019).

3.5 Tržnica

Vonkajší trh má v našej krajine dlhú tradíciu a dodnes je obľúbený. Každé mesto má svoju lokálnu tržnicu na pravidelné alebo sezónne trhy. Trh je často vyhľadávaný pre svoju špecifickú atmosféru a miestne produkty. Avšak čoraz častejšie je na tržnici predaj lacného a nekvalitného zbožia, čo znižuje ich úroveň. Okrem pravidelných trhov s ovocím, zeleninou a remeselnými výrobkami sa sezónne uskutočňujú vianočné, veľkonočné alebo hodové trhy (Šilhánková, 2020).

4 ZÁSADY PRE KVALITNÝ VEREJNÝ PRIESTOR

Kvalitný verejný priestor sa skladá z troch hlavných bodov. V prvom rade hovoríme o zmysle priestoru, ďalej sú to aktivity a celkové využitie priestoru a napokon je to vizuálne estetická stránka. To, že priestor spĺňa estetickú stránku ešte neznamená, že funguje na všetkých úrovniach a už vôbec nevypovedá o kvalite celého mesta (Kratochvíl, 2015). Logická kompaktná štruktúra, krátke vzdialenosti bez prekážok a útulné námestia podporujú mestský život. Pokiaľ je mesto zanedbané, chátra a neposkytuje dostatok priestoru pre ľudí stáva sa z neho mesto bez života (Gehl, 2012). Architektúra môže byť nositeľom morálneho posolstva. Pojem krásy je v dnešnej dobe akousi kontroverziou, stáva sa základom pre mnohé hádky a nedorozumenia (De Botton, 2010).

4.1 Prístupnosť a bezbariérovosť

Verejný priestor musí poskytovať cieľ, ktorý je pre ľudí atraktívny a príjemný. Vtedy hovoríme o cielenej chôdzi. Pokiaľ je chôdza pohodlná, používateľ bude spokojný. Avšak, ak bude trasa plná nezmyselných prekážok, prerušení alebo obchádzok, chôdza sa skôr bude podobat' prekážkovému behu ako príjemnej prechádzke. Ľudská myseľ je vynaliezavá, a tak sa v každom jednom meste nachádzajú rôzne skratky. Tento fenomén je najlepšie viditeľný v tráve alebo v snehu. Pri navrhovaní by vytváranie priamych trás malo byť prioritou. Predchádzalo by sa nevkusným vychodeným miestam (Gehl, 2013).

Prekážky sa vo verejnom priestore nachádzajú až príliš často. Stupne a schody nevytvárajú len fyzickú bariéru ale tiež psychologickú. Chôdza po schodoch často vytvára problém pre bežných ľudí, nie to pre vozíčkarov, kočíky alebo zdravotne slabšie osoby. Ľudia pri výbere cesty uprednostňujú rampy, eskalátory alebo radšej zvolia inú cestu a problematický úsek obídu. Ak je použitie schodov nevyhnutné je žiadané prispôbiť ich rozmery, členenie a vizuálnu stránku (Gehl, 2012). Chodníky a schody, ktoré sú uľahčené rampami a zábradlím pre hendikepovaných ľudí sú koniec koncov prívetivé pre všetkých. Tak isto pitná fontánka určená pre vozíčkarov je svojou výškou vhodná aj pre deti. Pri vytváraní priestoru pre hendikepovaných nie je za cieľom segregácia, ale navrhnuť miesto použiteľné pre každého (H. Whyte, 2021).

4.2 Ľudská mierka a perspektíva

Ľudská mierka je v dnešnom svete často podceňovaná a pritom nevyhnutná, pretože prispieva k sociálnej udržateľnosti. Už len detaily vo výške očí, ako je výklad, zaujímavé dvere alebo poštové schránky sú

veľmi dôležité pre hravý pohľad na mesto. Detaily, prvky, štruktúra a najmä vertikálne členenie podporujú v používateľoch zvedavosť. Horizontálne členenie je v porovnaní s vertikálnym veľmi nudné, neosobné a vytvára pocit veľkých vzdialeností. Napríklad vysoké budovy a mrakodrapy sa nedajú dokonale vidieť z blízka ale z diaľky. Mestá s vertikálnou líniou a gigantickou mierkou pôsobia chladným a neosobným dojmom. Na druhej strane mestá, ktoré rešpektujú ľudskú mierku sú prívetivé a intenzívne na podnety. Architektúra síce rastie do výšin ale človek po celú dobu zostáva rovnako malý (Gehl, 2012).

Obr. 5 neľudská mierka (zdroj: Kimmelman, 2020)

Horizontálna a vertikálna rovina sú dôležité aspekty pri navrhovaní verejného priestoru. Ako horizontálne prvky vnímame trávnik, chodník a opakom sú vertikálne prvky napríklad budovy, stromy atď. Tieto roviny je možné a nevyhnutné navzájom kombinovať, opakovať, klást' do kontrastu a vytvárať viacero súvislostí (Neufert, 2012).

Perspektívna zohráva veľkú úlohu pri ovplyvňovaní pohybu v meste. Skutočná vzdialenosť nemusí byť rovnaká, ako pocitová a zase naopak. Dlhá perspektíva je nudná a únavná. Cesta sa zdá nekonečná a človek prichádza o moment prekvapenia, pretože často vidí až na koniec ulice (Gehl, 2012).

4.3 Hraničná línia

Mäkká hraničná línia je miesto, kde sa stretáva verejný priestor s budovami. Pre užívateľov je to veľmi zaujímavé, prít'azlivé a hlavne dôležité miesto plné detailov. Sú to priečelia budov, oplotenia, zeleň. Priestor bez hraničných línií sa stáva neatraktívnym a je ochudobnený nie len o estetický ale aj fyzický

charakter. Hraničná línia je veľmi obľúbeným a vyhľadávaným miestom. Svojím výhľadom poskytuje dokonalý prehľad o dianí v priestore a zároveň vytvára pocit bezpečia. Za pocit bezpečia a istoty môže práve pocit ochrany zozadu (Gehl, 2012).

Krátky rozhovor medzi dverami, malá terasa na okraji námestia, detská hra na ulici v blízkosti dverí, dlhé rozhovory susedov pri plotoch alebo len krátke posedenie na schodoch. Toto všetko je každodenný život, ktorý vytvára živé mesto s fungujúcou hraničnou líniou. Naopak tvrdá hraničná línia má diametrálne odlišný dopad na správne fungovanie mesta. Pre používateľov tvrdá línia vytvára pasívne priečelie, ktoré je nudné, neosobné a často krát nabáda k rýchlejšej chôdzi (Gehl, 2012). Pri vstupovaní do budovy je dôležité označenie vchodu, pomocou schodov, vyvýšeného prahu, kvetín alebo len obyčajného zábradlia. Tento prvok, nám jednoznačne a hlavne intuitívne napovie, kam majú smerovať naše kroky, ukludní obavy a to bez akýchkoľvek tabuliek a bannerov (De Botton, 2010).

4.4 Pocit bezpečia a zdravé prostredie

Pocit bezpečia je jednou z najdôležitejších priorít. Atmosféra mesta ale aj celkovo architektúra má veľký vplyv na bezpečie vo verejných priestoroch. S nástupom automobilov, nastúpil do ulíc aj väčší strach a obavy. Priestor vhodný pre peších obyvateľov sa začal prispôbovať automobilovej doprave, až zaniklo nejedno námestie alebo park.

Zanedbané priestory a mobiliár, všade polepené plagáty, svietiace reklamy, mreže, závory, ostatné drôty a mnoho iného. Práve tieto znaky v nás vyvolávajú pocit neistoty a strach. Nedôveryhodnosť verejného priestoru, nemusia vyvolávať len fyzické veci ale aj rôzne komunitné rozdiely. K pocitu bezpečia prispieva jasná štruktúra a vymedzený priestor, ľudská mierka, mäkká hraničná línia, predzáhradky podnikov a najmä samotný život v uliciach. Bezpečie nie je dôležité len cez deň ale aj vo večerných hodinách. K tomu prispieva pouličné osvetlenie ale aj rôzne doplnkové, tlmené svetlá, ktoré vytvárajú atmosféru (Gehl, 2012). Okrem pocitu bezpečia človek prirodzene uprednostňuje zdravé prostredie. Pocit je to, čo rozhoduje o využiteľnosti. Miesta k pobytu by mali obsahovať dostatok svetla ale aj tieňa, príjemnú klímu, vizuálne zaujímavé podnety ale aj čuchové vnemy (Melková, 2021).

4.5 Participácia vo verejnom priestore

Participácia je dôležitá pre zlepšenie okolitého prostredia. Prínos komunity pre verejný priestor, okrem celkového fungovania prináša zlepšenie medziľudských vzťahov a komunikácie. Participatívny prínos

sa najčastejšie vyskytuje v malých projektoch, ktoré by často bez komunitnej pomoci nikdy nevznikli. Prínosy participácie nie sú len vizuálne či vecné, ale aj zlepšenie komunity či osobný rast jednotlivca. Jednotlivec alebo komunita sa orientuje v problémoch, pozná plusy a mínusy danej lokality a dokáže vyhodnocovať závery, prípadne navrhnúť lepšie alebo podobné riešenie. Participácia nemusí len pomáhať ale aj škodiť a môže sa vyvinúť do manipulácie (Maier, 2012).

4.6 Udržateľnosť a atraktivnosť

Ku kvalitnému mestu jednoznačne patrí udržateľnosť. Dôležitý krok v oblasti udržateľnosti je otázka pešej a cyklistickej dopravy. Okrem odbúravania emisií, zaberie omnoho menej miesta ako automobilová doprava, či už sa jedná o parkovanie alebo priestor na jazdný pruh. Potrebná je aj motivácia k využívaniu mestskej hromadnej dopravy. Pokiaľ je mestská hromadná doprava kvalitná, disponuje dostatkom zastávok, môže plne nahradiť automobilovú dopravu aspoň v centre mesta alebo historických mestách. K udržateľnosti patrí aj sociálna stránka verejného priestoru. Sociálna udržateľnosť zahŕňa demokratickú funkciu. Rovnocennosť vo využívaní mesta, voľnosť pohybu a slova. Jednoducho aby v meste bolo miesto pre každého bez rozdielu (Gehl, 2012).

Ľudské zmysly vplývajú na celkové vnímanie priestoru. Zrak, čuch, hmat a dokonca aj chuť. Všetkými zmyslami je možné vnímať atmosféru mesta. Každý jeden zmysel je dôležitý pre vytvorenie komplexného obrazu. Verejný priestor musí byť premyslený tak, aby odpovedal ľudským potrebám (Gehl, 2012).

4.7 Mikroklíma

Mikroklíma a celkovo počasie je najdôležitejší aspekt pri využívaní verejného priestoru. Samozrejme sa klíma líši v každom ročnom období a podľa klimatických pásiem. Existuje aj mikroklíma, ktorá sa dotýka len malého priestoru v rámci mesta (Gehl, 2012). Dôležitosť slnka a jeho dostatok je nevyhnutný. Slnko a jeho lúče sú často vyhľadávané, až do tej doby pokiaľ teplota nestúpne moc vysoko (H. Whyte, 2021). V letnom období sú viac vyhľadávané tienisté miesta, stromy, parky, slnečníky či prístrešky. Ďalší prvok mikroklímy je vietor. Príjemný vánok v letnom čase je žiadaný. Avšak vietor v kombinácii s vysokými budovami vie narobiť vážny problém. Vysoké voľne stojace budovy menia rýchlosť a prúdenie, čo spôsobuje ochladenie okolia a nepríjemný vietor v okolí (Gehl, 2012).

5 DEFINÍCIA PRVKOV

Každý verejný priestor je syntézou viacerých prvkov. Na Nasledujúcich riadkoch je ich podrobná definícia.

5.1 Mobiliár a jeho umiestňovanie

Mobiliár, je azda najdôležitejší prvok, ktorý je pomerne často nevhodne umiestňovaný. Okrem primárnych lavičiek musí verejný priestor obsahovať aj sekundárne možnosti sedenia (Gehl, 2012). Ľudia naprieč všetkými krajinami vyhľadávajú vo verejnom priestore podobné miesta a hodnoty. Koľko ľudí si sadne do stredu námestia? Stred je považovaný ako nepohodlné miesto, bez výhľadu. Vyhľadávané sú miesta s výhľadom na všetky strany a ideálne v hraničnej línii. Mestá a verejné priestory sú po celom svete rôznorodé avšak správanie ľudí je do istej miery všade rovnaké (H. Whyte, 2021).

Obr. 6 umiestnenie mobiliáru (zdroj: Melková, 2014)

Pokiaľ priestor neobsahuje dostatok možností na sedenie, je potrebné pridať viac kreatívnych prvkov. Schody, stupne, solitérne stoličky alebo rôzne podstavce. Solitérne a hlavne prenosné stoličky sú veľmi obľúbené (Gehl, 2012). Dovoľuje nám to, čo lavička nie. Posunúť sa o pár centimetrov, presunúť na iné

miesto, na slnko, do tieňa, vytvoriť veľkú skupinu, otočiť stoličku tak aby nám bolo pohodlne. Pevne umiestnené lavičky sa nemenia, ale flexibilné stoličky neustále menia svoju polohu. Tak ako aj my meníme sociálnu vzdialenosť. Obľúbené je aj rôzne výškovo odlišené sedenie. Vyššie lavičky, nižšie schody, oporný múrik to všetko vytvára kreatívny priestor na sedenie a sociálny komfort (H. Whyte, 2021). Množstvo alternatív ktoré verejný priestor poskytuje je pre obyvateľov veľmi dôležité. Čím viac alternatívnych možností poskytuje priestor, tým je väčšia sloboda v pohybe ľudí (Lynch, 1981).

5.2 Vodné prvky

Vodné prvky vo verejnom priestore môžu byť v podobe fontán, bazénov, potokov, atď. Prístup k vodným prvkom je často obmedzený a to je chyba. Ľudia a deti sú veľmi radi v kontakte s vodou. Osviežujú si ruky a chodidlá, strkajú do nej prsty, špliechajú okolo seba, brodia sa v nej. Používanie vody je vo verejnom priestore často komplikovaná z dôvodu chemikálií a špiny. Ďalší jedinečný aspekt na vody je jej zvuk a atmosféra, ktorú vytvára (H. Whyte, 2021).

5.3 Umelecké diela

Umelecké diela a verejný priestor je možné chápať viacerými spôsobmi. Architektúra je taktiež umelecké dielo. Výzdoba, sochy a maľby na stavbách zobia nejedlo priečelie. Umenie vo verejnom priestore nepredstavuje len fyzické dielo ale aj hudobné, divadelné či performačné vystúpenia. Umelecké dielo pôsobí ako atrakcia a svojím vizuálom láka zvedavých návštevníkov (Kratochvíl, 2015). Umenie je pridaná estetická kvalita. Exteriér môže slúžiť ako jedna veľká galéria. Umenie sa vo verejnom priestore vyskytuje vo forme sôch, fontán, pamätníkov, stavieb a mnoho iného. Ďalším typom umenia môže byť nesvietenie rôznych mestských častí a stavieb, prípadne ide o videomapping alebo svetelnú show (Gehl, 2012).

K umeniu v uliciach neoddeliteľne patrí Street art. Je to umelecké dielo s cieľom provokovať a vyvolať diskusiu. Umenie vo verejnom priestore nevytvára len pozitívne tendencie, ale je používané aj ako protest (Kratochvíl, 2015).

5.4 Zeleň

Zeleň neplní len estetickú funkciu, má omnoho hlbší význam čo sa ekológie týka. Dokáže zadržiavať vodu, absorbovať prach a splodiny, obmedziť hluk. Zeleň vytvára mikroklimu. Je dôležité aby prvky

zelene boli ľahko dostupné pre všetkých občanov mesta (Maier, 2012). Pri výbere zelene je nevyhnutné myslieť na vhodnosť pôdy, klimatické podmienky, farebnosť, obdobie kvitnutia ale aj alergénnosť (Neufert, 2012).

Obr. 7 diskutabilnosť zelene (zdroj: Cejpková, 2019)

Okolie okolo nás, ktoré je husto zarastené je väčšinou v rovnováhe, zatiaľ čo vyprahlé mesto vytvára extrémne a neprirodzené podmienky. Čistiace schopnosti zelene sú pre dnešné mestá veľmi dôležité. Pomocou výsadby konkrétnej zelene sa v ovzduší zníži hladina cieľných škodlivín. Napríklad taký brečtan (*hedera helix*) alebo chryzantéma (*chryzantéma morifolium*) dokážu eliminovať benzén, formaldehyd a trichloroetylen. Tieto škodlivé látky vznikajú pri spaľovaní tabaku, z náterov, dezodorantov, lepidiel, čistiacich prostriedkov a mnoho iného (Day, 2004).

5.5 Materiály

Vhodne zvolený materiál na povrchy vo verejnom priestore je polovica úspechu. Aj krásne navrhnuté námestie môže byť úplne nefunkčné po materiálovej stránke. Ľudia majú svoj štandard a sú zvyknutí na pohodlie. Zle zvolená dlažba môže vytvárať prekážky. Reč je o tradičnej kamennej dlažbe, ktorá svojou štruktúrou vytvára prekážky pre chodcov a hlavne ženy v opätkoch alebo vodičkarov ale vie potrapiť aj cyklistov. Problém vzniká aj pri dlažbe, ktorá je počas vlhkosti priveľmi klzká. Okrem základného problému ako je dlažba, je veľmi nepriaznivý výber materiálu na lavičky. Kamenné, betónové alebo kovové lavičky sú veľmi populárne, bohužiaľ nespĺňajú očakávaný komfort. Materiál je chladný a nepohodlný. V horúcich letných dňoch je zase naopak rozpálený (Gehl, 2012).

Pri výbere materiálu, by mali byť uprednostnené špecifické lokálne materiály, prípadne materiály, ktoré sa už v meste nachádzajú a tak podporia celkovú kompozíciu verejného priestoru. Okrem výberu materiálu je dôležité aj jeho použitie. Práca s materiálom vytvára rôzne detaily ako spoje, medzery, stret rôznych materiálov. Tieto detaily dokážu do značnej miery ovplyvniť vizuálnu aj funkčnú formu. Materiál vo verejnom priestore je nutné prispôbovať podľa činností, ktoré budú na danom mieste vykonávané. Veľkoformátovú dlažbu pre námestia, žulové kocky na chodníky, mlat do parkov a nádvorí, mäkký gumový povrch na detské ihriská (Melková, 2014).

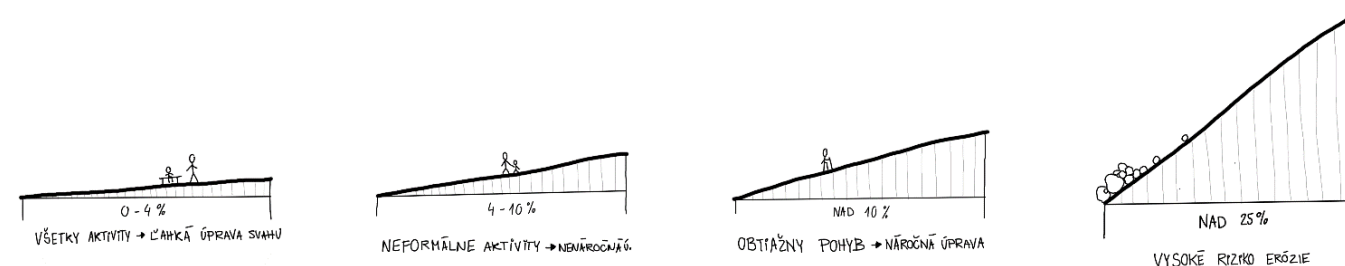
6 PRÁCA S TERÉNOM

Šikmý priestor, svah, kopec toto všetko môže predstavovať veľkú výzvu. Napriek tomu je veľmi zriedkavé aby bol terén dokonale plochý. Prekážka v podobe prevýšenia často vedie k inovatívnym a kreatívnym návrhom. Svah poskytuje dobrý výhľad a tým prispieva k atraktivnosti miesta (Walshaw, 2016).

6.1 Prístupy k terénu

Modelovaný terén je vo všeobecnosti veľmi príjemný a zaujímavý pre ľudské oko. Má silný vplyv na vnímanie priestoru (Neufert, 2012). Svah vytvára neobvyklé možnosti a stupňovité miesta prirodzene nabádajú k ich využitiu. Svah je ideálny na vytvorenie sedenia, terás, plošín a rôznych pohľadov do krajiny (Walshaw, 2016). K práci s terénom neoddeliteľne patria terasy alebo schody. Schody prekonávajú výškové rozdiely a tak pôsobia ako vertikálny prvok. Široké a nízke schody pôsobia pristrannejšie a jemnejšie, naopak strmé a vysoké schody často odrádzajú chodcov. K celkovému vizuálu schodov neoddeliteľne patrí zábradlie a výber materiálu (Neufert, 2012).

Sklon terénu poskytuje naozaj neobmedzené kreatívne možnosti. Terasy zarezané do kopca, dramatické stupňovanie alebo trasy miznúce a zase sa objavujúce v hmote. Prirodzeným a praktickým spôsobom, ako využiť sklon, je pridať vodný prvok. Ďalším spôsobom ako využiť svah, je zakomponovanie detských preliezok a to najmä šmýkačiek, toboganov priamo do terénu kopca (Landscape, 2017).

Obr. 8 využívanie svahu - *vlastné spracovanie* (zdroj: Teagarden, 2015)

6.2 Erózia a opatrenia

Ak je svah príliš strmý, môže sa vyskytnúť viacero problémov. Najčastejším býva erózia a to z mnohých dôvodov. Erózia býva zapríčinená podmáčaním svahu z dlhodobého hľadiska ale aj krátko silného dažďa. Ďalším problém príliš strmého svahu je zlá vsiakavosť zrážok, voda odchádza skôr ako sa stihne dostať hlbšie do pôdy a ku koreňom rastlín (Walshaw, 2016).

Odvodnenie je najdôležitejším krokom pri práci so svahom. Správne odvodnenie svahu si vyžaduje systematickú prácu. Na prácu s vodou môže byť použitá obyčajná výsadba, žľab, drenáž ale aj kompletne systémy na hospodárenie s dažďovou vodou napríklad v podobe priesakovej nádrže. Hospodárenie s vodou má okrem iného ekologické a ekonomické výhody (Neufert, 2012).

Pokrytie pôdy kameňmi alebo starostlivá výsadba vhodných rastlín, dokáže tak isto efektívne zabraňovať erózii. Vysadenie špecifických stromov, dokáže vytvoriť sieť koreňov pomocou ktorých posilnia vrstvy svahu. Správna zmes pôdneho pokryvu, kríkov a stromov zabezpečí pri daždi, že sila vody dopadajúcej na zem sa odvráti, a preto sa zabráni erózii (Walshaw, 2016).

Spevnenie svahu môže byť zámerne viditeľné ale aj skryté. Vizuálna stránka je už na konkrétnom dizajne. Pokiaľ je svah príliš strmý je nutné ukotviť aj vysádzané rastliny a trávnik (Neufert, 2012). Terasové a udržiavacie steny fungujú skvele pri spomaľovaní búrkovej vody a zabezpečovaní stability pôdy. Jednou z účinných možností je zahrnutie série menších terás namiesto jednej alebo dvoch veľkých. To môže tiež zvýšiť vizuálnu hĺbku a konštrukčný potenciál priestoru (Landscape, 2017). Oporné múry zadržávajú nahromadenú pôdu a zabraňujú zosuvu. Zároveň vytvárajú rôzne štruktúry. Oporný múr musí byť konštrukčne správne navrhnutý, s primeranou pevnosťou a odolnosťou. Estetické možnosti oporných múrov sú nevyčerpatelne po vizuálnej aj materiálnej stránke (Walshaw, 2016).

7 PŘÍKLADY REALIZÁCIÍ

Výber vhodných príkladov podobných realizácií sa nedotýka len českých ale aj zahraničných námestí. Vo vybraných príkladoch sa zobrazujú podobné prvky a detaily s dôrazom na funkčnosť a estetickú stránku priestoru. Všetky námestia majú spoločné rysy ako mierku, historický kontext miesta, nadčasové prvky, ale aj umiestnenie vo svahu. Na záver možno dodať, že každé námestie prešlo rekonštrukciou a môže byť výber dobrým príkladom ako pristupovať k verejnému priestoru.

7.1 Komenského námestie Praha

Komenského námestie sa doslova nachádza uprostred sídliska. Vytvára príjemnú oázu v strede husto zastavaného mesta. Pred rekonštrukciou sa priestor skôr podobal na parkovisko a vôbec nelákal k pobytu. Zaujímavosťou námestia je jeho umiestnenie a to na povrchu civilných krytov. Vzhľadom na okolie, sa autori rozhodli vytvoriť námestie pobytové s parkovou funkciou. Reprezentatívne námestie sa nachádza v blízkosti. Priestor poskytuje mnoho rozmanitých stimulov a zároveň pocit bezpečia. Plocha funguje ako samostatná krajina, dostupná všetkými smermi. Priestor vytvára ucelený koncept, ktorý je možné rozdeliť do viacerých zón. Nachádza sa tu pobytový trávnik s kopcami, ktoré lákajú k ležaniu, sedeniu a hlavne odpočinku na tráve. Priestor na hru vymedzuje mlatový povrch. Umiestnenie stolov a stoličiek poskytuje miesto pre prácu ale aj hru. Rozmanitosť námestia je naozaj široká a tak je priestor vhodný každému od malého dieťaťa až po dôchodcu. Živosť na námestí podporuje neďaleká škola. Priestor je koncipovaný na časť oddelenú intímnu, ale aj veľkorysú plochu s možnosťou participácie. Celý návrh je nenásilný a vytvára prirodzené prostredie. Z nefunkčnej plochy sa stal živý priestor pre bežné ľudské aktivity. V návrhu je možné zaznamenať určitú symboliku, inšpirovanú českou krajinou, tak ako opisujú autori. Vodné prvky v podobe kruhov nesú odkaz J. A. Komenského a symbolizujú prameň poznania, terénne prvky predstavujú českú krajinu. (Revitalizace, 2019). Myslím si, že celkový návrh je veľmi premyslený. Vo mne evokuje priestor v priestore. Prírodnú krajinu, ktorá sa nachádza vo veľkomeste.

Autor: MCA atelier s.r.o.

Spolupráca: Ing. Pavel Košťálek, Ing. arch. Radek Novotný

Adresa: Komenského námestie, Praha 3, Česko

Projekt: 2013

Realizácia: 2018 (Revitalizace, 2019).

Obr. 9 Komenského náměstí Praha (zdroj: Revitalizace, 2019)

7.2 Mierové námestie Trenčín

Rekonštrukcia mierového námestia v Trenčíne sa uskutočnila v roku 2018 pred samotnou realizáciou sa uskutočnila súťaž medzi štyrmi rôznymi návrhmi. Priazeň ľudí si získal návrh od Brnenských architektov z ateliéru RAW. Námestie plní reprezentatívnu funkciu mesta. Svojím tvaroslovím a celkovo atmosférou pripomína talianske mestečká. Návrh pracuje s lokálnymi materiálmi a pôvodná historická dlažba bola použitá na plochu námestia a doplnená novými chodníkmi po obvode. V srdci námestia je umiestnený odkaz na históriu. Nachádza sa tu barokový morový stĺp a zlatá kašna Marca Aurelia, ktorá odkazuje na bohatú minulosť Laugarícia. Priestor bol doplnený o zeleň v podobe stromoradia a malej trávinatej plochy. Vybavenosť námestia je doplnená o mobilné pódium, pítka a mobiliár od mmcite. Večernú atmosféru mesta umocňuje príjemné náladové osvetlenie (Archinfo, 2018).

Nakoľko mi je námestie dôverne známe a strávila som tu pomerne dosť rokov, pamätám si ako námestie vyzeralo pred rekonštrukciou. Celú realizáciu hodnotím viac než kladne. Námestie je plné života v každom ročnom období. No najmä v lete je priestor námestia naozaj preplnený zvedavými návštevníkmi. Počas víkendov býva problém nájsť si voľné miesto na posedenie. Okrem bežného života sa tu konajú rôzne kultúrne podujatia. Realizácia je naozaj citlivá a nové námestie ešte viac podčiarkuje genius loci historického Trenčína. Veľmi pozitívne hodnotím množstvo precízne spracovaných detailov, od materiálových spojov až po rekonštruované objekty. Celý priestor plynule nadväzuje na okolité ulice a námestia. Je vidieť, že Trenčín naozaj kladie dôraz na kvalitný verejný priestor. Čo potvrdzuje fakt, že v momentálnom období pribúda stále viac revitalizovaných priestorov v okolí Mierového námestia. Postupne ale isto sa z centra mesta stáva kompaktný a príjemný priestor.

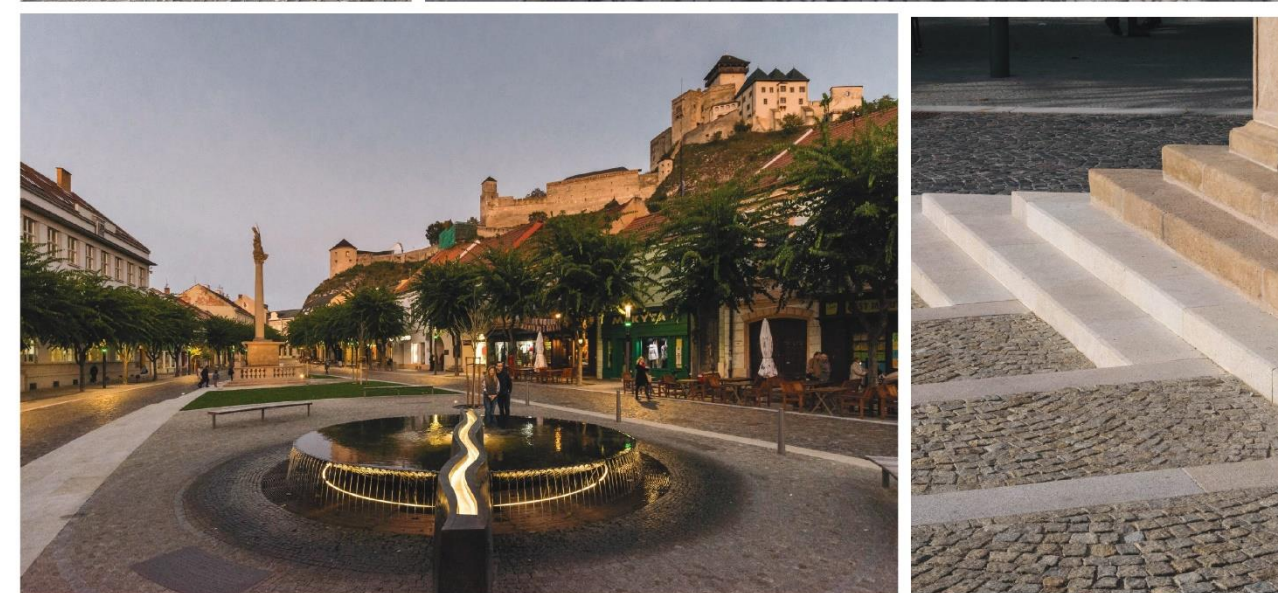
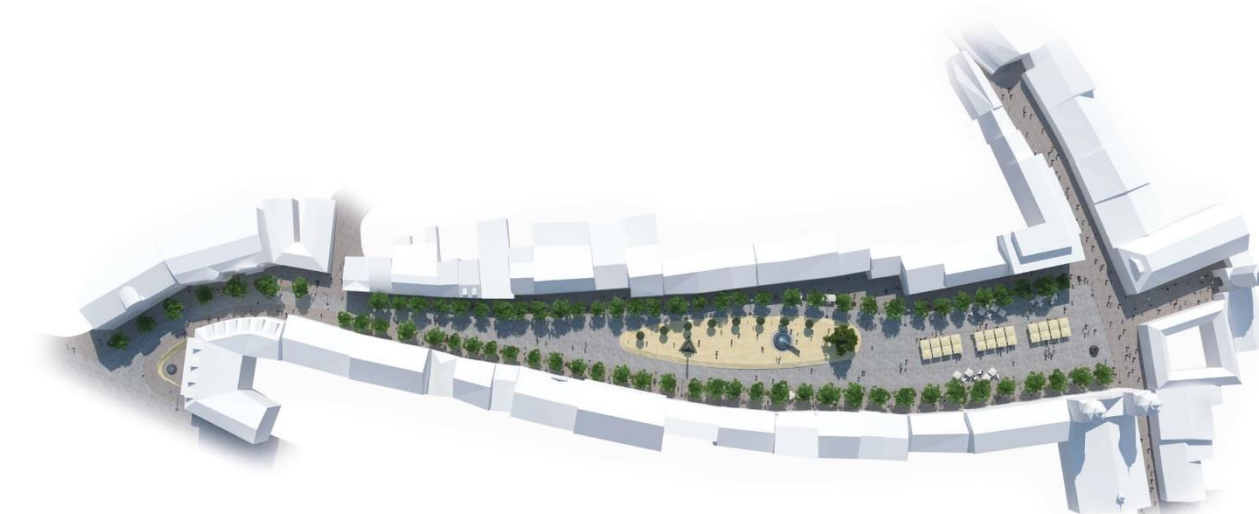
Autor: Ateliér RAW

Spolupráca: Ing. arch. Lenka Brychtová, Ing. arch. Lukáš Vágner

Adresa: Mierové námestie, Trenčín, Slovensko

Projekt: 2009-2017

Realizácia: 2017-2018 (Archinfo, 2018).

Obr. 10 Mierové námestie Trenčín (zdroj:Archinfo, 2018)

7.3 Námestie Schandorff

Námestie Schandorff v Osle slúžilo pôvodne ako nepriechodná plocha na parkovanie. Umiestnenie vo svahu otvára pohľad smerom na západ. 7 metrové prevýšenie námestia vytvára spojenie medzi dvoma ulicami, ktoré bolo dovtedy neprijateľné pre vozíčkarov, cyklistov ale aj detské kočíky. Skutočnou výzvou bolo vytvorenie bezbariérovosti. Nakoniec svah poskytuje charakteristický a naozaj dominantný chodník so sklonom 6,5%, ktorý poskytuje dostatok oddychových plošín s mohutným dreveným sedením. Mobiliár zahŕňa voľne stojace stoličky, ktoré je možné umiestniť kdekoľvek do priestoru. Celý chodník lemuje trávnatá plocha s veľkorysými trvalkovými záhonmi. Výber rastlín sa stal naozaj dôležitým aspektom. Pri výbere správnych rastlín spolupracovali s Nórsnym združením pre alergie a astmu. Okrem teda nenáročnej údržby je zmes rastlín bez alergénov. Námestie pôsobí prívetivým dojmom, čo umocňuje použitá farebná škála. Surovosť liateho betónu v podobe oporných stien vyvažuje žulová dlažba a použitie kortenovej ocele. Socha umiestnená v ploche trávniku pôsobí dôstojne a pokojne. Atmosféru námestia dotvárajú známe pamiatky Oslo. Pre mňa veľmi kontroverzné miesto, kde na jednej strane námestie obklopujú historické stavby a na druhej strane stojí tuctová stavba bez ducha a v strede stojí námestie Schandorff. Myslím si, že architekti veľmi dobre dokázali prepojiť tento kontrast a vytvoriť prívetivé miesto (Archdaily, 2011).

Z môjho subjektívneho pohľadu veľmi oceňujem prácu s hmotou. Podoba zaujímavého zárezu cez úroveň terénu vytvára hravé, prekrývajúce sa pohľady. Priestor kombinuje schody a rampy, medzi ktorými vznikajú ostrovčeky vhodné na stretávanie. Celý priestor podčiarkuje použitie zelene a veľkoryso komponované zelené záhony. Socha integrovaná do zelenej plochy, pôsobí ako umelecké dielo a nie pamätník. Myslím, že námestie vytvára dokonalé prepojenie medzi okolím a hlavne stretom modernej a historickej výstavby.

Autor: Østengen & Bergo AS

Adresa: Námestie Schandorff, Oslo, Nórsko

Realizácia: 2009

Úžitková plocha: 2500 m² (Archdaily, 2011).

Obr. 11 Námestie Schandorff (zdroj: Archdaily, 2011)

II PRAKTICKÁ ČASŤ

8 LUHAČOVICE

Diplomová práce sa zaoberá námestím priamo v srdci Luhačovic. Luhačovice sú položené v malebnom údolí a obklopené zeleňou. Okrem krásnej prírody sa pýšia bohatou kúpeľnou históriou.

8.1 História

Luhačovice majú bohatú históriu. Prvá písomná zmienka je z roku 1412. Avšak už v roku 1140 existujú historické zmienky týkajúce sa tejto oblasti. Úplne na začiatku cca. V 7 a 8 stor. bolo v tejto lokalite slovanské osídlenie. Slovanské osídlenie dokazujú rôzne archeologické nálezy (Historie, 2020).

V Luhačoviciach sa vystriedalo niekoľko panských rodov. Ale až rod Serenyovcov zohral veľkú úlohu v rozvoji mesta a to najmä vďaka kúpeľnej funkcii. Po prvý krát si uvedomili hodnotu minerálnej vody a vznikol prameň s menom Bublavý, ktorý dnes poznáme pod názvom Amandka. Správy o liečivej vode sa veľmi rýchlo rozšírili po celom kraji. A vtedy nastal rozmach Luhačovic (Historie, 2020). Liečivé pramene boli známe už v roku 1669, avšak až v roku 1789 boli okolo prameňov vybudované prvé stavby. V 18. storočí sa začala intenzívne využívať liečivá sila prameňov. Liečivú silu kyselky umocňovalo prírodné okolie Luhačovic (Pokluda, 1993).

V roku 1902 začal v Luhačoviciach veľký stavebný rozmach, s čím súviselo aj spustenie priamych spojov Luhačovice – Praha a Brno. Rýchlejšim spojením s okolitými mestami sa dosiahol aj rýchlejší a väčší príliv návštevníkov. A nie len to. Mesto sa rozrastalo a postupne pribúdalo stále viac obyvateľov, čo spôsobilo rozvoj na všetkých úrovniach mesta. Od roku 1900 sa za necelých 10 rokov Luhačovice rozrástli viac ako o 50%. V meste bolo neobyčajne veľa remeselníkov rôzneho zamerania. Luhačovice boli v roku 1915 vyhlásené ako liečebné miesto ale až v roku 1936 získali štatút mesta. Prvá svetová vojna výrazne pozastavila vývoj mestských kúpeľov. Mesto okolo roku 1930 vybuďovalo mnoho dôležitých stavieb ako je pošta, sokolovňa a vodná priehrada nad obcou (Gotwaldovsko, 1986).

8.2 Námestie 28. října

Bohuslav Fuchs sa podieľal na výstavbe novej štvrťi v roku 1929 s názvom Bíla čtvrť. O pár rokov neskôr tu bola vybudovaná plaváreň a úplne nové námestie. V roku 1934 obec odkúpila susedné vily pri mestskom úrade, vila Lev, vila Jozefov, ktoré následne zbúrala aby vznikol veľkorysý verejný priestor (Gotwaldovsko, 1986).

Obr. 12 námestie v roku 1948 (zdroj:SKILLproduction, 2018)

Obr. 13 námestie (zdroj:SKILLproduction, 2018)

8.3 Památník oslobodenia

Památník oslobodenia je venovaný tým, ktorý zomreli vo vojne. Slávnostné odhalenie sa uskutočnilo dňa 29.7.1945 a tak odvtedy stojí památník červenej armády na dnešnom námestí 28. října pred mestskou radnicou. Památník sa v tejto podobe nedochoval. Už vtedy ho považovali len za dočasný a nedostačujúci. Mesto začalo pripravovať viac dôstojnejší a monumentálnejší památník. Pôvodný památník bol odstránený a nahradený súsoším. Súsošie vyobrazuje malého chlapca, ktorý za vďaku podáva vojakovi kyticu (Vlk, 2004).

Obr. 14 pôvodný památník 1948 (zdroj: Luhačovice, 2021)

Nový, veľkolepejší památník oslobodenia bol postavený v roku 1963. Autorom súsošia je Jan Habarta. Reliéfy na památníku vytvoril Stanislav Mikuláščík. Pomník je vytvorený z pieskovca a rozmer skulptúry je 300 x 100 x 100 cm. Pomník má mohutný podstavec a na vrchole je umiestnené monumentálne súsošie. Památník je v poškodenom stave so zreteľnými, neodborne opravenými miestami (Křenková, 2020).

Obr. 15 súčasný památník 2023 (zdroj: vlastný)

Priestorová koncepcia námestia spolu s umiestneným památníkom, kladie dôraz na sochu a jej dôležitosť. Už len samotné umiestnenie vo svahu podporuje vážnu povahu sochy. Dá sa konštatovať, že celé tvaroslovie námestia vzniklo podriadením sa soche a jej vtedajší význam. Čo ale z hľadiska funkčnosti a dnešných nárokov, už nie je dostačujúce.

9 ANALYTICKÁ ČASŤ

V tejto časti diplomovej práce sa nachádza podrobná analýza námestia a jeho okolia, problémy, negatíva ale aj pozitíva. Obsahom práce je malý dotazník, pre ujasnenie zadania a výsledného návrhu.

9.1 Širšie vzťahy

Luhačovice sa nachádzajú na juhovýchode českej republiky asi 25 minút od Zlína. Sú súčasťou Zlínskeho kraja a patria do regiónu Morava. Susedia s obcami Pozlovice a Biskupice. V blízkom okolí mesta sa nachádza priehrada, autokemp a množstvo zaujímavých turistických miest. Celkové prostredie je veľmi príjemné a už len cesta do Luhačovic bola vizuálnym zážitkom.

Luhačovice sú malé ale pomerne dobre vybavené mesto. Mesto je veľmi obľúbené a vyhľadávané pre svoju kúpeľnú povest' ale aj bohatú históriu. Prechádza tadiaľ niekoľko turistických trás, ktoré spájajú mesto s okolitou prírodou. Atmosféru umocňuje okolie, ktoré je naozaj zelené. Svahy sú husto zarastené stromami, pomedzi ktoré sa kľukatia malé cestičky. Z kompozičného hľadiska je mesto umiestnené okolo toku rieky. Z údolia sa vypína do svahov a leží medzi kopcami. Stredobodom kúpeľných návštevníkov je historická zóna okolo kolonády, ktorá sa nachádza pod cestou mimo dopravného ruchu, a tak je naozaj tichá a bezpečná.

Cez mesto vedie jeden hlavný ťah, ktorý spája Luhačovice so Zlínom a Uherským Brodom. Diaľnica ani rýchlostná cesta nie je v tesnej blízkosti mesta a to spôsobuje fakt, že priamo cez centrum prechádza kamiónová doprava. Bolo zaujímavé sledovať zároveň kúpeľných hostí a hore-dole prechádzajúce nákladné autá. Tento aspekt, trochu narušuje idylickú predstavu o revitalizácii námestia. Okrem hlavného ťahu mesto disponuje množstvom malých ulíc a ciest, celkovo je dobre dostupné. Výnimkou nie je ani parkovanie, ktorého je za bežnej premávky naozaj dostatok. Všetky spomínané informácie sa nachádzajú v obrazovej prílohe P2 na konci dokumentu. Sú spracované formou prehľadných máp.

9.2 Súčasný stav

Námestie sa nachádza v centre mesta s dobrou dostupnosťou a službami. Jeho rozloha je cca 4800m². Prístup na námestie nie je problém ani autobusovou dopravou. Vedľa námestia sa nachádza autobusová zástavka. V tesnej blízkosti námestia vedú turistické ale aj cyklistické trasy, ktoré prepájajú okolie. Umiestnenie námestia je vo svahu a jeho obvod lemuje cestná komunikácia, ktorá obsahuje kruhový objazd. V kruhovom objazde je umiestnená vysoká fontána, ktorá svojou výškou konkuruje pamätníku na námestí, a čiastočne zatieňuje pohľad do ulice. Rozumiem, že z pohľadu spomaľovania dopravy, môže

byť toto dobre fungujúci prvok, ale v kontexte s aktuálnym priestorovým členením námestia je výsledok skôr kontraproduktívny.

Hluk, pocit nebezpečia ale aj ruch automobilovej dopravy neprispievajú k celkovej kvalite. Nanešťastie, hlavný ťah prechádza iba okolo spodnej časti, a tak je zvyšná plocha relatívne pokojná. Práve hlavný ťah vytvára prekážku pri námestí a izoluje priestor námestia od zvyšku centra. Hneď na protíľahlej strane cesty sa nachádza malé, príľahlé námestie, ktoré pokračuje po ulici Doktora Veselého až priamo ku Kolonáde. Na prvý pohľad je jasné, že priestory so sebou komunikujú, čo potvrdzuje fakt použitia rovnakých prvkov.

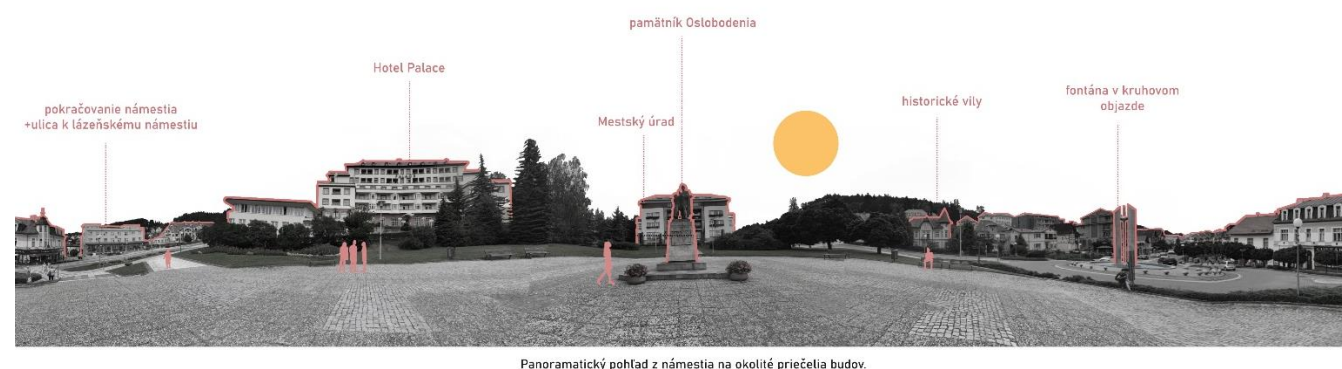

Obr. 16 charakteristická dlažba pre námestie a jeho okolie (zdroj: vlastný)

Najvýraznejším prvkom námestia ale aj jeho okolia, je použitie dlažby formou rozličných formátov a najmä s kontrastnou kombináciou farieb. Tento vzor sa nachádza na námestí, na chodníkoch, v príľahlom námestí a dokonca aj v ulici Dr. Veselého.

Celkové okolie námestia, obklopuje zeleň a zástavba. Príľahlý verejný priestor na protíľahlej strane cesty je len plusom, vďaka vybaveniu a jednoduchej dostupnosti. Okrem dominantného mestského úradu sa v tesnej blízkosti nachádza monumentálny hotel Palace, ktorý je svojou mierkou neprehliadnuteľný.

Mohutnosť hotela trochu narúša malú mierku v okolí námestia. Na protiaľhlej strane od hotela sa nachádza historická výstavba víl so zaujímavým priečelím. Táto historicky, ale aj vizuálne zaujímavá výstavba pokračuje ďalej do ulice.

Obr. 17 okolie námestia (zdroj: vlastné spracovanie)

9.3 Podrobná charakteristika námestia

Sledovaním ľudí na námestí, ale aj pomocou online kamery som zistila, že väčšina ľudí námestím len nevyhnutne prechádza a to najfrekventovanejším chodníkom po obvode. Len veľmi malé percento ľudí strávi na námestí viac času. Prípadne sa návšteva stáva cieľovou na mestských jarmokoch a výstavách. Počas podujatí a jarmokov, býva priestor naplno využívaný a častokrát nedostačujúci. Námestie sa síce nachádza v centre mesta, obklopené pekným prostredím, ale návštevníkom chýba dôvod. Dôvod, pre ktorý prídu na námestie a budú tu tráviť svoj voľný čas. Momentálne sa na námestí nenachádza nič iné, ako len pár kusov lavičiek a pamätník. Možno len ten pohľad na dianie v centre, je zaujímavý a priťahuje aspoň pár ľudí na krátku chvíľu.

Dominantou námestia je budova mestského úradu a pamätník oslobodenia. Pamätník je situovaný v strede plochy a svojou monumentálnosťou priťahuje pohľad divákov už z ulice. Celkový priestor je čitateľný v troch skupinách, hlavná dláždená plocha, okolitá plocha zelene a pred priestor mestského úradu. Využitelná dláždená plocha je sústredená do jeho centra. Zvyšok priestoru tvorí zelená plocha, ktorá je ale bez využitia. Tento priestorový návrh vytvára veľké množstvo nevyužitej plochy. Potenciál priestoru je omnoho väčší a pri správnom zásahu, môže námestie vytvoriť živý priestor.

Obr. 18 pohľad na námestie cez hlavnú cestu (zdroj: vlastný)

Povrch námestia je dláždený a čiastočne rekonštruovaný. Čiastočnou rekonštrukciou sa myslí nový chodník po obvode námestia, ktorý kombinuje dva druhy kontrastnej dlažby, ktorú môžeme vidieť na obr. číslo 16. Avšak centrálna, hlavná plocha námestia je zanedbaná a značne poškodená. Okrem opotrebenia materiálu, nie je možné, nevšimnúť si množstvo druhov použitej dlažby. Identifikovaných bolo cca 7 druhov dlažby. Plocha je poskladaná z viacerých druhov a vyzerá to tak, že kde chýbalo dali to, čo mali. Tak je možné pozorovať pôvodnú kamennú dlažbu v spojení novej kamennej, betónovej a prípadne čierno-bielu farebnosť s kontrastom pár červených dlaždíc. Je to celkom slušný vzorkovník, ktorý vytvára v očiach diváka chaos.

Inak na tom nie je ani zeleň. Zeleň je v rámci plochy námestia veľkorysá. Trávnatá plocha má najväčšie zastúpenie, avšak bez využitia. Nachádza sa tu množstvo stromov, ktoré nie sú vhodné a priestoru viac škodia ako prospievajú. Taktiež nie je možné, využívať ich potenciál tienenia naplno. Je vidieť postupný výrez a novú výsadbu stromov. No napriek tomu, stromy pôsobia nekultivovane a zeleň je skôr náhodná ako cieľená. K tomu prispieva aj množstvo rôznych druhov stromov. Je tu zastúpenie listnatých aj ihličnatých drevín, malého ale aj veľkého vzrastu. A v minulosti sa tu nachádzala výsadba exotických paliem, čo je možné vidieť na starých fotografiách.

Okrem stromov sa v trávinatej ploche nachádza pestrofarebná kvetinová výsadba v podobe sezónnych záhonov a pár črepníkov s kvitnúcimi kvetinami.

Priestor námestia nedisponuje dostatočným mobiliárom. Možností ale aj miest na sedenie je naozaj veľmi málo. Okrem iného je mobiliár tradične umiestňovaný lavička a odpadkový kôš spolu. Ďalej sa na námestí nachádza verejné osvetlenie, ktoré kopíruje tvar námestia.

Obr. 19 mobiliár na námestí (zdroj: vlastný)

9.4 Dotazník

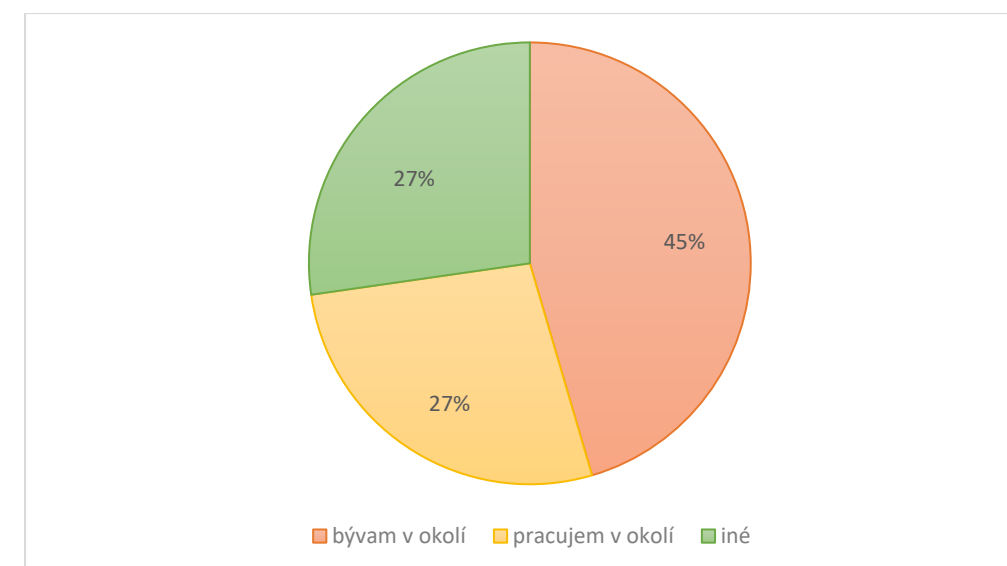
Dotazník som do svojej práce zaradila pre určité nejasnosti ohľadom zadania, podmienok práce a celkového výsledku. Finálny výsledok mal byť nápomocný pri formovaní funkcie a priestorového návrhu. Záverom dotazníku malo byť objasnenie situácie, a potvrdenie alebo vyvrátenie hypotéz. Najsilnejšou z nich je, že priestor námestia je nedostatočne vybavený, bez záujmového bodu. Ďalej je predpokladané, že námestie je používané skôr na nútený prechod a nemá príliš veľa návštevníkov.

Námestie má byť multifunkčným priestorom, bez nadradenej funkcie, čo potvrdzuje svojim charakterom, umiestnením v rámci mesta a okolitým prostredím. Najzložitejšia otázka je premiestnenie pamätníka, kde som si nedovolila robiť žiadne závery, pretože téma môže byť pre veľa ľudí kontroverzná.

Dotazník bol zameraný na malú skupinu ľudí z mestského úradu, tak aby sa vybraní respondenti dobre orientovali v priestore, poznali jeho negatíva a pozitíva, a najmä aby sa zamysleli nad daným miestom. Dotazník bol rozoslaný formou emailu. Počet vyplnených dotazníkov, ktoré som obdržala je 11 ks. Napriek tomu, že dotazníky nie sú vyplnené veľkým počtom ľudí, bolo zaujímavé zistiť ako ľudia vnímajú a pristupujú k blízkemu priestoru. Niektoré odpovede obsahovali podnetné nápady či príklady. Naopak nie všetci sa vyjadrili ku všetkým otázkam. Zúčastnení respondenti dotazníkového riešenia mali od 24 do 61 rokov. Počet zapojených mužov bol 9 a 2 ženy. Skoro všetci zapojení bývajú v Luhačovicích. Iba jedna osoba býva mimo mesto.

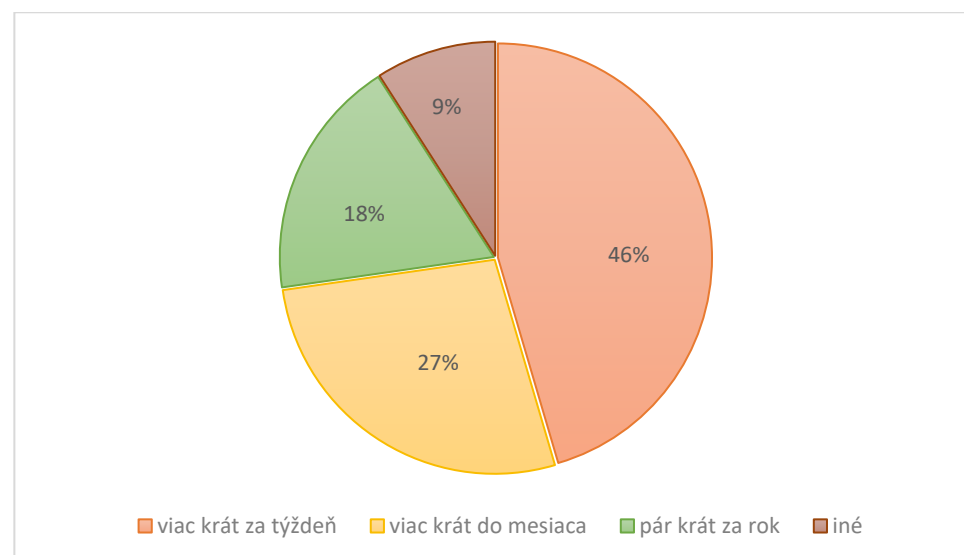
9.4.1 Vyhodnotenie dotazníka

Otázka 1 : Aký je váš vzťah k námestiu ?

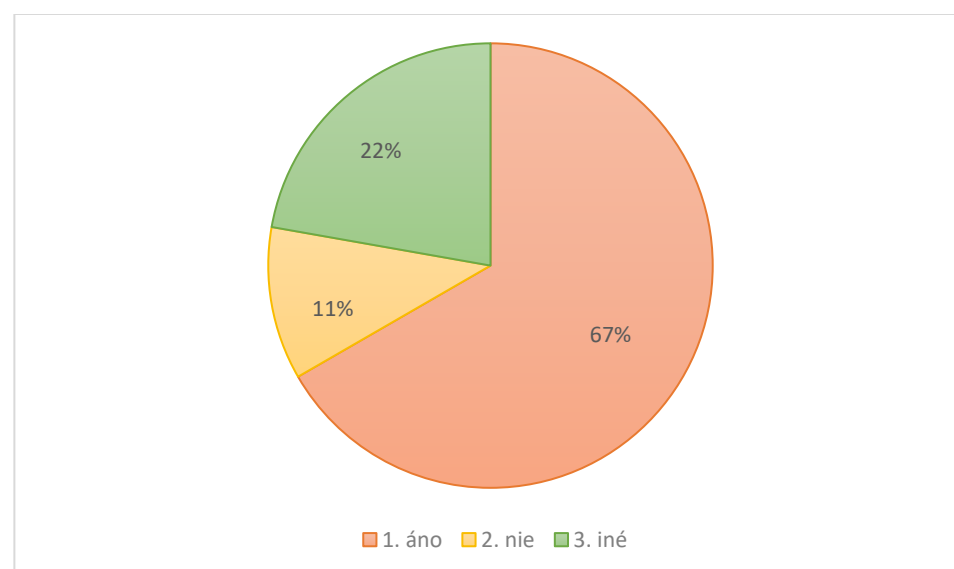
Graf 1 Vzťah k námestiu (zdroj: vlastné spracovanie)

Otázkou číslo jedna, som cielila, aký vzťah majú k námestiu, a či ho naozaj dobre poznajú, a dokážu efektívne odpovedať na nasledujúce otázky. Z grafu je zrejmé, že pravdepodobne skoro všetci respondenti dobre poznajú daný priestor, čo potvrdzuje ich uvedené bydlisko.

Otázka 2: Ako často navštevujete námestie ?

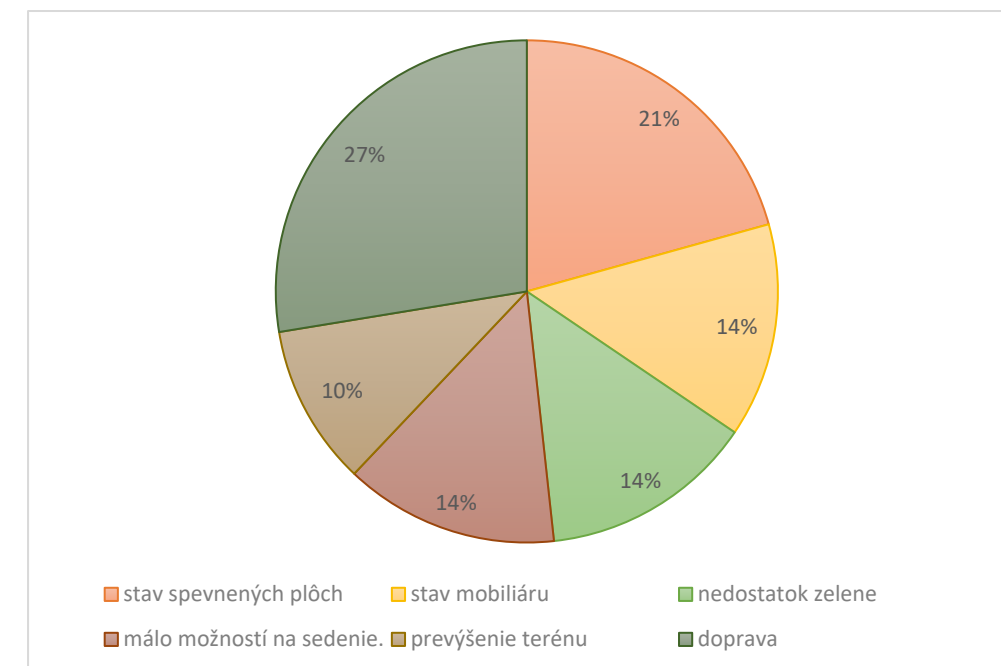
Graf 2 početnosť navštevovania námestia (zdroj: vlastné spracovanie)

Námestie je pomerne často navštevované aj napriek jeho aktuálnemu stavu. 44% osôb námestie navštevuje každý týždeň a 27% osôb, námestie navštívi viackrát do mesiaca. Do určitej miery, to spôsobuje prítomnosť M.U. a blízkosť centra. Okrem vypísaných možností sa vyskytla aj doplňujúca odpoveď. Navštevujem námestie, pokiaľ tam prebieha výstava. Tento fakt len potvrdzuje skutočnosť, že námestie je nezaujímavé a nie je cieľom návštevy.

Otázka 3: Navštevujete námestie s radosťou ?

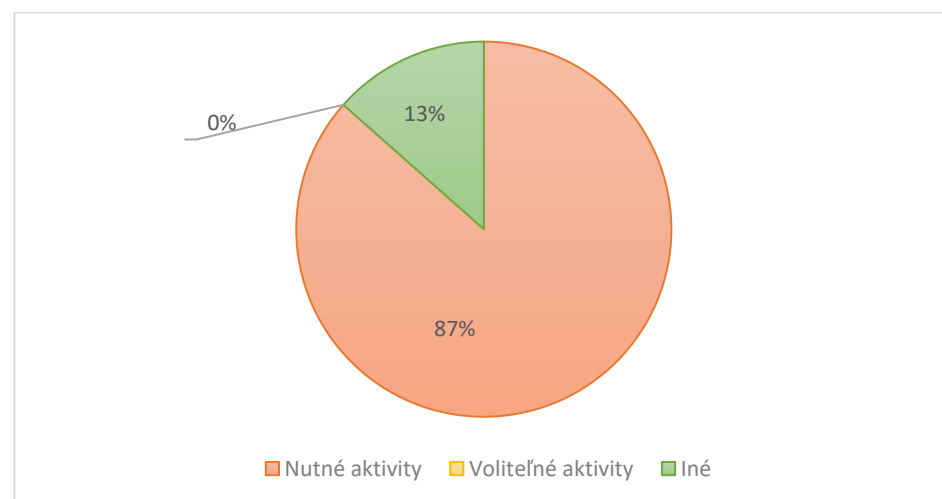
Graf 3 chodíte radi na námestie ? (zdroj: vlastné spracovanie)

Otázka číslo dva reflektuje obľúbenosť priestoru. Až 67% opýtaných priestor navštevuje s radosťou, plus 11% príde radosť, pokiaľ je na námestí dôvod. V dotazníku sa objavila aj pripomienka, že pokiaľ by bol priestor lepšie využiteľný, určite by sa stal obľúbeným. S touto odpoveďou jednoznačne súhlasím. Prípadne, priestor námestia navštevujú občania radi, pokiaľ sa tu konajú verejné podujatia a jarmoky.

Otázka 4: Aké slabé stránky vnímate na námestí?

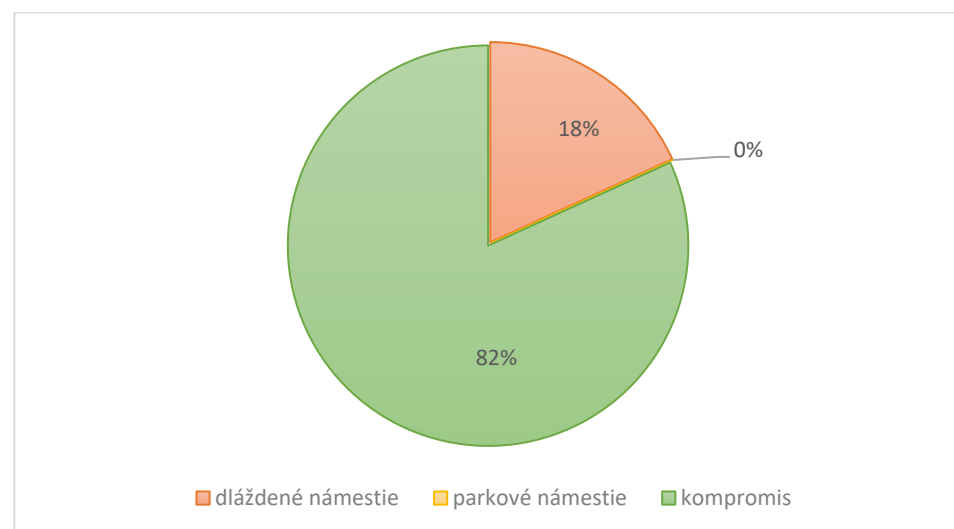
Graf 4 Slabé stránky námestia (zdroj: vlastné spracovanie)

V tejto otázke bola možnosť výberu z viacerých odpovedí. Otázka odráža, aké problémy obyvatelia najviac vnímajú. Jednoznačne je to hluk a dopravná situácia, ktorá až 27% prekáža. Je to pochopiteľné z dôvodu bezpečnosti a využívania priestoru. Ďalším početne vnímaným negatívom, je pre 21% osôb, stav spevnených plôch, ktoré sú značne poškodené. K tejto otázke opýtaný priradili aj chýbajúci dôvod, či cieľ navštíviť námestie. Dokonca padol návrh na premiestnenie pamätníku a vyriešenie dopravnej situácie.

Otázka 5: Na aké aktivity obvykle využívate priestor námestia ?

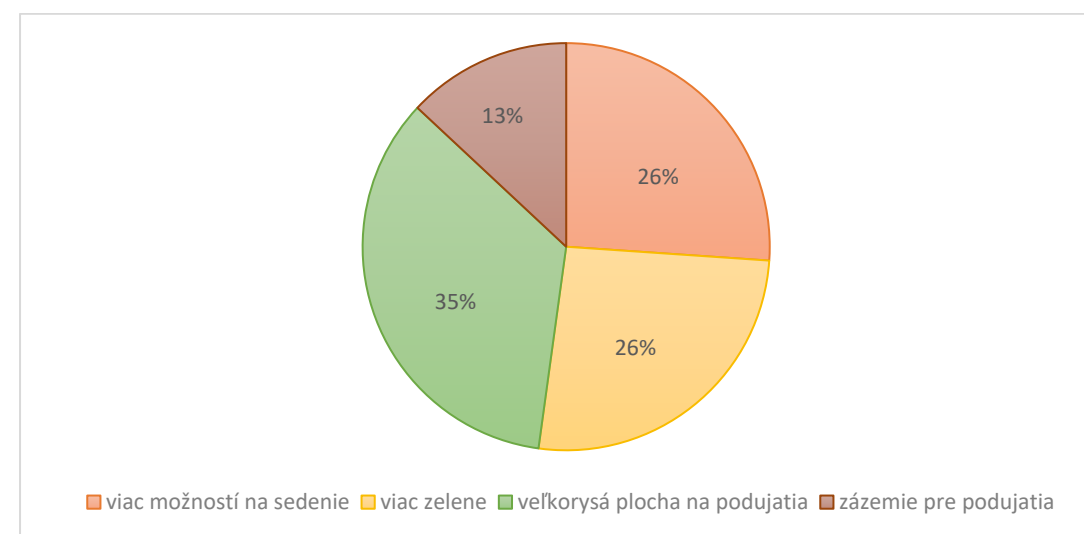
Graf 5 obvyklé využívanie námestia (zdroj: vlastné spracovanie)

Až 87% respondentov uviedlo, že námestie používajú vyložene len na nevyhnutné aktivity, ako je prechod cez námestie, či potreba navštíviť M.U. Záver tejto otázky jednoznačne potvrdzuje predpokladanú hypotézu. Ďalej vypovedá o nevyhnutnosti revitalizácie. Dá sa povedať, že všetci respondenti priestor využívajú, pretože neexistuje iná možnosť. Ani jeden opýtaný neodpovedal, že by rád strávil čas na námestí krátkym posedením či prechádzkou. V možnosti iné, sa nachádzala dodatočná odpoveď, že priestor námestia navštevujú len pri konaní výstav a pod. Chýbajúci cieľ a motivácia k návšteve námestia, je opakujúca sa pripomienka.

Otázka 6: Akým spôsobom by malo byť námestie primárne využívané ?

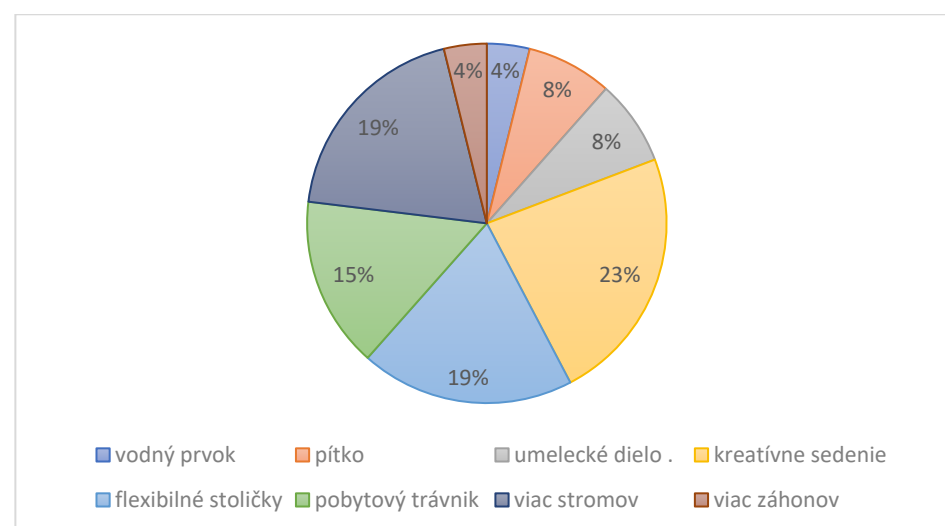
Graf 6 primárne využitie nového námestia (zdroj: vlastné spracovanie)

Výsledok otázky je jednoznačný a 82%, potvrdzuje hypotézu o vytvorení multifunkčného priestoru. Ani jeden zo zúčastnených si nepraje vyložene parkovú funkciu námestia. Dláždenú plochu so zhromažďovacou funkciou preferuje 18%. K tejto otázke bol priestor na voľnú odpoveď. Tu sa opakovali podnety ako spoločenská a kultúrna zóna, oddychový priestor aby námestie nebolo spájané len s úradom, ale aj relaxom, viac zelene či priestor na peknú fotografiu. Najdôležitejšia pripomienka je fakt, že momentálne Luhačovice nemajú viac priestoru pre verejné akcie v centre mesta, preto musí byť táto funkcia zachovaná. Priestor pre verejné podujatia sa nachádza až na kúpeľnom námestí.

Otázka 7: Aké funkcie preferuje na novom námestí ?

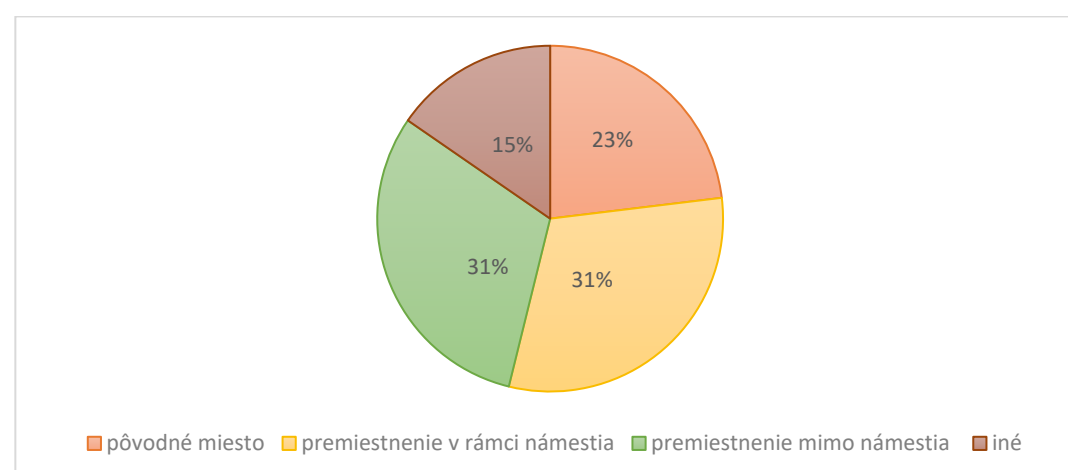
Graf 7 funkcie nového námestia ? (zdroj: vlastné spracovanie)

V tejto otázke bola možnosť výberu z viacerých odpovedí. Cieľom otázky, bolo dozvedieť sa viac o preferenciách obyvateľov mesta. 35%, alebo 8 z 11 ľudí zvolilo potrebnosť veľkorysej plochy na podujatia. Čo potvrdzuje aj osobná pripomienka v predchádzajúcej otázke. Ďalšia vyrovnaná kategória s rovnakým počtom hlasov 26% je aplikovať viac zelene, a najmä viac možností na sedenie. Pár respondentov podporilo možnosť malého zázemia pre kultúrne podujatia, napríklad v podobe bunky či kontajneru. Okrem myšlienky zázemia, prišli návrhy ako umiestniť malý kiosk, stánok s kávou či drobným občerstvením. Táto myšlienka by bola určite hlavným lákadlom námestia, ale možnosť kávy či zákusku je hneď v pekárni na opačnej strane cesty.

Otázka 8: Aké prvky preferuje na námestí ?

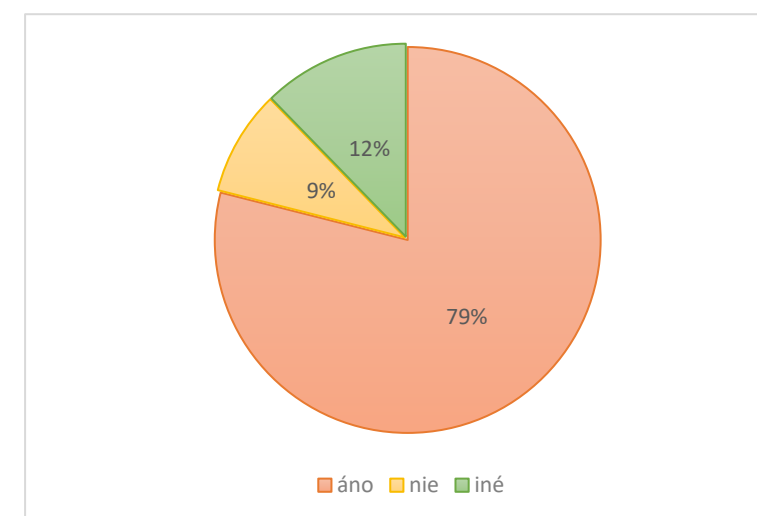
Graf 8 preferované prvky (zdroj: vlastné spracovanie)

V tejto otázke bola možnosť výberu z viacerých odpovedí. Cieľom otázky, bolo vymedzenie preferovaných prvkov. Najväčší počet 23% má možnosť kreatívneho sedenia, v 19% nasleduje použitie flexibilných stoličiek. Tu sa moje predpoklady nepotvrdili. Naopak odpoveď ma veľmi prekvapila. Flexibilné stoličky sú super, ale netuším do akej miery funkčné v našich podmienkach. Potreba stromov 19% a pobytového trávniku 15%. Ostatné prvky mali 1-2 hlasy. Nemyslím si, že sú menej dôležité, ale ich funkcia je skôr estetická. A nakoľko priestor námestia nie je momentálne funkčný, ľudia preferujú užitočné prvky. Dodatkovo k otázke boli aj možnosti ako sedacie vaky, ležadlá či funkčné tienenie.

Otázka 9: Čo bude s pamätníkom oslobodenia ?

Graf 9 pamätník oslobodenia (zdroj: vlastné spracovanie)

Otázka, ktorá bola pre mňa dlho rébusom. Výsledok a najmä poznámky k otázke len potvrdili môj predpoklad, že téma ohľadom premiestnenia sochy je trochu kontroverzná, a dokonca otvára politické témy. 32 % respondentov bolo za premiestnenie sochy v rámci námestia. Možnosť, ktorá je pre návrh nevyhnutná a najpriateľnejšia. Ďalej nasledovala možnosť zachovať sochu na pôvodnom mieste a nakoniec presunutie sochy na úplne iné miesto. V závere otázky, okrem politických pripomienok padla aj pripomienka, nahradiť pamätník novým, či jednoduchá odpoveď neviem.

Otázka 10: Uvítali by ste na námestí možnosť pravidelnej mini tržnice? umiestnenie malých vkusných miest na predaj lokálnych a farmárskych výrobkov, prípadne sezónnych výrobkov ?

Graf 10 funkcia tržnice na námestí (zdroj: vlastné spracovanie)

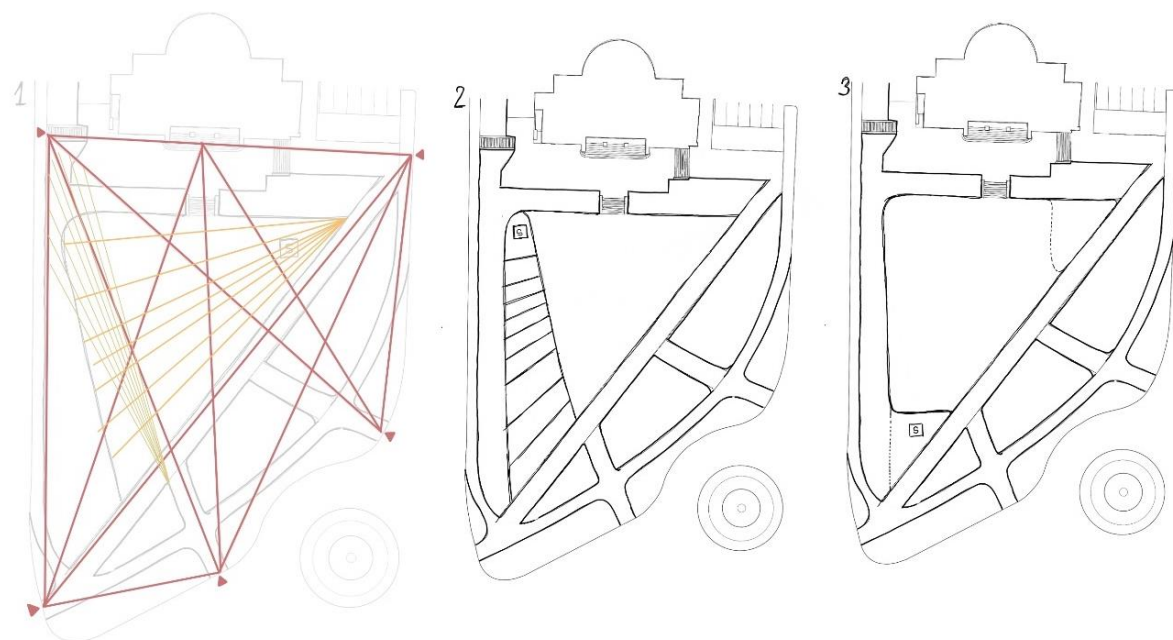
Záver tejto otázky bol jednoznačný. Iba jeden respondent podporil svojím hlasom konanie pravidelných trhov. Niektorí občania by uvítali možnosť tržnice, ale v inej lokalite mesta. Cieľom tejto otázky bolo zistiť, ako pristupovať k priestoru pri navrhovaní. Nechať priestor iba primárne námestím, alebo poskytnúť možnosť pravidelnej aktivity, či participácie v podobe lokálnych a sezónnych trhov. V skutočnosti výsledok tejto otázky vyvrátil moje predpoklady. Domnievala som sa, že záujem o lokálne trhy bude väčší. No úplne rozumiem možnosti trhov, ale na inom mieste v rámci mesta.

Vyhodnotenie dotazníka

Dotazník potvrdil moje hypotézy, ale dokázal aj prekvapiť a vyvrátiť domnienky. Cieľom dotazníku bola najmä špecifikácia potrieb a hlavných funkcií námestia, pre nasledovnú návrhovú prácu.

10 POSTUP PRÁCE

Pri tvorbe námestia vzniklo niekoľko prístupov, možností a variant. Komplikovanosť situácie na námestí sa ukázala až v priebehu práce. Bolo nutné prehodnotiť hlavné priority a výraz námestia, na základe čoho vznikol aj krátky dotazník, ktorý je obsahom predchádzajúcej kapitoly. Postupným vývojom návrhu sa z prísneho, reprezentatívneho námestia stalo miesto s oddychovou funkciou a prívetivým prostredím. Pri navrhovaní námestia som premýšľala ako zapojiť život návštevníkov do priestoru tak, aby vzniklo obľúbené miesto nie len pre turistov, ale aj domácich. Dôkaz o absencii dobrého dôvodu na návštevu námestia sa viackrát prejavil v dotazníku. Bolo nevyhnutné skombinovať viacero prvkov a vytvoriť jednotný koncept. Napriek, novej funkcii námestia sa dominanta mestského úradu a sochy nijak nezmenila len premiestnila. Vznikol priestor, ktorý je kompromisom pre historickú pamiatku v podobe pamätníka a priestor vhodný pre návštevníkov.

Obr. 20 vývoj finálneho návrhu (zdroj: vlastné spracovanie)

Celkový priestorový koncept návrhu ovplyvňoval svah. Po rôznych pokusoch o úrovňovanie terénu v podobe kaskád a posedových múrikov, som došla k záveru, že síce priestor svahu využijem na maximum, no nie je vhodným riešením pre zhromažďovacia plocha a konanie jarmokov. Celková analýza terénu a prevýšenia priniesla výsledok sklonu cca 4 stupne, ktorý je stále vhodný na použitie veľkej plynulej plochy, bez nutnosti vytvoriť stupne či oporné múry. Je to prirodzený sklon, na ktorom sa dajú rozvíjať všetky aktivity.

10.1 Pamätník a jeho problematika

Počas práce a analyzovaní námestia, vzniklo veľké množstvo návrhov a možných variant. Výber komplikovalo vhodné umiestnenie sochy, a polemizovanie nad dôležitosťou samotného pamätníka. Návrh a vhodné miesto pre sochu nakoniec sformovali pohľadové línie z nadväzujúcich ulíc. Nové umiestnenie pamätníka oslobodenia, sa stalo hlavným kľúčom v tvorbe ďalšieho priestorového riešenia. Z konečnej analýzy všetkých návrhov je možné vybrať 3 najvhodnejšie miesta pre sochu, no každá má iný charakter. Prvá možnosť bolo umiestnenie na koniec pohľadovej línie do dláždenej plochy, kedy si pamätník stále zachováva svoj dominantný výzor. Druhá možnosť je umiestnenie do zelenej plochy, ktorá pamätník zjemní a zo sochy sa stáva skôr umelecké dielo. Pri umiestnení do zelenej plochy sa vytvára pocit tichého pietneho miesta. Vo finálnom návrhu som zvolila umiestnenie do spodnej časti námestia do bezprostrednej blízkosti nadväzujúceho verejného priestoru.

Pre lepšie integrovanie pamätníka do priestoru, navrhujem možnosť odstrániť spodné stupne pamätníka. Odstránením spodných stupňov a umiestnením do zelenej plochy, pamätník pôsobí viac ako umelecké dielo. Výsledný efekt sa odrazí aj na celkovom výzore sochy.

10.2 Navrhované prvky a zóny

Pri rozdelení priestoru podľa priestorových spojitostí vzniká kompaktný návrh, ktorý pozostáva z viacerých samostatne fungujúcich prvkov. Zadefinovanie použitých prvkov sa menilo počas celého procesu navrhovania. K finálnemu umiestneniu a vybratiu požadovaných prvkov, prispelo aj vytvorenie pomyselných zón, na ktoré sa môže priestor rozdeliť. Hlavná deliaca os, pretína námestie diagonálne a vytvára dláždenú plochu a plochu zelene. Ďalej sa dá priestor rozdeliť na ešte menšie zóny podľa použitých prvkov. Pre správne fungovanie námestia, som vybrala niekoľko rôznorodých prvkov, ktoré pridajú na atraktivite priestoru a vytvoria dôvod na návštevu.

Obr. 21 vybrané prvky (zdroj: vlastné spracovanie)

11 FINÁLNÝ NÁVRH

Návrh rieši problém nevyužitého priestoru. Navrhovaný priestor kombinuje rôznorodé prvky a funkcie. Námestie má reprezentatívnu funkciu a primárne je určené na kultúrne podujatia, oddych pre návštevníkov ale aj hru. Priestor sa stáva kompromisom, presne podľa výsledkov v dotazníku. Podrobný popis finálneho návrhu sa nachádza v prílohe P2 na konci dokumentu.

Obr. 22 navrhovaný stav (zdroj: vlastné spracovanie)

Finálny návrh, kombinuje prvky z predchádzajúcich možností. Námestie je možné vnímať ako samostatné ale vizuálne prepojené zóny. Z hľadiska funkčnosti a využitia priestoru, je pre dostatok rozličných možností najperspektívnejšia, práve táto varianta.

Obr. 23 zóny (zdroj: vlastné spracovanie)

11.1 Podrobný opis návrhu

Červená zóna, predstavuje rušné a nebezpečné miesto pri hlavnej ceste. Zelená zóna vyznačuje pobytovú zeleň. Žltá predstavuje zhromažďovacia plocha a námestie. Modrá a ružová plocha predstavujú miesto stretávania sa. Modrej ploche dominuje vodný prvok, naopak ružová plocha predstavuje hraničné línie.

Dispozičné riešenie-Plochu námestia pretína diagonálne umiestnený chodník, ktorý spája protíahlé vstupy. Takto rozdelený priestor poskytuje dostatok zelene a možností na sedenie či odpočinok. Zároveň v strede vytvára veľkorysú zhromažďovacia plocha, určenú pre kultúrne podujatia a trhy. Pôvodná spevnená plocha mala cca 700m². Nová navrhovaná plocha má cca 1250m². Okraje plochy tvorí zeleň s pobytovou funkciou. Výsadba stromov je bariérou od okolitej cesty, ktorá chráni vnútro námestia. Hranicu námestia dopĺňa použitie záhonov. Vonkajší okraj plochy lemuje pôvodný chodník, ktorý ako jediný zostal zachovaný svojím tvaroslovím ale aj materiálovým prevedením bez zmeny.

Námestie je vizuálne a materiálovo prepojené s verejným priestorom, ktorý sa nachádza na opačnej strane cestnej komunikácie. Priestor námestia pretína pohľadová línia, ktorá vizuálne spája verejný priestor a zámerne kladie dôraz na hlavné body. Trajektória pohľadu smeruje od mestského úradu cez pamätník až na prilahlé námestie. Zvyšok námestia je zahalený výsadbou stromov. Napriek tomu, priestorová kompozícia vytvára cieľené vizuálne prepojenie, a prirodzene nabáda k objavovaniu. Pri pohľade z kruhového objazdu, nie je vidieť námestie, pretože je zatienené výsadbou stromov. Až keď človek prejde pár metrov ďalej, príde moment prekvapenia a odkryje sa veľkorysý priestor s dominantnou sochou na úvod.

Obr. 24 celkový pohľad na námestie (zdroj: vlastné spracovanie)

Pamätník si našiel miesto v spodnej časti námestia s nadväznosťou na susedný verejný priestor. Svojim umiestnením víta návštevníkov hneď na okraji námestia. Okrem pamätníku sú v priestore zakomponované dostatočné možnosti na sedenie, krajinný a vodný prvok, pítka je umiestnené v tesnej blízkosti pobytovej zelene.

Pri pohľade na námestie, z prilahlého verejného priestoru je možné vnímať 3 úrovne. Prvú úroveň námestia tvorí zelená plocha v podobe trávnik a pôdopokryvných rastlín. Druhú úroveň námestia je možné vnímať ako hlavnú dláždenú plochu a tretiu úroveň vytvára pestrý záhon, nad ktorým stojí mestský úrad. Celkové tvaroslovie námestia je veľmi živelné ale pritom umiernené pretrvávajúcími líniami. Geometrickosť a dlhé línie narúšajú použité kruhové prvky v podobe sedenia a vodného prvku.

Navrhovaný priestor má byť syntézou viacerých prvkov, tak aby poskytoval každej osobe aspoň jeden zaujímavý podnet, prečo námestie navštíviť.

11.2 Práca s terénom

Priestor námestia sa nachádza v plynulom svahu. Po okrajoch námestia je terén využitý vo svojej prirodzenosti v podobe pobytvej zelene. Ako výrazný prvok je navrhnutý kopcovitý terén s plynulou nadväznosťou na plochu námestia. Oblé tvary kopcov kontrastujú s prísnu plochou námestia. Spolu so zelenou plochou po stranách námestia zjemňujú tvrdosť dláždenej plochy a okolitej infraštruktúry.

Pre túto formu práce s terénom, som sa rozhodla po dotazníkovom riešení. Mojim cieľom bolo zakomponovať prvok, ktorý bude obsahovať všetko v jednom. Zelené kopce poskytujú kreatívny priestor na sedenie, ležanie ale môžu byť vnímané ako nenápadný herný prvok určený pre detskú hru. To akou formou bude priestor využívaný je už na konkrétnych používateľoch. Univerzálnosť priestoru môže doobeda vytvárať tiché miesto na odpočinok, poobede, po škole, sa premení na detské ihrisko a večer pri vhodne zvolenom svetle, môže pripomínať umelecký prvok.

Kopce sú odrazom okolitej malebnej krajiny. Priestorový koncept zvlneného terénu dotvára soliterný strom, ktorý poskytuje návštevníkom tieň pri oddychu. Inšpirácia solitérneho stromu umiestneného na vrchu kopca pochádza z našej krajiny, tak ako je možné vidieť opustený starý strom na vrchole kopca, či v strede lúky alebo poľa.

Zvlnený terén je umiestnený na okraji námestia a plynule nadväzuje na stávajúci svah. Krajinný prvok vytvára moment prekvapenia. Pri vstupe na námestie okolo sochy, je kopcovitý terén čiastočne krytý múrikom a zdá sa nedostupný. Opak je však pravdou z vrchnej strany kopce plynule prechádzajú do plochy námestia. V určitom momente to vyzerá, tak ako by sa krajina vylievala do námestia a postupne pohlcovala plochu. Svojou hmotnou pohlcuje posedový múrik, ktorý jednoducho vrastá do terénu.

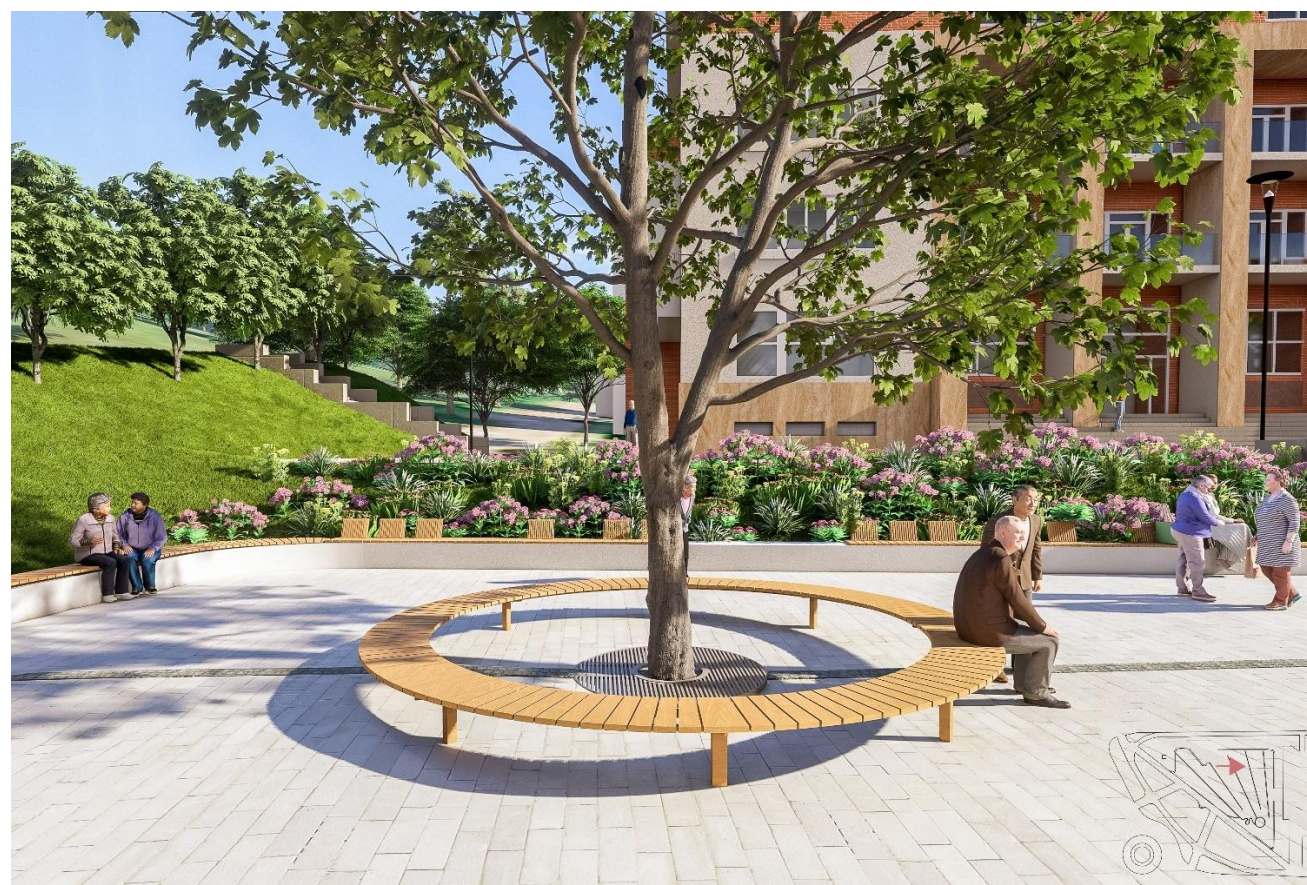
Obr. 25 krajinný prvok (zdroj: vlastné spracovanie)

12 POUŽITÉ PRVKY

Finálny návrh je možné rozdeliť do viacerých prvkov. Použité prvky sa navzájom dopĺňajú, a svojim vizuálom reagujú na blízke okolie ale aj danú lokalitu. Priestor námestia je koncipovaný tak, aby vytváral viaceré zóny a každá zóna, mala svoj osobitný charakter. Jednoducho aby si každý návštevník našiel kúsok svojho priestoru.

12.1 Vybraný mobiliár a osvetlenie

Mobiliár na námestí tvorí viacero prvkov. Hlavným a najvýraznejším prvkom sú obvodové múry so sedacou funkciou, ktoré poskytujú obľúbenú hraničnú líniu na sedenie a dokonalý výhľad na celé námestie. Betónový múr zároveň rozdeľuje priestor a vytvára pár zákutí. Okrem integrovaného mobiliáru návrh obsahuje niekoľko solitérnych prvkov na sedenie. Jedným z nich je kruhové sedenie, okolo stromu.

Obr. 26 obľúbená hraničná línia a možnosti sedenia (zdroj: vlastné spracovanie)

Ďalšie prvky je možné nájsť v okrajovej časti námestia ukryté v tieni stromov. Zelená plocha je sama o sebe určená k využívaniu. Pobytový trávnik je vhodný na krátky odpočinok alebo piknik. Táto zelená plocha je doplnená o solitérne prvky. Obsahuje kocky na sedenie z masívneho dreva a betónové ležadlá. Malé drevené sedacie prvky sú od firmy Streetpark – 13 ks. Kombinujú precíznu prácu s prirodzenosťou dreva. V návrhu sú použité betónové ležadlá od výrobcu Gravelli – 3 ks. Ich subtilne prevedenie vôbec nepôsobí chladne a materiálovo dopĺňa betónové múriky. Nakoľko nie každý môže súhlasiť s použitím betónových prvkov, je prípustné variantné riešenie v podobe drevených ležadiel.

Ostatný mobiliár aplikovaný na námestí je od firmy Mmcite. Inak tomu nie je ani v súčasnosti. Stávajúci stav námestia je doplnený o pár kusov mestského mobiliáru, práve od firmy Mmcite. Pri prechádzke po Luhačoviciach, som si všimla, že celé mesto je vybavené ich mobiliárom. Aj to bol jeden z dôvodov, pre vybratie práve tejto značky. Použitie rovnakého alebo aspoň obdobného mobiliáru po celých Luhačoviciach, vytvorí jednotný dojem a pomáha k vizuálnej identite mesta. Dizajn ich výrobkov je nadčasový a kvalitný. Práve tento aspekt je dôležitý pri výbere mobiliáru do verejného priestoru. Najdôležitejším použitým prvkom, je ich systém parkového sedenia Vera Solo, ktorý je umiestňovaný na betónové múriky a ako samostatné sedenie okolo stromu.

Obr. 27 príklad použitého mobiliáru (zdroj: vlastné spracovanie)

Vlniaci sa terén

Okrem bežných možností na sedenie je nevyhnutné spomenúť navrhovaný zvlnený priestor kopcov, ktoré poskytujú kreatívne možnosti nielen na sedenie ale aj ležanie. Stačí len nájsť správny kopec, či priehľbinu a oprieť sa. Pri troške kreativity, kopce poskytujú široké možnosti uhlov, pozícií a celkového využitia pri sedení. Na stredovom kopci je vysadený veľkorysý strom, ktorý spríjemňuje svojim tieňom pobyt na námestí.

Pitná fontána alebo pítka je umiestnené na okraji dláždenej plochy námestia, ale zároveň v strede celkovej plochy priestoru. Pítka je umiestnené na okraji oddychovej plochy v tieni vysokých stromov. Použité pítka je od českého dizajnéra Filipa Krampla, ktorý sa inšpiroval tradičnými liatinovými pumpami. Pítka svojím vizuálom kombinuje tradičné a moderné princípy navzájom (Krampla, 2019). Práve to bol dôvod výberu tohto jedinečného pítka. Je kombináciou rovnakých hodnôt ako celé Luhačovice. Syntéza histórie a nadčasovosti vytvára jedinečný kúsok, ako stvorený do finálneho návrhu a celkovo lokality Luhačovic.

Obr. 28 pítka – Filip Krampla (zdroj: Krampla, 2019)

Osvetlenie

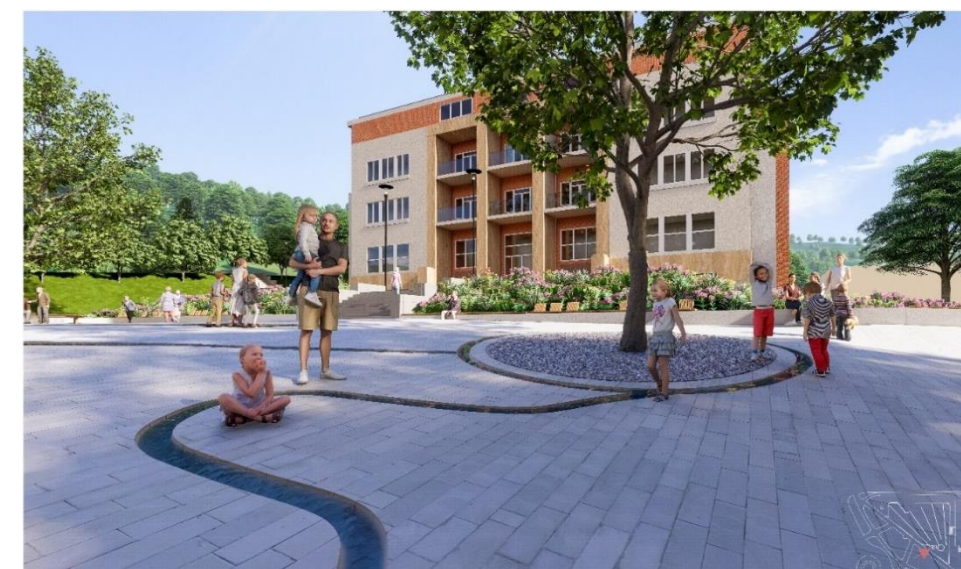
V návrhu sa čiastočne nachádza stávajúce rozmiestnenie osvetlenia, ktoré patrí k obvodovému chodníku. Osvetlenie pozostáva z klasických pouličných lúč. Pre vytvorenie príjemnej atmosféry počas noci je umiestnené náladové osvetlenie v línii betónového múriku a prípadné nesvietenie pamätníku.

Obr. 29 večerná atmosféra (zdroj: vlastné spracovanie)

12.2 Vodný prvok

Luhačovice a voda. To sú dve neoddeliteľne späté slová. Množstvo prameňov v Luhačoviciach je až obdivuhodné. A práve tu sa naskytla otázka, či okrem pítka zakomponovať vodu v inej forme alebo jej je v rámci mesta dostatok. Z hľadiska atraktívnosti verejného priestoru je každý vodný prvok žiadaný. Samotná lokalita a prítomnosť svahu nabádajú k prirodzenému použitiu vody.

Obr. 30 navrhovaný vodný prvok (zdroj: vlastné spracovanie)

V návrhu vznikol vodný prvok, ktorý svojim tvaroslovím predstavuje vodný prameň. Prvotná myšlienka bola interaktivita a prítomnosť vody v inej forme. Postupným formovaním nápadu nakoniec vznikol prameň, ktorý nemá začiatok a to reflektuje kruh. Z kruhu vyteká vodný tok, občas sa stratí v zemi, objaví sa, a zase zmizne. K inšpirácii prispelo množstvo prameňov v Luhačoviciach, ich nevyčerpatelná hodnota a samotná voda, pri ktorej nám nie je známe či má nejaký začiatok, a kde je jej pôvod. Kruh ako kolobeh vody, ktorý je nepretržitý, nemá začiatok a koniec. Umiestnenie vodného prvku je v rohu námestia v tesnej blízkosti parkovej časti. Zároveň je to miesto kadiaľ naozaj tiekla riekla, ktorá je momentálne presmerovaná pod povrch zeme. V návrhu je využitý prirodzený svah, kadiaľ prirodzene odteká vodný tok. Pri nedostatočnosti vodného prvku, je možné vytvoriť viac prameňov, ktoré vytekajú z kruhu, a svojím tvaroslovím reflektujú sieť riek alebo pripomínajú korene stromu, ktorý je posadený v strede kruhu.

12.3 Použité materiály

Povrchová úprava námestia, kladie dôraz na okolie a prepojenie s blízkou verejnou plochou. Zrekonštruovaný chodník zostáva nezmenený, pretože materiálovo a farebne je identický so spodným námestím a ulicou. Nadväzujúce chodníky smerujúce k centru námestia pokračujú v charaktere obvodového chodníka. Stred námestia je rozdelený na trasu, ktorá je vyskladaná z kamennej dlažby tmavej farby a hlavnú plochu námestia, ktorá kombinuje dva formáty dlažby a vizuálom nadväzuje na neďalekú plochu. Hlavný formát dlaždíc je obdĺžnik cca 40x18, ktorý smeruje vertikálne smerom od mestského úradu. Túto priamočiaru líniu narúša horizontálne členenie, ktoré sa skladá z kamennej dlažby v pásoch po troch kusoch vedľa seba. Členenie dlažby vychádza z jedného bodu a vrcholí v kruhu vodného prvku. V použitom delení dlažby pomocou tmavších pásov sú nenápadne umiestnené odtokové žľaby. Tmavo šedá, kamenná dlažba je identická s použitou dlažbou v chodníku. Rovnaký princíp delenia plochy je použitý na spodnom námestí. Materiál obvodového chodníka ale aj príslušné námestie, využíva kombináciu kamenných kociek a dlažby z pohľadového betónu. Materiálové spracovanie zostáva aj vo finálnom riešení. Kedy diagonálny chodník tvorí kamenná dlažba, a plochu námestia betónové dlaždice v kombinácii kamenných línií.

Obr. 31 použitý materiál (zdroj: vlastné spracovanie)

Vyvýšené obvodové múry sú z pohľadového betónu a kombinujú drevené lavičky s opierkou a bez. Okrem mobiliáru je v obvodovom múre integrovaný odpadkový kôš a náladové osvetlenie, ktoré kopíruje líniu chodníku. Drevo a betón sa nachádza aj v oddychovej zóne námestia v podobe solitérnych sedacích prvkov.

12.4 Zeleň

Stromy osadené v námestí majú poskytovať tieň návštevníkom. Použité stromy sú listnaté, vyššieho vzrastu s veľkorysou korunou. Napríklad dub a javor, či iné lokálne stromy. Mnohé z nich sú na vysokom kmienku, pre nezatieňovanie pohľadu. Svojou kompozíciou vytvárajú pokojnú zónu na okraji námestia. Dláždená plocha je doplnená solitérnymi stromami s možnosťou sedenia v tieni.

Záhony a ich umiestnenie. Dominantný a veľkorysý záhon sa nachádza tesne pred mestským úradom. Použitie rastlín, je navrhnuté tak, aby dokonale zakrývali svah a svojom farebnosťou doplnili, prázdny pred priestor úradu. V záhone, ktorý sa nachádza vo svahu sú použité rôznorodé rastliny, ktoré svojou farebnosťou reflektujú okolie námestia a napokon dotvárajú celkový pohľad.

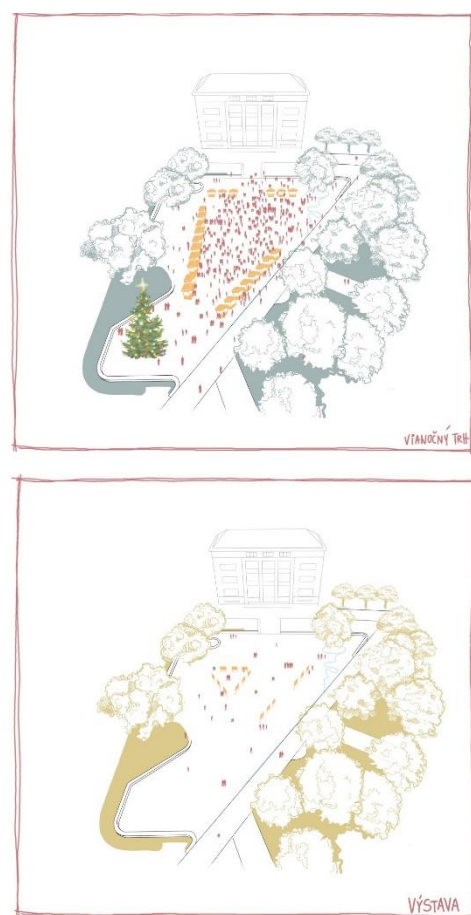

Obr. 32 výber rastlín (zdroj: vlastné spracovanie)

Použité rastliny svojou farebnosťou zapadajú do vizuálu Luhačovic. Výber rastlín je typický pre minimálne nároky na údržbu. V záhonoch sa nachádzajú okrasné traviny, ktoré menia svoju farebnosť vplyvom ročných období. Ďalšie umiestnenie rastlín je hneď, pri úvodnom vstupe do námestia, v tesnej blízkosti pamätníka. Tu sa nachádzajú nízke, pôdopokryvné rastliny, ktoré vytvárajú farebný koberec. Výber pôdopokryvných rastlín je vhodný pre ich výšku, tak aby zostal zachovaný pohľad na námestie v rôznych úrovniach a rastliny neprekryvali pohľad. Umiestnenie rastlín kopíruje tvar chodníka, čo zároveň zabraňuje nevkusným, vychodeným skratkám v zelenej ploche. Použité môžu byť rôzne rastliny nízkej výšky od farebných rozchodníkov až po voňavú materinu dúšku, či nenápadne bielu machovičku.

12.5 Využívanie priestoru

Súčasťou návrhu je finálna predstava, ako bude priestor fungovať v realite. Respektíve ako budú ľudia fungovať v priestore. Je dôležité uvedomovať si, aké udalosti sa budú na námestí odohrávať, a podľa toho pracovať.

Obr. 33 udalosti (vlastné spracovanie)

Ako je už vyššie spomínané, námestie je multifunkčné a má vytvárať kompromis. Napriek tomu je stále nevyhnutná zhromažďovacia funkcia, nakoľko sa v centre meste nenachádza iná podobná plocha. K zhromažďovacej funkcii prispieva aj fakt, konania rôznych podujatí a jarmokov na námestí. Verím, že po revitalizácii priestoru by sa plocha námestia využívala ešte intenzívnejšie, nakoľko sa v Luhačoviciach konajú neustále nejaké podujatia.

Práve preto je obsahom práce schéma, ktorá pre predstavu ponúka možnosti využitia a zobrazuje určité udalosti. Pre lepšiu predstavu, návrh zahrňuje niekoľko možností prípadného rozmiestnenia stánkov na jarmoky. Ako finálnu vizualizáciu vyjadrenia atmosféry som si vybrala práve vianočný jarmok, nakoľko túto udalosť navštevuje naozaj veľké množstvo ľudí. Dokladové vizualizácie sa nachádzajú v prílohe P2.

ZÁVER

Výsledkom diplomovej práce je štúdia, navrhujúca možné riešenie námestia v Luhačoviciach. Revitalizácia, by mala prispieť k celkovej kvalite Luhačovic, zatriktívniť priestor a zvýšiť počet návštevníkov. Návrhovému procesu predchádzala analýza súčasného stavu a následné vyhodnotenie, tak aby návrh správne reagoval na svoje prostredie.

Navrhovaný koncept kombinuje stávajúce ale aj nové prvky a materiály. V určitej miere zachováva nadväznosť na okolie. Svojim tvaroslovím prináša oproti stávajúcemu stavu, živelnosť a hravosť do pred priestoru mestského úradu. Veľkou otázkou pri navrhovaní námestia bolo správne umiestnenie pamätníka. Premiestnenie pamätníka zo sebou prináša veľa výhod ale aj pripomienok. Počas procesu práce, som dospela k záveru, že je nevyhnutné premiestniť pamätník na iné, pietnejšie miesto. Vďaka premiestneniu pamätníka vznikla veľkorysá, zhromažďovacia plocha.

Finálny návrh námestia tvorí atraktívny a univerzálny priestor pre všetky vekové kategórie, a nie len to. Je vhodný na rôzne kultúrne podujatia. Dostatok zelene dopĺňa priestor, a vytvára vhodné podmienky na oddych. Na námestí sa nachádza niekoľko prvkov, podľa ktorých je možné vytypovať určité zóny. Zvlnený terén reflektuje okolitú krajinu a láka svojim neobmedzeným využitím. Vodný prvok v podobe prameňa, priťahuje najmä najmenších návštevníkov. Naopak, pre starších ľudí je ideálna hraničná línia, ktorá umožňuje výhľad na celé námestie. Nové námestie poskytuje ne jeden dôvod k návšteve.

Zadanie práce neobsahovalo žiadne obmedzenia, a tak sa práca nezaoberala finančnou náročnosťou ale naplno rozvíja potenciál miesta. Diplomová práca poskytuje ideu do budúcnosti. Pri realizácii by bolo nutné vypracovať špecifickejšiu projektovú dokumentáciu.

Dúfam, že táto práca bude slúžiť minimálne ako podnet k zamysleniu a spustí aspoň drobné zmeny v prospech akéhokoľvek verejného priestoru. Verím, že námestie si zaslúži pozornosť a jedného dňa naplno rozvinie svoj potenciál.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATURY

Archdaily. *Schandorff Square / Østengen & Bergo AS* [online]. Archdaily, 07. May 2011 [cit. 2023-04-01]. ISSN ISSN 0719-8884. Dostupné z: <https://www.archdaily.com/131713/schandorff-square-%25c3%25b8stengen-bergo-as>

ARCHINFO. *Rekonštrukcia Mierového námestia v Trenčíne* [online]. Banská Bystrica: Archinfo, 15. november 2018 [cit. 2023-03-02]. Dostupné z: <https://www.archinfo.sk/diela/obcianska-stavba/rekonstrukcia-mieroveho-namestia-v-trencine.html>

AMBROŽOVÁ, Zuzana. Veřejné prostory malých měst - teoretická východiska. *Urbanismus a územní rozvoj*. 2010, 13(6), 14-20. ISSN 1212-0855.

BROČKA, Peter. Trnava. In: *Instagram* [online]. 2022 [cit. 2023-04-14]. Dostupné z: <https://www.instagram.com/stories/highlights/17989139716079199/?hl=en>

CASSIDY, Kate. Jan Gehl. In: *Medium* [online]. 18 August 2019 [cit. 2023-05-13]. Dostupné z: <https://medium.com/@katecas.kc/jan-gehl-18798c56b447>

CEJPKOVÁ, Klára, Veronika DOLEŽALOVÁ, David MIKULÁŠEK, et al. *Principy tvorby veřejných prostranství*. V Brně: Kancelář architekta města Brna, 2019. ISBN 978-80-270-6463-2.

DAY, Christopher. *Duch & místo: uzdravování našeho prostředí : uzdravující prostředí*. Brno: ERA, 2004. ISBN 80-86517-95-0.

DE BOTTON, Alain. *Architektura štěstí: tajné umění zařídit si život*. Zlín: Kniha Zlín, 2010. Tema (Kniha Zlín). ISBN 978-80-87162-64-4.

GEHL, Jan a Birgitte SVARRE. *How to study public life*. Přeložil Karen Ann STEENHARD. Washington ;: Island Press, 2013. ISBN 978-1-61091-423-9.

GEHL, Jan. *Města pro lidi*. Brno: Partnerství, 2012. ISBN 978-80-260-2080-6.

GOMEZ-MORIANA, Rafael. The Attrition of Automobiles. In: *Criticalista* [online]. 17.11.2022 [cit. 2023-03-02]. Dostupné z: <https://criticalista.com/2022/11/17/the-attrition-of-automobiles/>

Gottwaldovsko od minulosti k současnosti 1986. 8. svazek. Gottwaldov: Okresní archiv v Gottwaldově, 1986.

Historie města [online]. 14.10.2020 [cit. 2023-01-16]. Dostupné z: <https://luhacovice.cz/historie-mesta/>

H.WHYTE, William. *The Social Life of Small Urban Spaces*. 2nd ed. New York: Project for Public Spaces, 2021, 125 s. ISBN 9780970632418.

KIMMELMAN, Michael. Can City Life Survive Coronavirus?. In: *The New York Times* [online]. 22. Marec 2020 [cit. 2023-05-01]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2020/03/17/world/europe/coronavirus-city-life.html>

KRAMPLA, Filip. Městské pitko. In: *Krampla* [online]. jún 2019 [cit. 2023-04-15]. Dostupné z: <http://krampla.cz/design/pitko/>

KRATOCHVÍL, Petr. *Městský veřejný prostor*. Praha: Zlatý řez, 2015. ISBN 978-80-88033-00-4.

KRATOCHVÍL, Petr. *Veřejný prostor v ohrožení? aktuální problémy městského veřejného prostoru z pohledu společenských disciplín*. Praha: Artefactum, 2018. ISBN 978-80-88283-18-8.

KOSTROŇ, Lubomír. *Psychologie architektury*. Praha: Grada, 2011. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-2926-8.

KRIER, Rob. *Urban Space*. New York: Rizzoli International Publications, 1990. ISBN 9780847802364.

KŘENKOVÁ, Zuzana, Vladislava ŘÍHOVÁ a Michaela ČADILOVÁ, *Sochy a města - Morava: výtvarné umění ve veřejném prostoru : 1945-1989*. Litomyšl: Univerzita Pardubice, Fakulta restaurování, [2020]. ISBN 978-80-7560-279-4.

LANDSCAPE DESIGN IDEAS FOR SLOPING TERRAIN [online]. In: . Milford: northern lights landscape contractors, 30. September 2017 [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://www.nllandscapes.com/blog/2017/9/30/landscape-design-ideas-for-sloping-terrain-in-waltham-ma>

LÁZNĚ LUHAČOVICE - NÁMĚSTÍ RUDÉ ARMÁDY - 15-AY1. In: *Aukro* [online]. Brno, 2021 [cit. 2023-04-01]. Dostupné z: <https://aukro.cz/lazne-luhacovice-namesti-rude-armady-15-ay1-6995184960>

LEGÉNY, Ján. *Aspekty každodennosti mesta* [online]. Január 2016, 4-11 [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: https://alfa.stuba.sk/wp-content/uploads/2020/05/01_2016_Legeny.pdf

Luhacovice - pomník obětem 2. světové války, městský úřad - MF 1948. In: *Aukro* [online]. Brno, 2021 [cit. 2023-04-01]. Dostupné z: <https://aukro.cz/luhacovice-pomnik-obetem-2-svetove-valky-mestsky-urad-mf-1948-6984265484>

LYNCH, Kevin. *A theory of good city form*. Cambridge, Mass.: MIT Press, c1981. ISBN 0-262-12085-2.

MAIER, Karel. *Udržitelný rozvoj území*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4198-7.

MELKOVÁ, Pavla. *Humanistická role architektury*. V Řevnicích: Arbor vitae, 2016. ISBN 978-80-7467-114-2.

MELKOVÁ, Pavla. *Manuál tvorby veřejných prostranství hlavního města Prahy*. Praha: Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy, 2014. ISBN 978-80-87931-09-7.

MELKOVÁ, Pavla. *Vnímání prostoru*. V Řevnicích: Arbor vitae, 2021. ISBN 978-80-7467-156-2.

MMCITE. Katalog: Katalog mmcité městský mobiliář 2022/23. In: *Mmcite* [online]. 2022 [cit. 2023-05-10]. Dostupné z: <https://www.mmcite.com/katalog>

MOUGHTIN, Cliff. *Urban design: street and square*. 3rd ed. Oxford: Architectural Press, 2003. ISBN 978-0-7506-5717-4.

NEUFERT, Ernst a Peter NEUFERT. *Architects' Data*. 4th edit. Oxford: Wiley–Blackwell, 2012. ISBN 978-1405192538.

POKLUDA, Zdeněk, ed. *Zlínsko od minulosti k současnosti 1993*. 12. svazek. Zlín: Státní okresní archiv, 1993

Revitalizace Komenského náměstí v Praze na Žižkově: MCA atelier, s.r.o. In: *Česká cena za architekturu* [online]. 2019 [cit. 2023-01-16]. Dostupné z: <https://www.earch.cz/katalog/projekty-a-realizace/mca-atelier-revitalizace-komenskeho-namesti-v-praze-na-zizkove>

R.CUTHBERT, Alexander. *The Form of Cities: Political Economy and Urban Design*. Massachusetts: Wiley-Blackwell, 2006. ISBN 978-1405116404.

SCHULZ, Christian Norberg. *Genius loci: krajina, místo, architektura*. 2. vyd. Přeložil Petr Kratochvíl, přeložil Pavel HALÍK. Praha: Dokořán, 2010. ISBN 978-80-7363-303-5.

SKILL, production. Staré pohlednice lázně Luhačovice: Hotel palace. In: *Staré Luhačovice* [online]. Zlín, 2018 [cit. 2023-05-11]. Dostupné z: <https://www.stareluhacovice.cz/hotel-palace-luhacovice.php>

ŠILHÁNKOVÁ, Vladimíra. *Urbanistická typologie: Úvod do urbanismu a základní typologie sídel*. Hradec Králové: Civitas per Populi, 2020. ISBN ISBN 978-80-01-06652-2.

TEAGARDEN, Lora. Slope Design. In: *L2Design* [online]. 17. Júl 2015 [cit. 2023-03-14]. Dostupné z: <https://www.l-2-design.com/slope-design/>

TWISTULA: design Jan Padrnos. In: *Streetpark* [online]. Třebíč [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: <https://www.streetpark.eu/cs/vyrobek/parkova-lavicka-twistula/>

VLK, Tomáš. *O osvobození Luhačovic* [online]. In: . Luhačovice, 4. Srpen 2004 [cit. 2023-03-10]. Dostupné z: <https://www.luhacovice.com/index.php/160-informace-o-luhaovicich/historie/531-o-osvobozeni-luhaovic>

WALSHAW, Emma. Landscaping a steep or sloped site. In: *Firstinarchitecture* [online]. firstinarchitecture, 2016 [cit. 2023-04-04]. Dostupné z: <https://www.firstinarchitecture.co.uk/landscaping-a-sloped-or-steep-site/>

Zephyr. In: *Gravelli* [online]. 2023, Praha [cit. 2023-05-10]. Dostupné z: <https://www.gravelli.com/en/product/concrete-garden-solitaires/zephyr/>

ZOZNAM POUŽITÝCH SYMBOLOV A SKRATIEK

CCA približne

STOR storočie

M2 metre štvorcové

ATĎ a tak ďalej

M.U. mestský úrad

KS kusov

ZOZNAM OBRÁZKOV

Obr. 1 historický vývoj (zdroj: Cuthbert, 2006).....	8
Obr. 2 Obnovený mestský priestor Trnava (zdroj: Bročka, 2022).....	10
Obr. 3 tvaroslovie námestia - <i>vlastné spracovanie</i> (zdroj: Krier, 1990).....	11
Obr. 4 nábrežie 1980 vs. 2022 (zdroj: Gomez, 2022).....	12
Obr. 5 neľudská mierka (zdroj: Kimmelman, 2020).....	13
Obr. 6 umiestnenie mobiliáru (zdroj: Melková, 2014).....	15
Obr. 7 diskutabilnosť zelene (zdroj: Cejpková, 2019).....	16
Obr. 8 využívanie svahu - <i>vlastné spracovanie</i> (zdroj: Teagarden, 2015).....	17
Obr. 9 Komenského námestie Praha (zdroj: Revitalizace, 2019).....	18
Obr. 10 Mierové námestie Trenčín (zdroj: Archinfo, 2018).....	19
Obr. 11 Námestie Schandorff (zdroj: Archdaily, 2011).....	20
Obr. 12 námestie v roku 1948 (zdroj: SKILLproduction, 2018).....	22
Obr. 13 námestie (zdroj: SKILLproduction, 2018).....	22
Obr. 14 pôvodný pamätník 1948 (zdroj: Luhačovice, 2021).....	23
Obr. 15 súčasný pamätník 2023 (zdroj: vlastný).....	23
Obr. 16 charakteristická dlažba pre námestie a jeho okolie (zdroj: vlastný).....	24
Obr. 17 okolie námestia (zdroj: vlastné spracovanie).....	25
Obr. 18 pohľad na námestie cez hlavnú cestu (zdroj: vlastný).....	25
Obr. 19 mobiliár na námestí (zdroj: vlastný).....	26
Obr. 20 vývoj finálneho návrhu (zdroj: vlastné spracovanie).....	30
Obr. 21 vybrané prvky (zdroj: vlastné spracovanie).....	30
Obr. 22 navrhovaný stav (zdroj: vlastné spracovanie).....	31
Obr. 23 zóny (zdroj: vlastné spracovanie).....	31
Obr. 24 celkový pohľad na námestie (zdroj: vlastné spracovanie).....	32
Obr. 25 krajinný prvok (zdroj: vlastné spracovanie).....	32
Obr. 26 obľúbená hraničná línia a možnosti sedenia (zdroj: vlastné spracovanie).....	33
Obr. 27 príklad použitého mobiliáru (zdroj: vlastné spracovanie).....	33
Obr. 28 pítka – Filip Krampla (zdroj: Krampla, 2019).....	34
Obr. 29 večerná atmosféra (zdroj: vlastné spracovanie).....	34
Obr. 30 navrhovaný vodný prvok (zdroj: vlastné spracovanie).....	34
Obr. 31 použitý materiál (zdroj: vlastné spracovanie).....	35
Obr. 32 výber rastlín (zdroj: vlastné spracovanie).....	35

ZOZNAM TABULIEK A GRAFOV

Graf 1 Vzťah k námestiu (zdroj: vlastné spracovanie).....	26
Graf 2 početnosť navštevovania námestia (zdroj: vlastné spracovanie)	27
Graf 3 chodíte radi na námestie ? (zdroj: vlastné spracovanie).....	27
Graf 4 Slabé stránky námestia (zdroj: vlastné spracovanie).....	27
Graf 5 obvyklé využívanie námestia (zdroj: vlastné spracovanie).....	28
Graf 6 primárne využitie nového námestia (zdroj: vlastné spracovanie)	28
Graf 7 funkcie nového námestia ? (zdroj: vlastné spracovanie).....	28
Graf 8 preferované prvky (zdroj: vlastné spracovanie).....	29
Graf 9 pamätník oslobodenia (zdroj: vlastné spracovanie)	29
Graf 10 funkcia tržnice na námestí (zdroj: vlastné spracovanie)	29

ZOZNAM PRÍLOH

Príloha P1: Technická dokumentácia

Príloha P2: Paré – obrazová dokumentácia

Príloha P3: CD – s elektronickou podobou práce

PRÍLOHA P I: TECHNICKÁ DOKUMENTÁCIA

Názov	Formát
01 Stávajúci stav	A3
02 Rez-stávajúci stav	A3
03 Rez-stávajúci stav	A3
04 Technická infraštruktúra	A3
05 Búrané konštrukcie	A3
06 Navrhovaná situácia	A3
07 Pôdorys	A3
08 Pohľady	A3
09 Schéma dlažby	A3

SPRIEVODNÁ SPRÁVA:

Názov projektu: Revitalizácia námestia 28. října v Luhačoviach

Miesto projektu: Námestie 28. října

Mesto: Luhačovice

Kraj: Zlínsky kraj

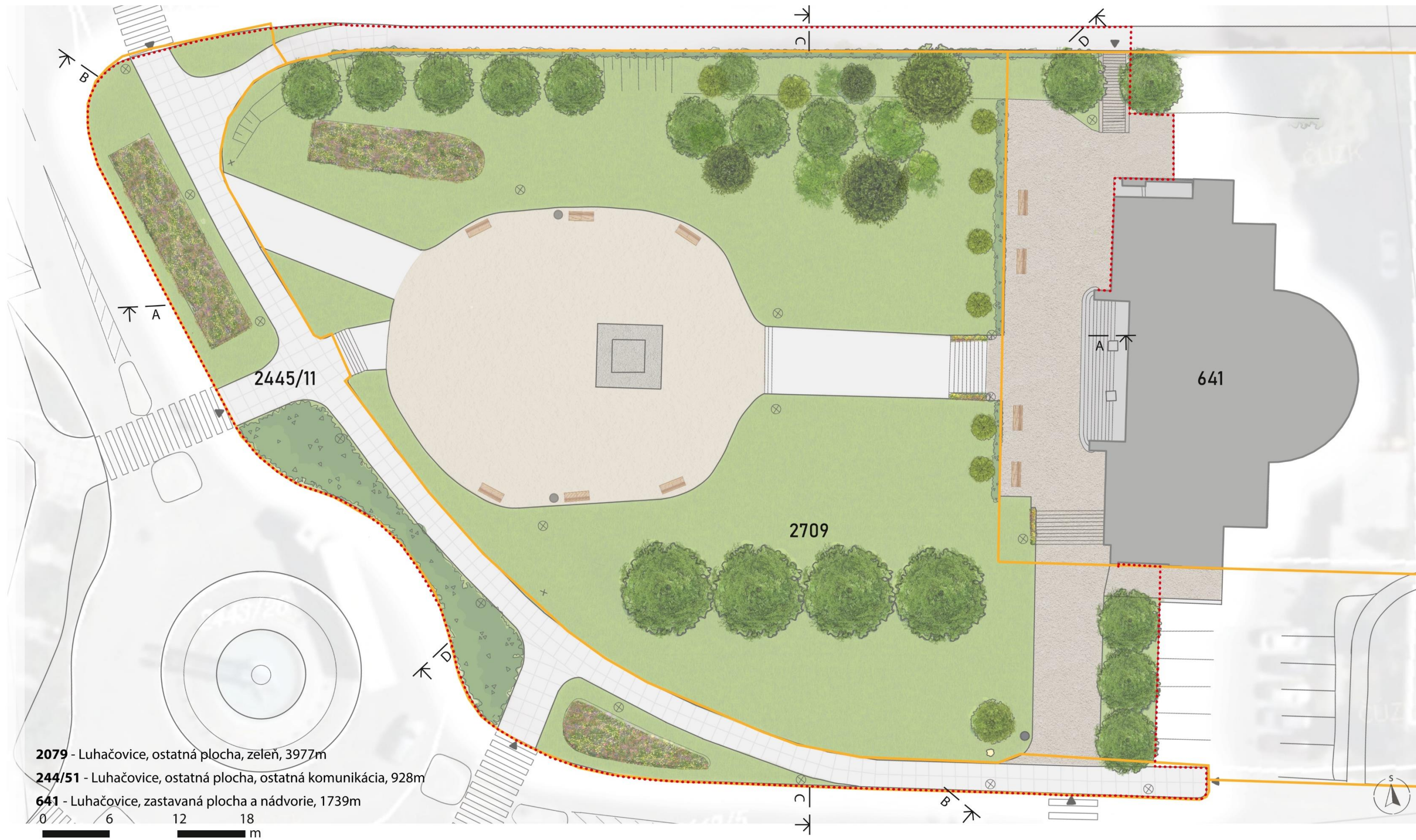
Číslo parcely: 2079, 2445/11, 641

Vlastník parcely: Luhačovice

Stupeň dokumentácie: štúdia

Zadávatel': mesto Luhačovice

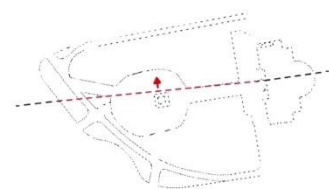
Dátum spracovania: máj 2023

Chodník mačacie hlavy	Listnatý strom	Trávnatá plocha	Lavička	riešené parcely
Riešené územie
Chodník dlažba	Ihličnatý strom	Kvetinový záhon	Pamätník padlým vojakom	
Kamenná plocha námestia	Nízky ker	Odpadkový kôš	Pamätná jablňoň	

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně Fakulta multimediálních komunikací		NÁVRH NÁMESTIA 28.ŘÍJNA LUHAČOVICE	
ateliéř	Tvorba prostoru	obsah	Stávající stav
autor	Katarína Zdurenčíková	mierka	
vedúci práce	Ing. Arch. Kamil Koláček	dátum	12/2022

01
výkres A3

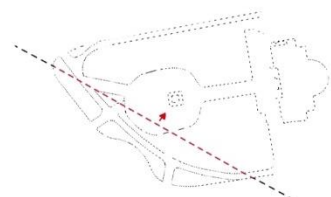

259

REZ : A

264

258

REZ : B

260

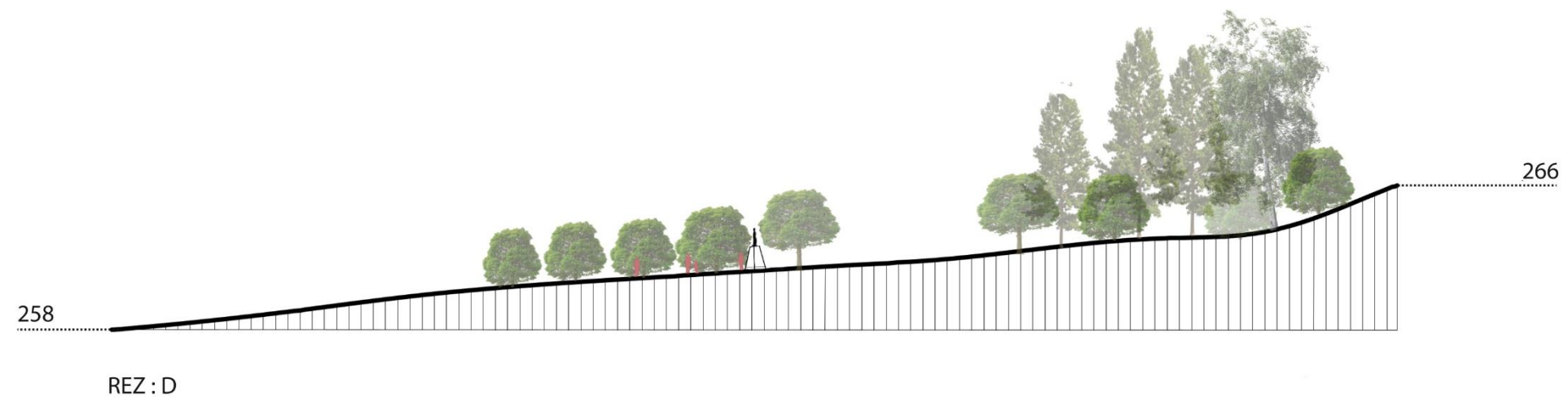
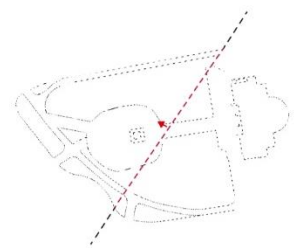
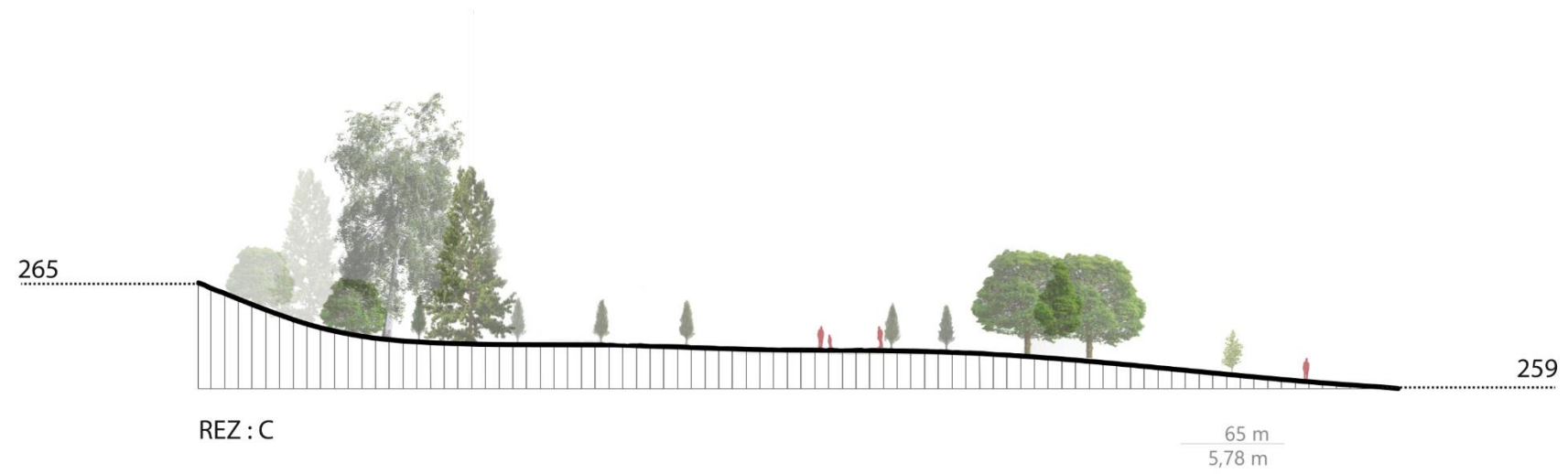
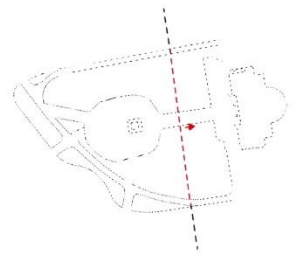

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací

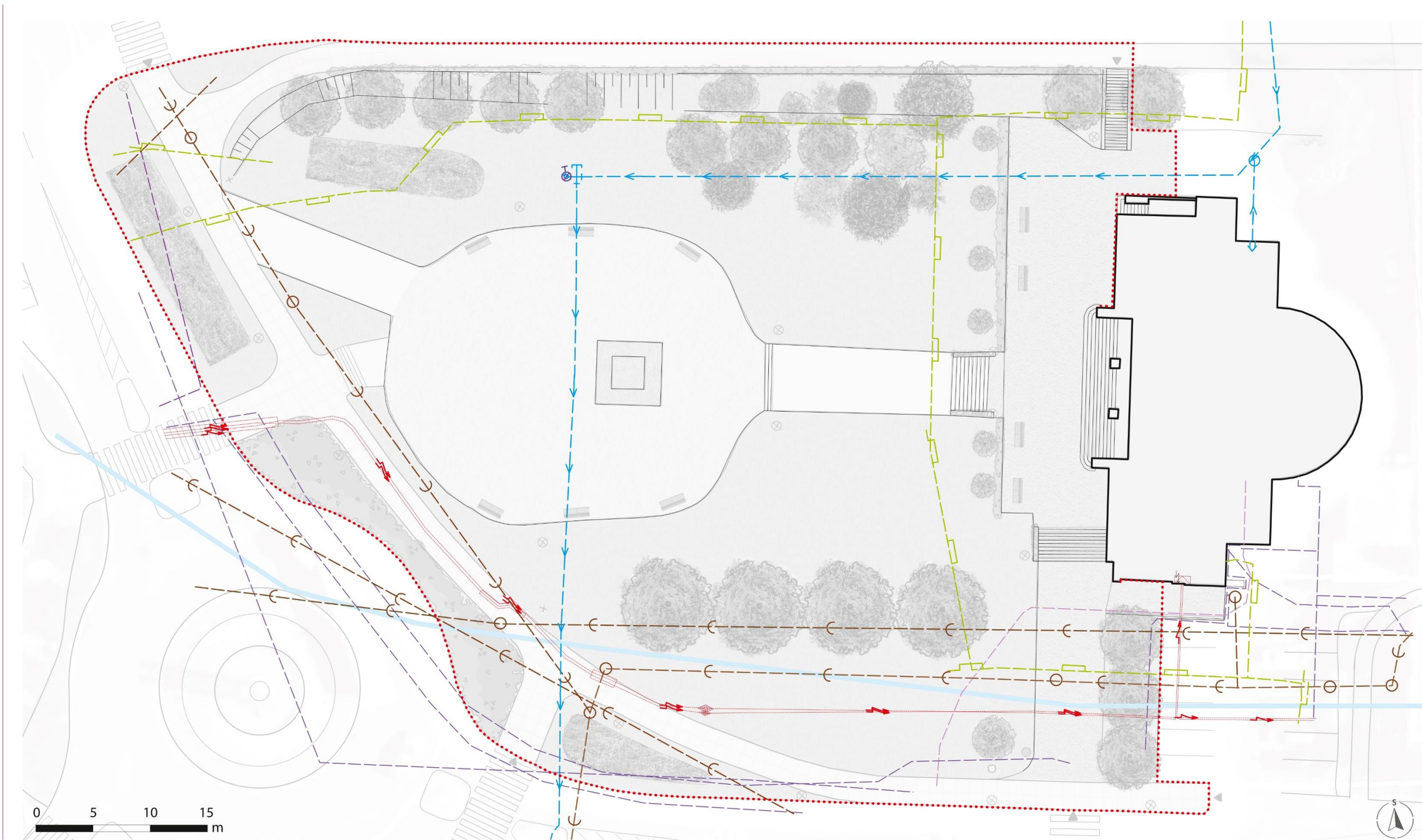
NÁVRH NÁMESTIA 28.ŘÍJNA
 LUHAČOVICE

ateliér	Tvorba prostoru	obsah	Rez - stávající stav
autor	Katarína Zdurienčíková	mierka	1:300
vedúci práce	Ing. Arch. Kamil Koláček	dátum	03/2023

02
 výkres A3

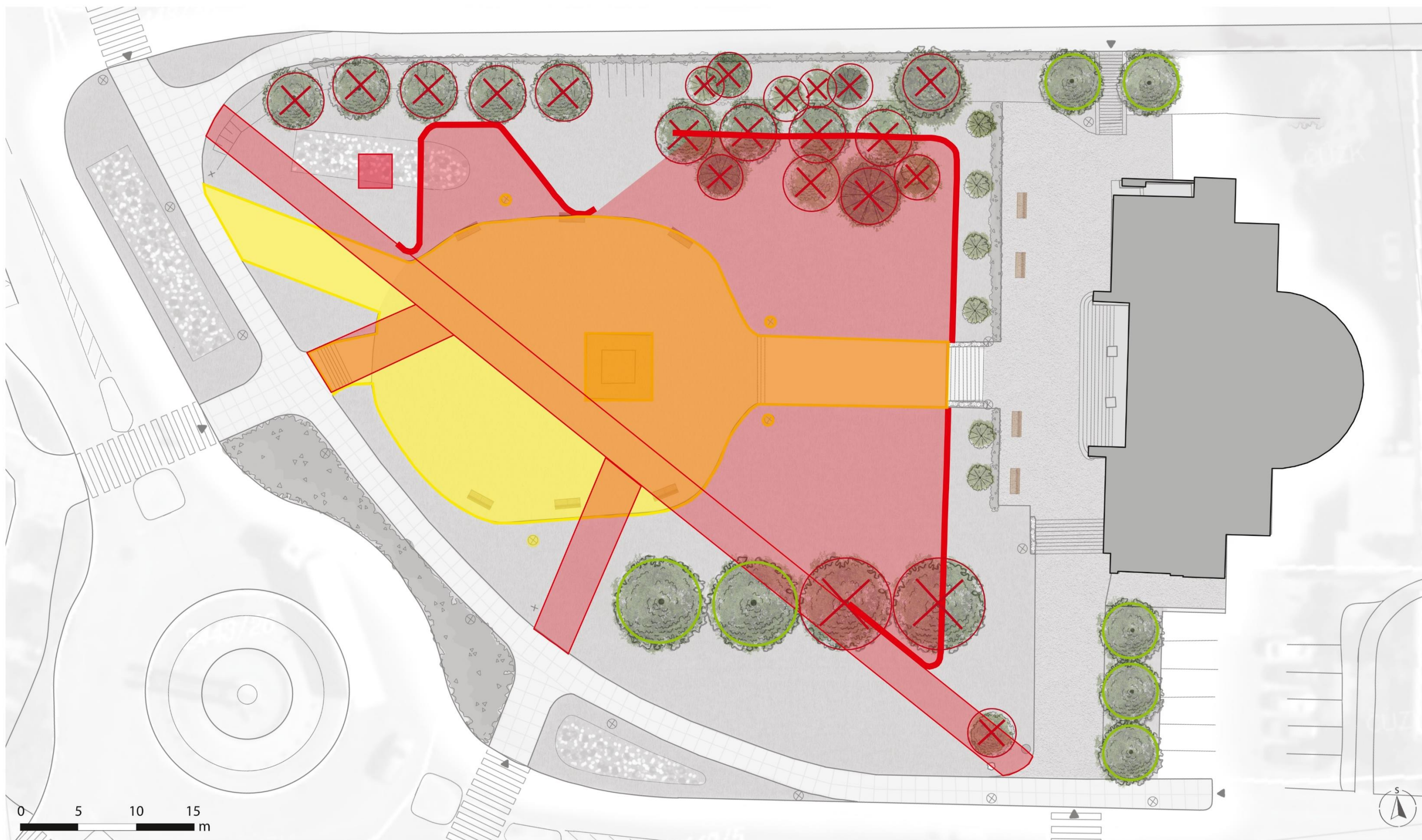

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně Fakulta multimediálních komunikací		NÁVRH NÁMESTIA 28.ŘÍJNA LUHAČOVICE	
ateliér	Tvorba prostoru	obsah	Rez - stávající stav
autor	Katarína Zdurieníčková	mierka	1:300
vedúci práce	Ing. Arch. Kamil Koláček	dátum	03/2023
			03 výkres A3

	Vodovod		Káblové vedenie elektrickej siete		Vodný tok po zemi
	Kanalizácia		Dialkový telekomunikačný kábel		Riešené územie
	Plynovod		Miestny telekomunikačný kábel		

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně Fakulta multimediálních komunikací		NÁVRH NÁMESTIA 28.ŘÍJNA LUHAČOVICE	
ateliér	Tvorba prostoru	obsah	Technická infraštruktúra
autor	Katarína Zdurieníčková	mierka	1:300
vedúci práce	Ing. Arch. Kamil Koláček	dátum	12/2022
			04 výkres A3

- ✕ stromu určené na výrub
- búrané konštrukcie
- stromy určené na ponechanie
- navrhované konštrukcie

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací | **NÁVRH NÁMESTIA 28.ŘÍJNA**
LUHAČOVICE

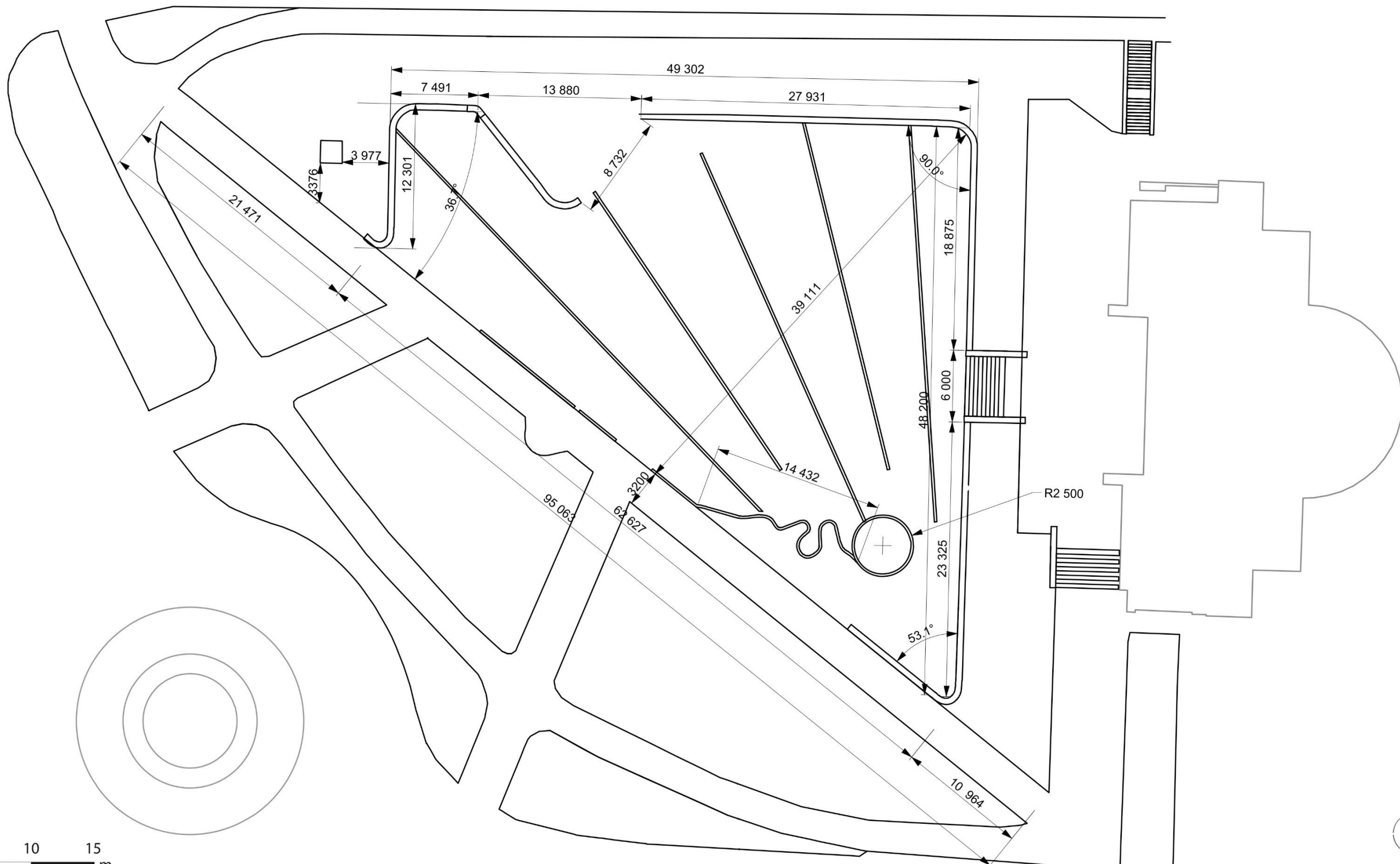
ateliér	Tvorba prostoru	obsah	Búrané konštrukcie
autor	Katarína Zdurieníčková	mierka	1:300
vedúci práce	Ing. Arch. Kamil Koláček	dátum	04/2023

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací | **NÁVRH NÁMESTIA 28.ŘÍJNA**
LUHAČOVICE

ateliér	Tvorba prostoru	obsah	Navrhovaná situácia
autor	Katarína Zdurieníčková	mierka	1:300
vedúci práce	Ing. Arch. Kamil Koláček	dátum	03/2023

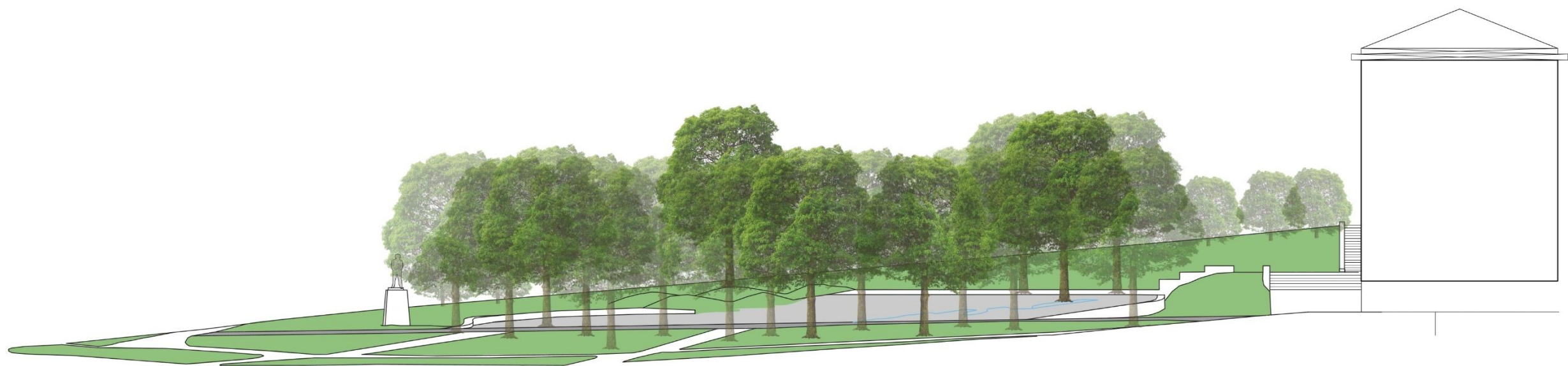
06
výkres A3

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně Fakulta multimediálních komunikací		NÁVRH NÁMESTIA 28.ŘÍJNA LUHAČOVICE	
ateliér autor vedúci práce	Tvorba prostoru Katarína Zdurienčíková Ing. Arch. Kamil Koláček	obsah mierka dátum	Pôdorys 1:300 05/2023
			07 výkres A3

pohľad z predu

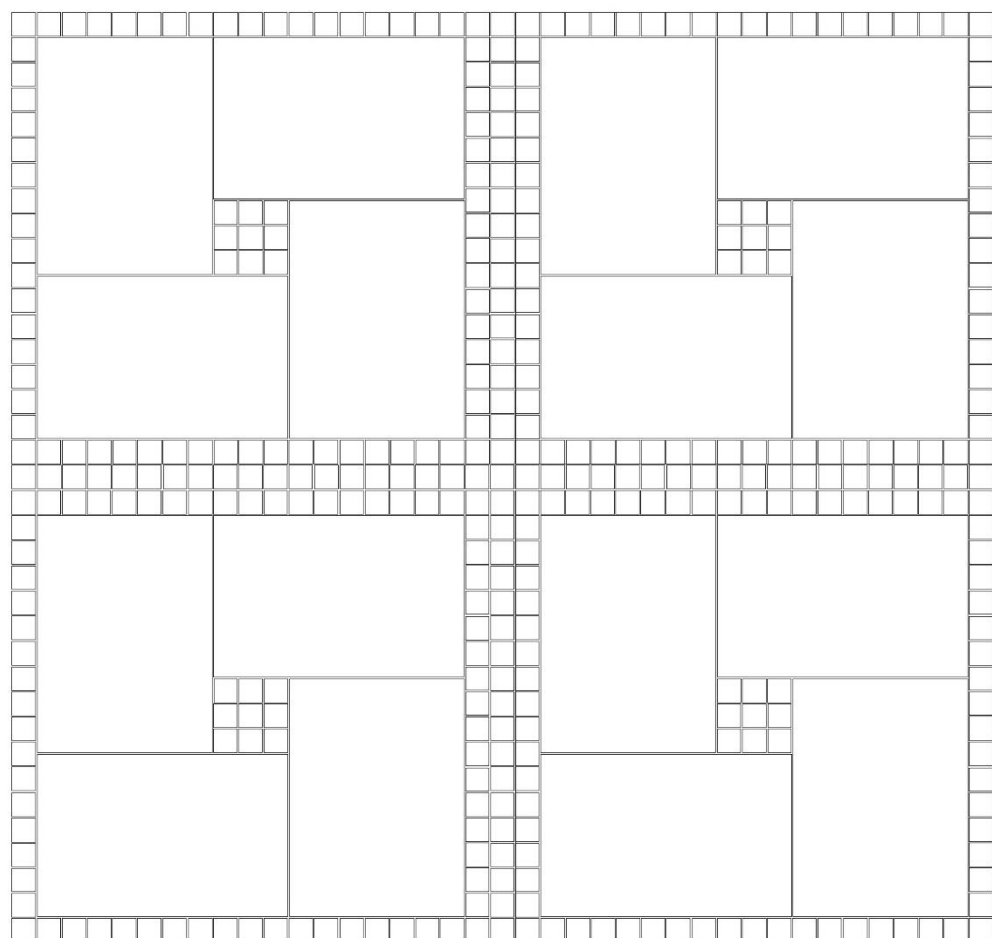

pohľad z boku

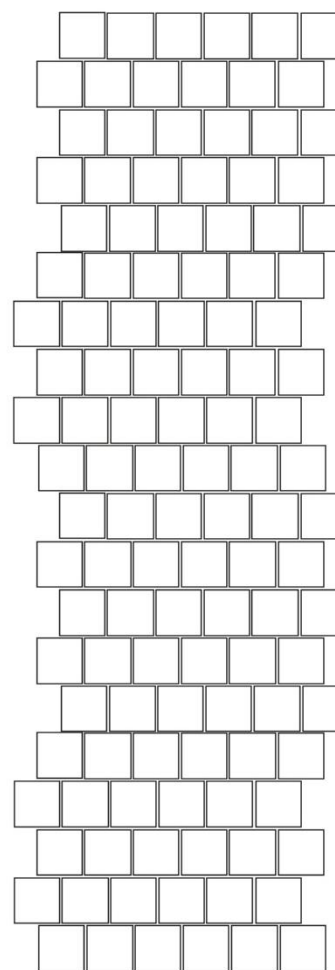
Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně Fakulta multimediálních komunikací		NÁVRH NÁMESTIA 28.ŘÍJNA LUHAČOVICE	
Tvorba prostoru	obsah	Pohľady	
Katarína Zdurienčíková	mierka	1:300	08
Ing. Arch. Kamil Koláček	dátum	05/2023	výkres A3

STÁVAJÚCI CHODNÍK

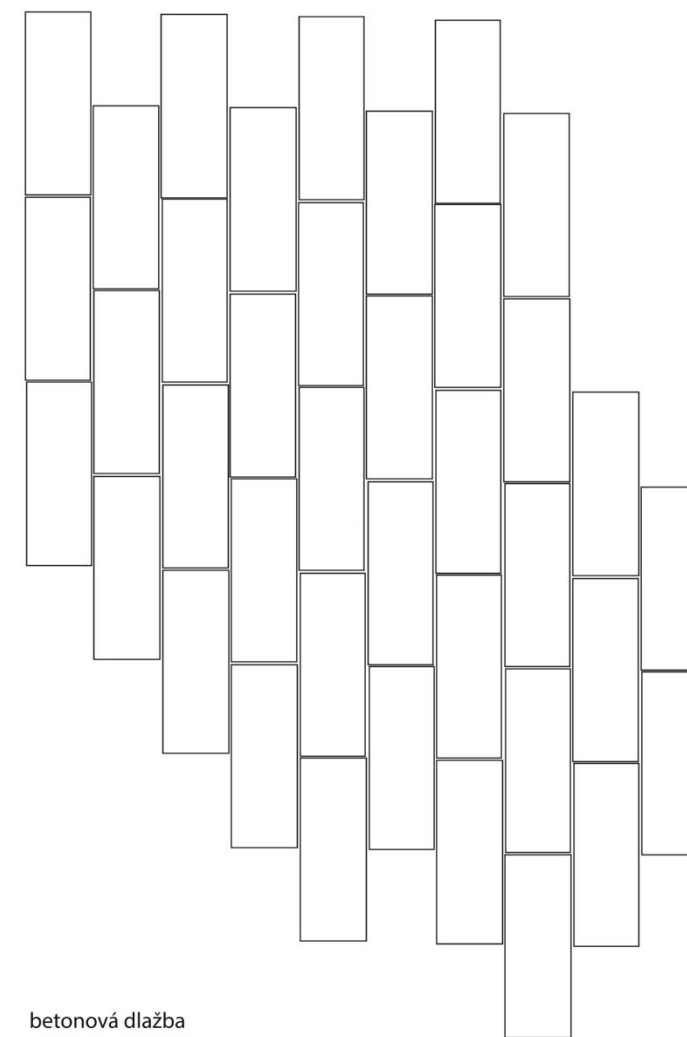
kombinovaná dlažba

STREDOVÝ CHODNÍK

kamenná dlažba
rezaná kocka
10x10

HLAVNÁ PLOCHA NÁMESTIA

betonová dlažba
pohľadový beton
40x18

PRÍLOHA P 2: PARÉ – VIZUÁLNA DOKUMENTÁCIA

OBSAH

ANALÝZA	Širšie vzťahy Dostupnosť Záujmové body Okolie námestia Pohyb tieňov Analýza námestia Fotodokumentácia Panoramatický pohľad	VIZUALIZÁCIE	Pohľad na mestský úrad Celkový pohľad Vstup zo severozápadu Vstupy na námestie Vstup z juhovýchodu Hraničná línia Sedenie s výhľadom Oddychová zóna Pohľad na oddychovú zónu Umiestnenie pítka Krajinný prvok Krajinný prvok- multifunkčný priestor Krajinný prvok- multifunkčný priestor Vodný prvok Vodný prvok Vodný prvok-situačný pohľad Večerná atmosféra Rozmiestnenie stánkov Simulácia podujatí Vianočná atmosféra
VÝVOJ PRÁCE	Prehľad návrhov		
FINÁLNY NÁVRH	Navrhovaný stav Použité prvky Detail spracovania Krajinný prvok - detail Pamätník oslobodenia Umiestnenie pamätníku Použitý mobiliár a materiál Vybrané rastliny		

ŠIRŠIE VZŤAHY

DOSTUPNOSŤ

Cez Luhačovice vedie jeden hlavný ťah, ktorý spája mesto s okolím. Zlín je vzdialený 22km, Otrokovice 30km a Uherský Brod 13km. Mesto je popretkávané malými uličkami a turistickými trasami. Po okraji mesta vedie cyklotrasa. V tesnej blízkosti námestia sa nachádza autobusová zastávka a o pár metrov ďalej vlaková a autobusová stanica. Parkovacie miesta sú dostupné v rámci celého mesta. Mesto je pomerne malé a všetky zaujímavé body sú dostupné pešou chôdzou.

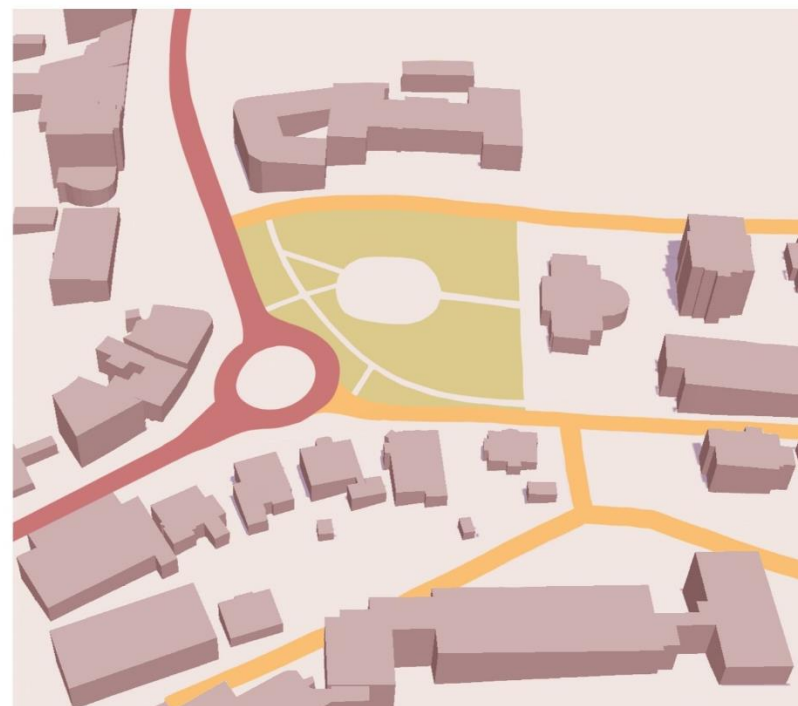

ZÁUJMOVÉ BODY

POHYB TIEŇOV

JÚL 7:00

JÚL 12:00

JÚL 19:30

DECEMBER 7:00

DECEMBER 12:00

DECEMBER 16:30

ANALÝZA NÁMESTIA

budova mestského úradu je dominantou námestia

predpriestor mestského úradu, výskovo oddelený od námestia

najnovšia výsadba stromov

zhluk nekultivovanej zelene

monumentálny pamätník oslobodenia

dláždená plocha námestia
celé námestie pozostáva z viacerých druhov dlažby (7 druhov) prevažne zanedbané

sezónny kvetinový záhon

obnovený chodník, ktorý lemuje obvod námestia

parkovisko

pamätná jablň spolu s označovacím kameňom

nevyužitý priestor na námestí je množstvo potenciálneho priestoru

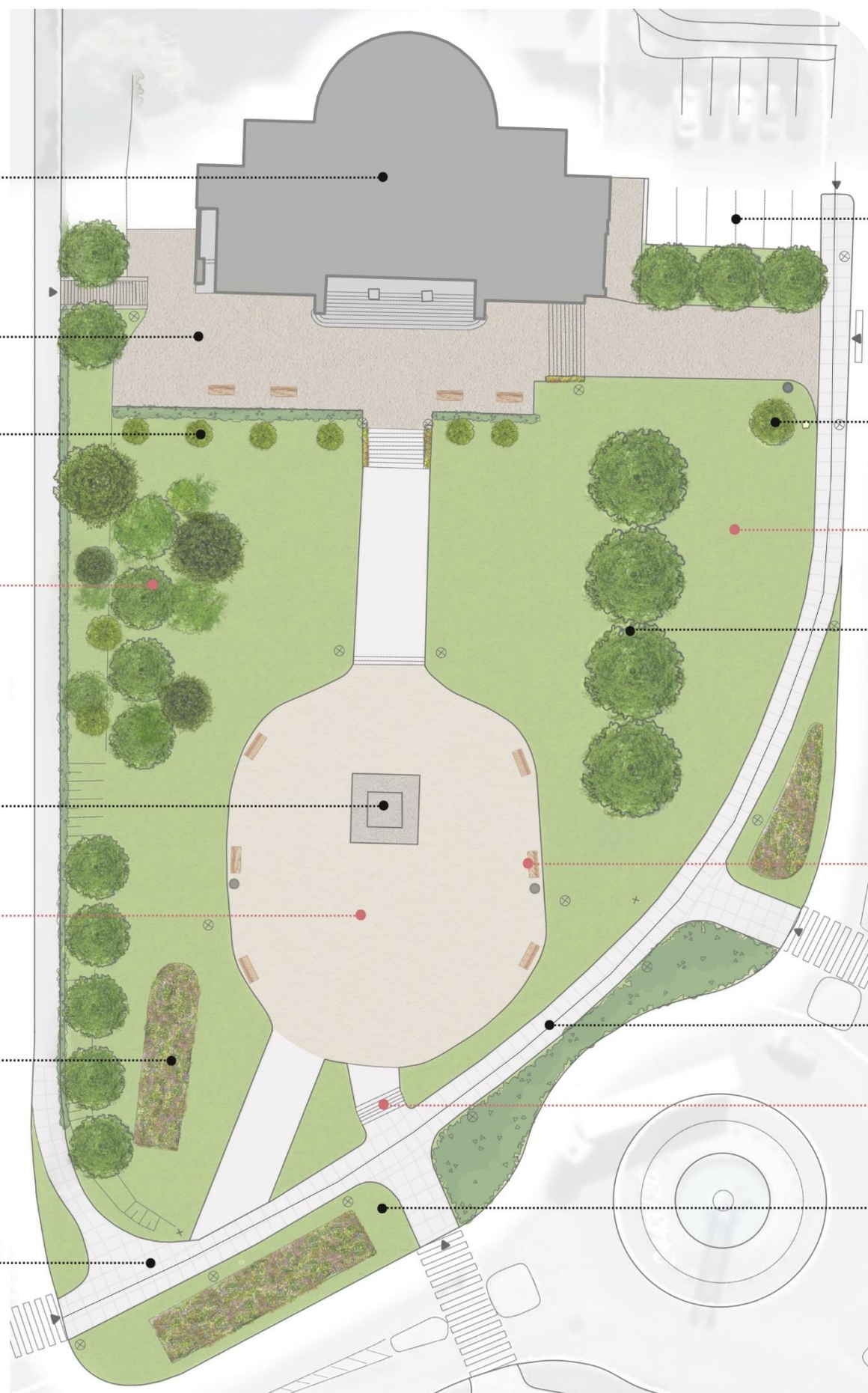
výsadba dubov

nedostatočný mobiliár na veľkosť námestia a fakt, že Luhačovice sú navštevané kúpeľné mesto sa tu nachádza málo možností na sedenie a odpočinok

najfrekventovanejšia trasa na námestí

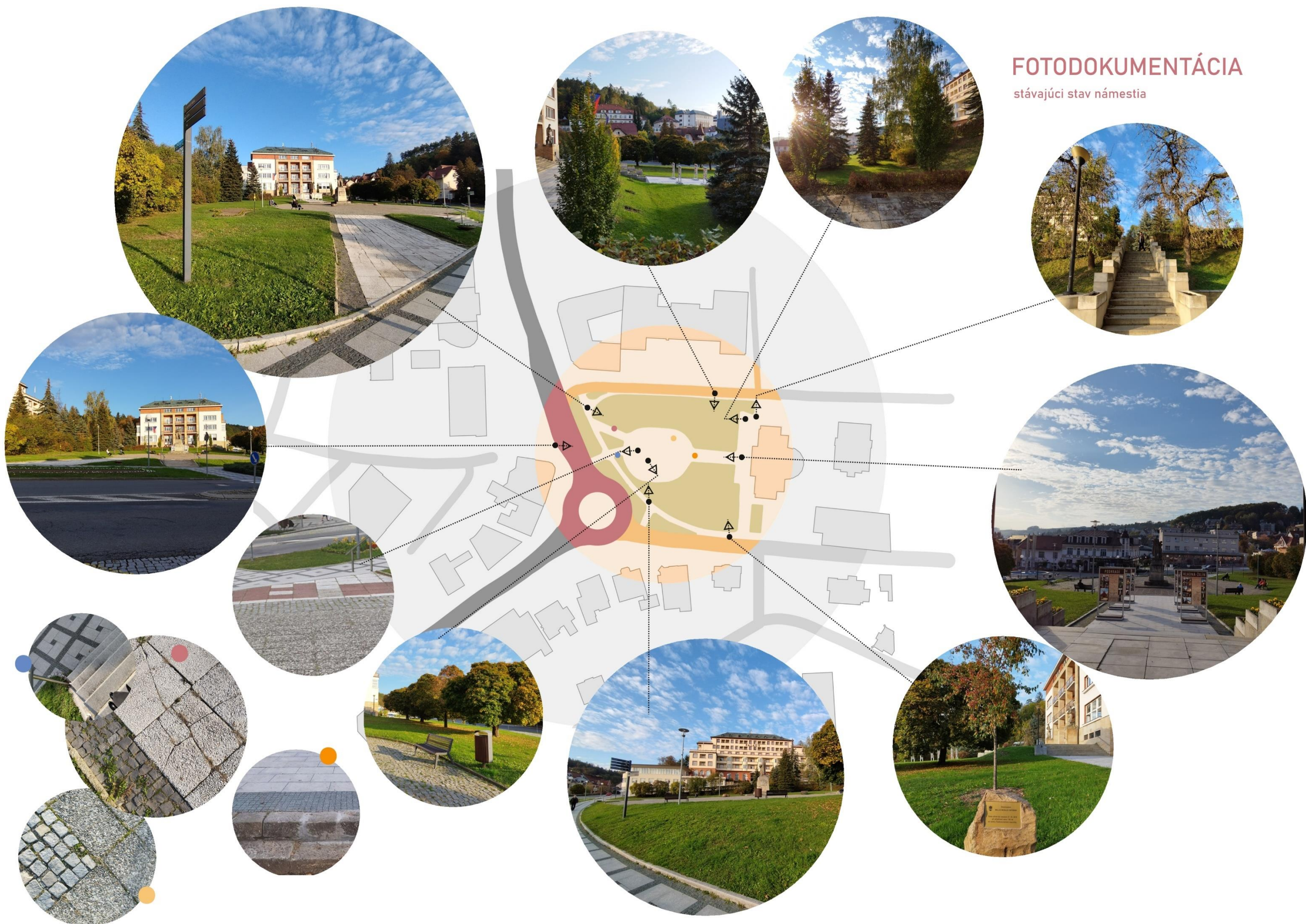
schody z dôvodu väčšieho prevýšenia

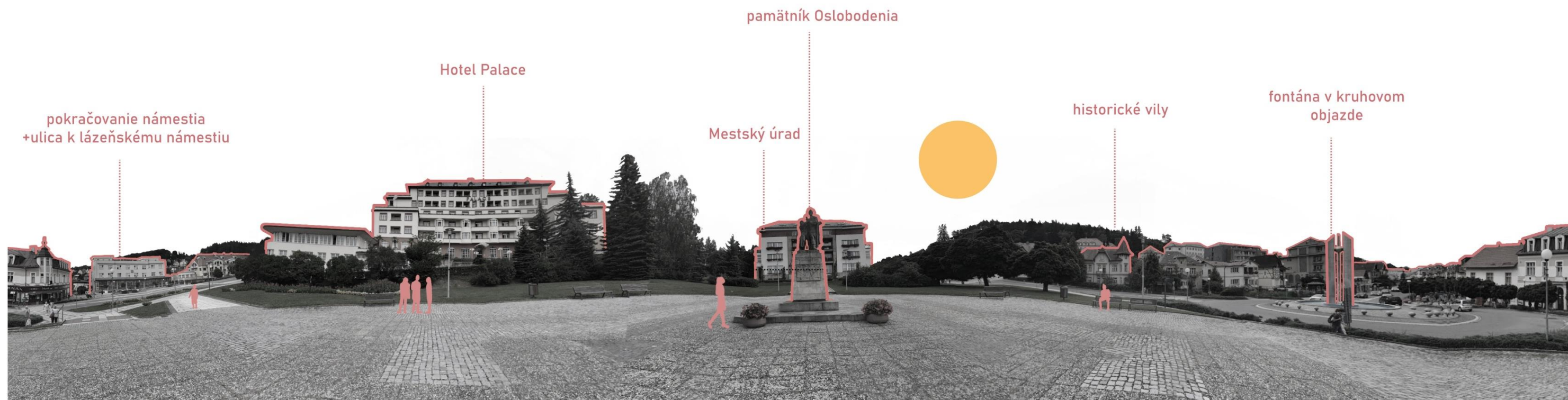
celé námestie sa nachádza vo svahu prevýšenie je cca 3% - 3,5% poskytuje skvelý výhľad na okolie

FOTODOKUMENTÁCIA

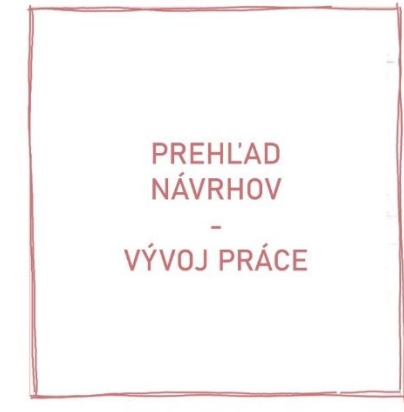
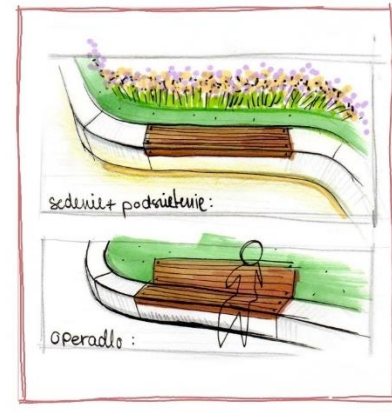
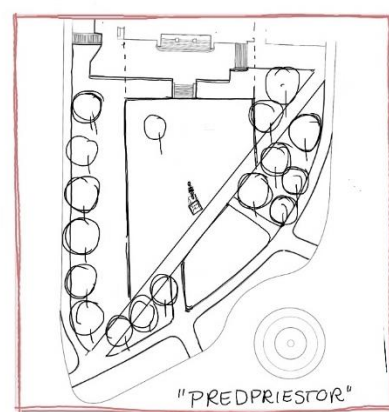
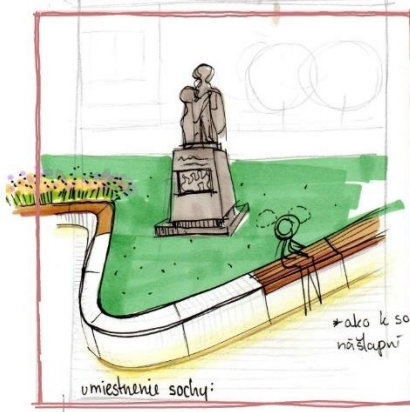
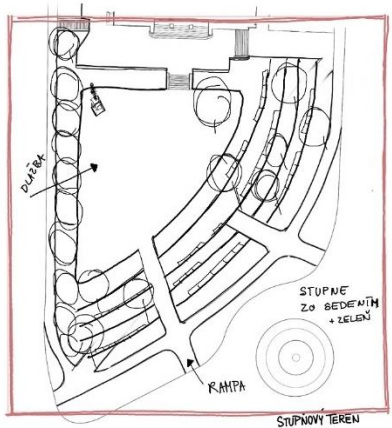
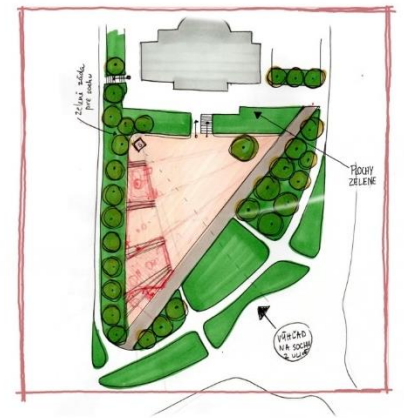
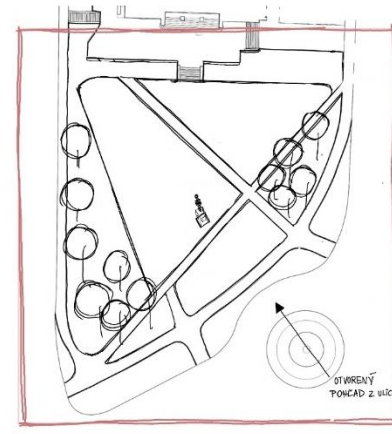
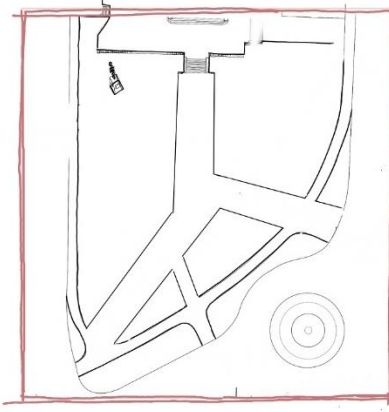
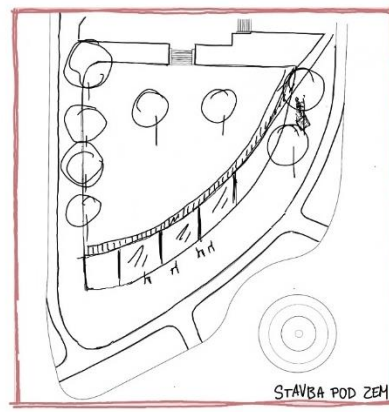
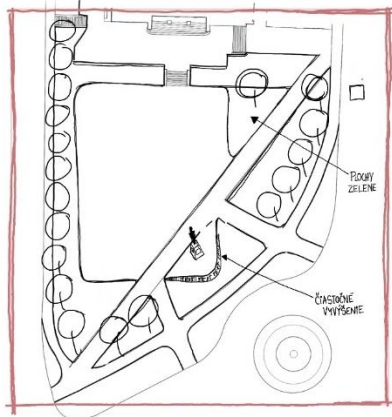
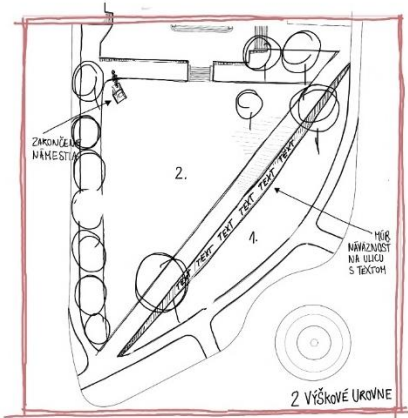
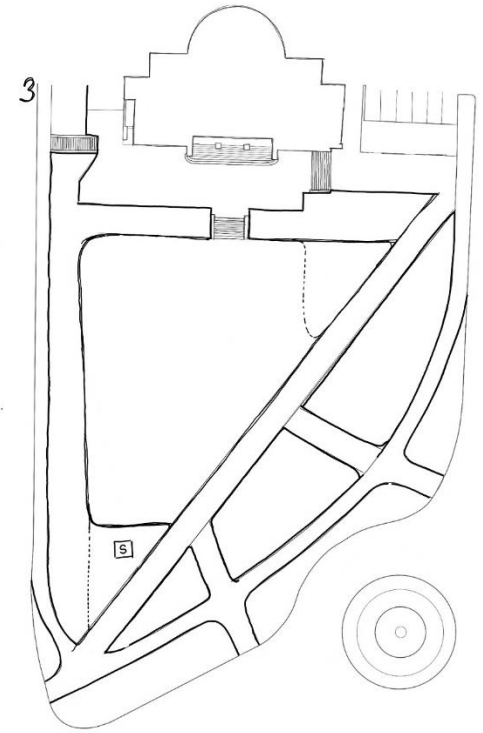
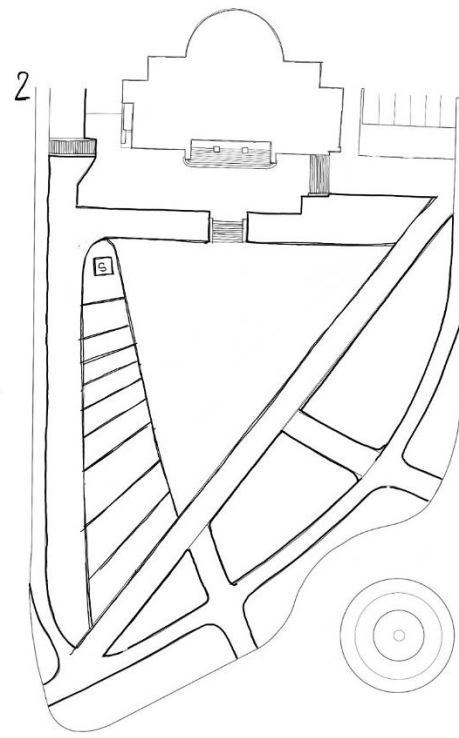
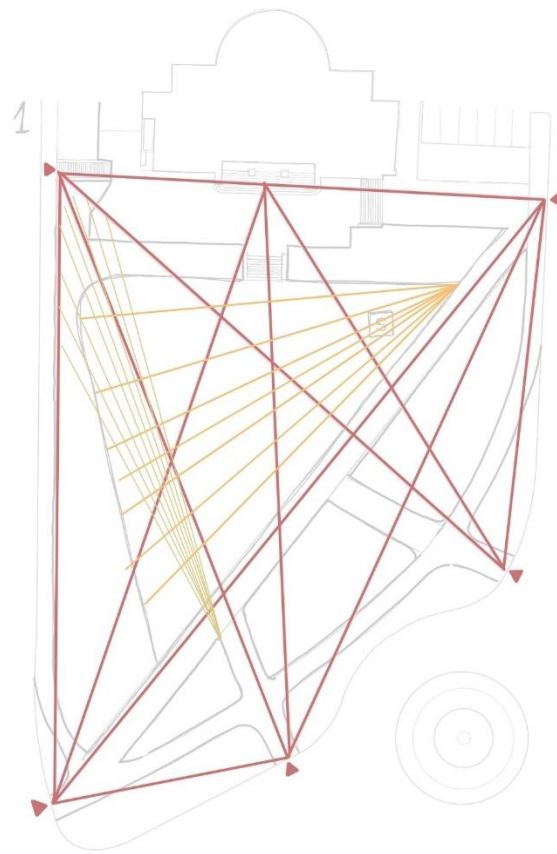
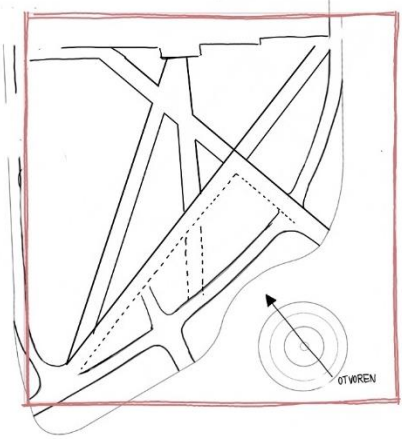
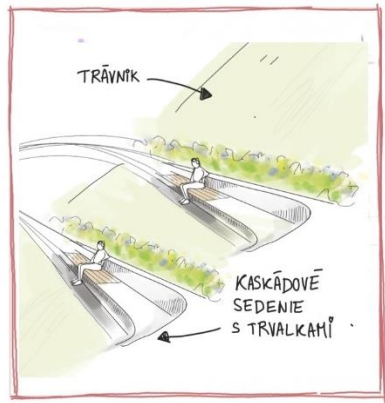
stávajúci stav námestia

Panoramatický pohľad z námestia na okolité priečelia budov.

NAVRHOVANÝ STAV
NÁMESTIA

budova mestského úradu zostala
dominantou námestia

parkovisko

hraničná línia- najlepší výhľad na celú
plochu námestia

miesto pre bicykle

veľkorysý trvalkový záhon po celom
svahu, reflektuje okolitú farebnosť

výsadba solitérnych stromov
do dláždenej plochy

vodný prvok, úzky prameň, ktorý
prírodzene využíva svah a tečie
cez námestie

nízke dreviny, čiastočné prekrytie hotela
Palace s obrovskou mierkou

pobytový trávnik, oddychová zóna
námestia, vhodná na piknik

betónové muriky so sedením

solitérne sedacie prvky a ležadlá

zvlnený terén určený na multifunkčné
využitie v podobe kreatívneho sedenia,
ležania alebo hry

zhromažďovacia plocha na kultúrne
podujatia

priestor na umiestnenie vianočného
stromčeka prípadne májky

mestské pítka, umiestnené v centre
námestia, v tieni stromov

pamätník oslobodenia

odklonenie od cesty hmotou stromov

nášlapné kamene ku pamätníku

výsadba nízkych pôdopokryvných rastlín,
tak aby netienili pohľad na námestie a
zároveň zabraňovali vychodenému
trávniku

pôvodný obvodový chodník námestia
so stávajúcim materiálom

pohľadová línia, ktorá vizuálne prepája verejné
priestory rozdelené cestnou komunikáciou

POUŽITÉ PRVKY

VODNÝ PRVOK

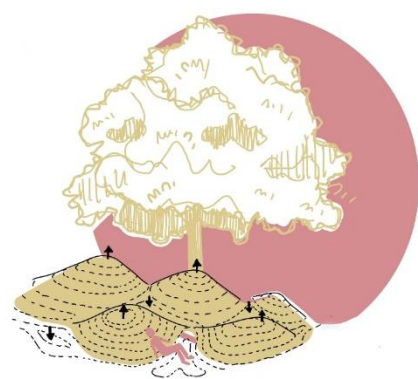
Inšpirácia Luhačovickými prameňmi

osvieženie

atraktivnosť a hra

umiestnenie v blízkosti pobytovej zelene

miesto, kde naozaj prechádza rieka, ale pod povrchom zeme

KRAJINNÝ PRVOK

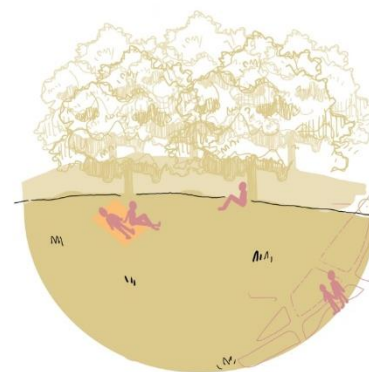
Inšpirácia okolitou prírodou

terénne zvlnenie

multifunkčný priestor na sedenie, ležanie

priestor stvorený na hru

kopce svojim tvaroslovím zjemňujú prísťnosť dláždenej plochy

POBYTOVÁ ZELEŇ

čistočná bariéra od cesty

pobytový trávnik s dostatkom tieňa

priestor na oddych

solitérne sedacie prvky

lehátka

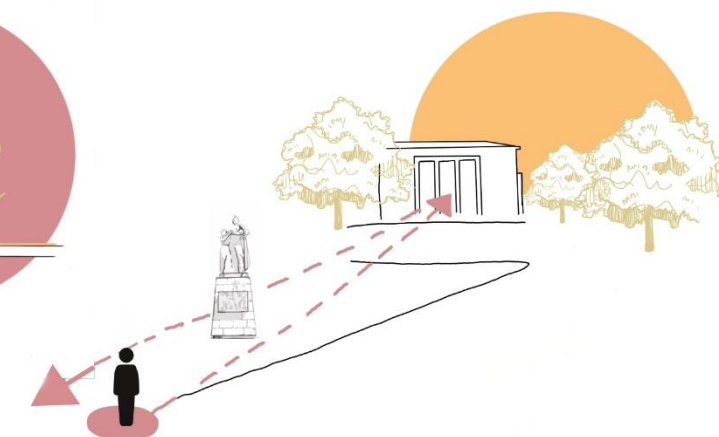
VARIANTY SEDENIA

vyvýšené múriky s integrovaným sedením

rôznorodá výška, vhodná aj pre starších ľudí

hraničná línia s dobrým výhľadom na námestie

možnosť výberu miesta, ale aj sedacieho prvku

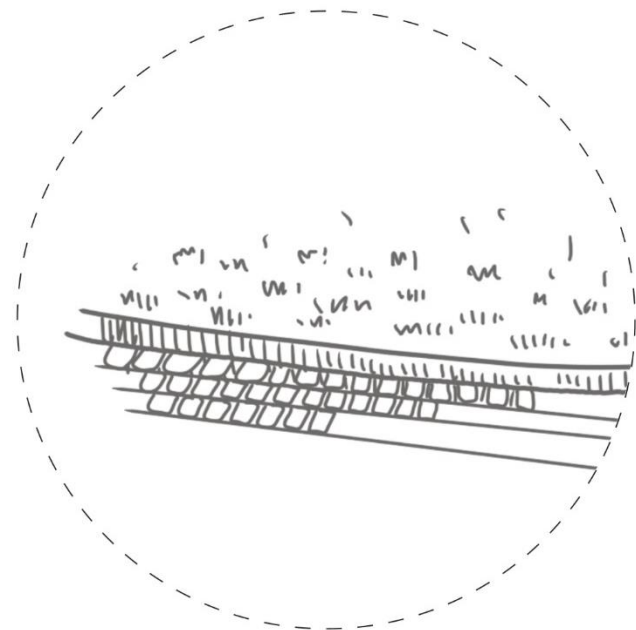
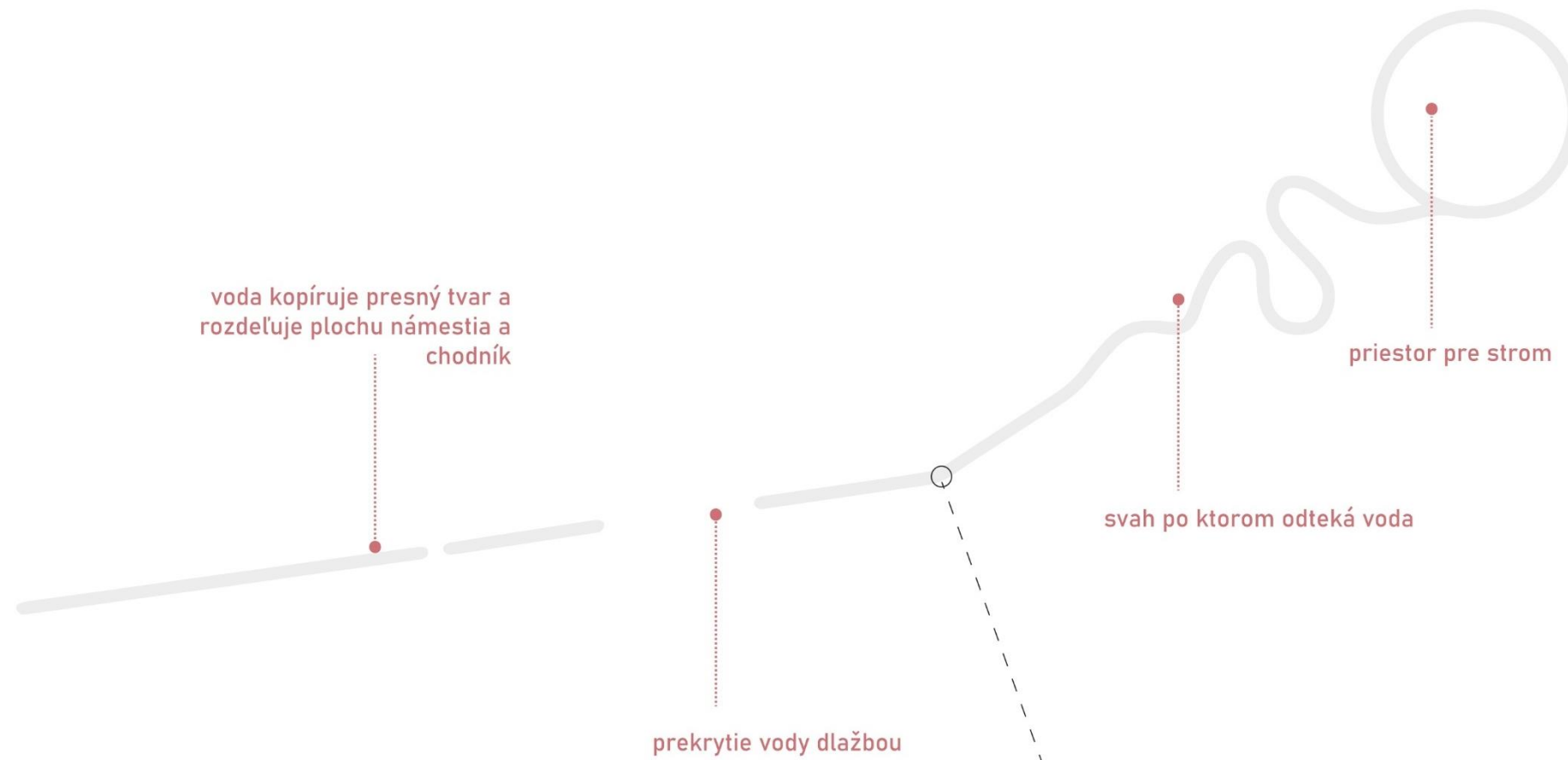
VIZUÁLNE PREPOJENIE

pohľadová línia, ktorá spája hlavné body

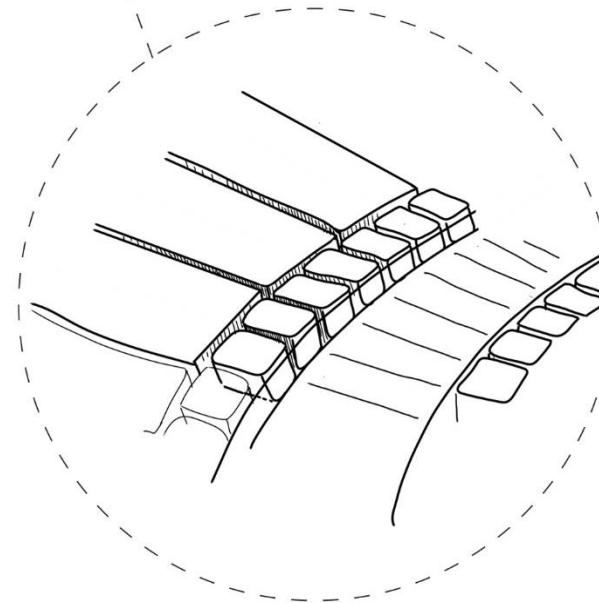
prirodzene navádza na pohyb

v trajektórii pohľadu je umiestnený pamätník

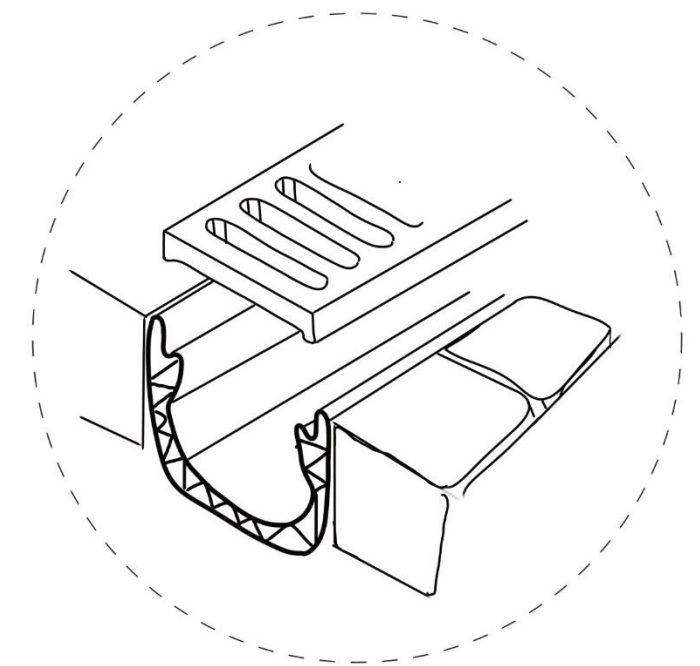
Vybrané prvky vykresľujú jednotlivé funkcie a zóny na námestí. Ich zlúčením sa vytvára kompaktný multifunkčný priestor.

pásovina medzi trávnikom a dlažbou

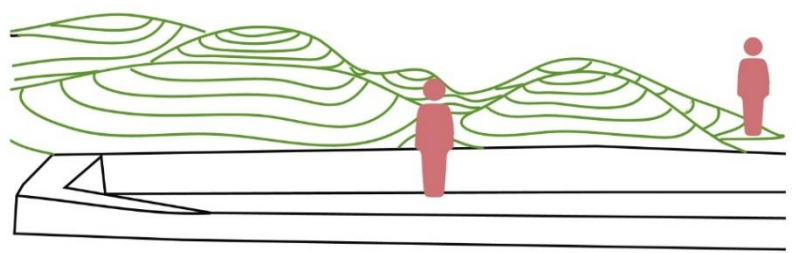

detail okolo prameňa

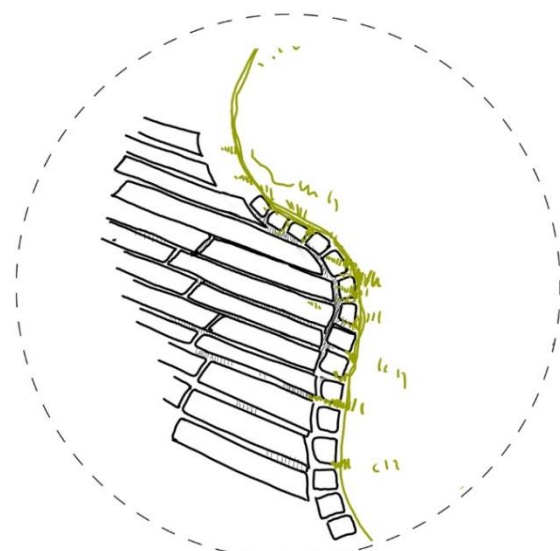

žľab v dlažbe na odvod vody

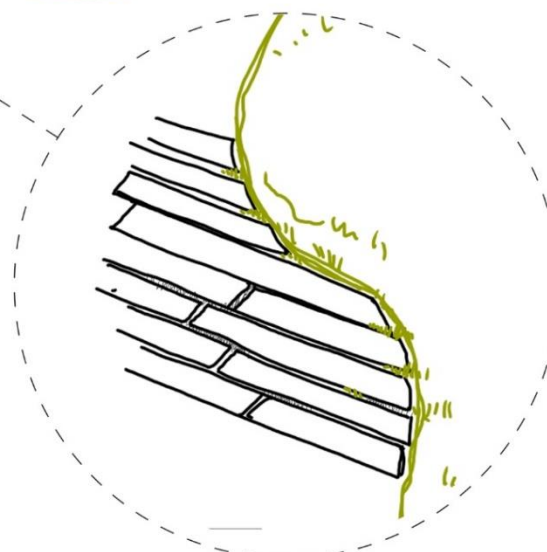
DETAIL SPRACOVANIA

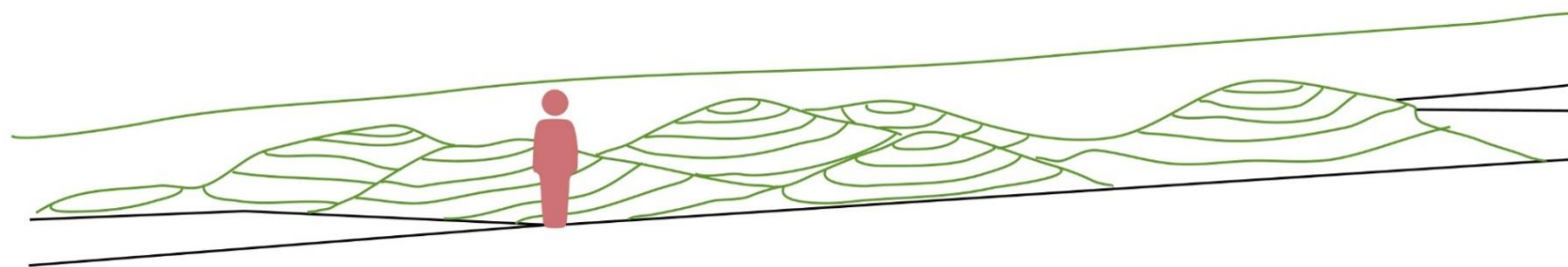
pohľad z predu

detail, možné zjemnenie

prirodené prerastanie
zeleň pohlcuje plochu

pohľad z boku

KRAJINNÝ PRVOK - DETAIL

PAMÄTNÍK OSLOBODENIA

Pamätník Oslobodenia

odstránenie spodného mohutného podstavca

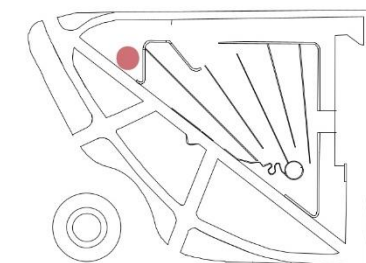
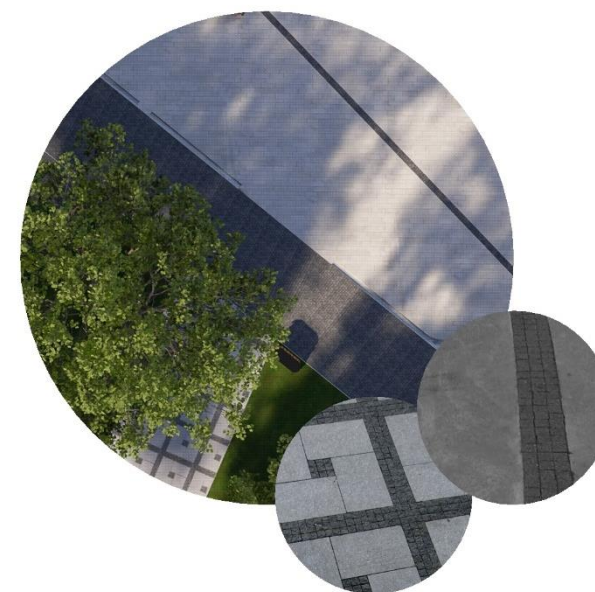

umiestnenie sochy do zeleného prostredia

Odstránenie mohutného podstavca vytvorí zo sochy jemnejšie dielo, ale stále s monumentálnym dojmom a to pre svoju výšku a veľkosť. Umiestnenie sochy do zelene vytvorí dôstojné pietne miesto, kde kontrast zelenej plochy nechá vyniknúť pamätník v celej svojej kráse. Zároveň socha v zelenom priestore nebude pôsobiť tak dominantne ako je tomu teraz.

UMIESTNENIE STÁVAJÚCEJ SOCHY
+MATERIÁLOVÁ NADVÄZNOSŤ

V tesnej blízkosti námestia sa nachádza zrekonštruovaný verejný priestor v podobe malého betonového námestia s kamennými predelmi a chodník, ktorý smeruje na kolonádu, taktiež využíva rovnaký materiál ako na námestí. Z tohoto dôvodu som sa rozhodla o zachovanie rovnakých prvkov aj v návrhu.

POUŽITÝ MOBILIÁR A MATERIÁL

Arborttura

Vera Solo

Vera Solo
na betónovom múriku

OS

Bikebloq

Quinbin
+ jednoduchá
varianta

Gravelli
-Zephyr

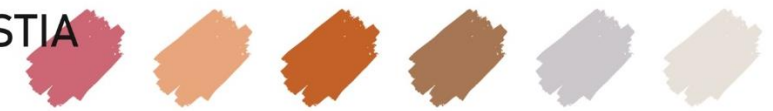
Streetpark
-Twistula

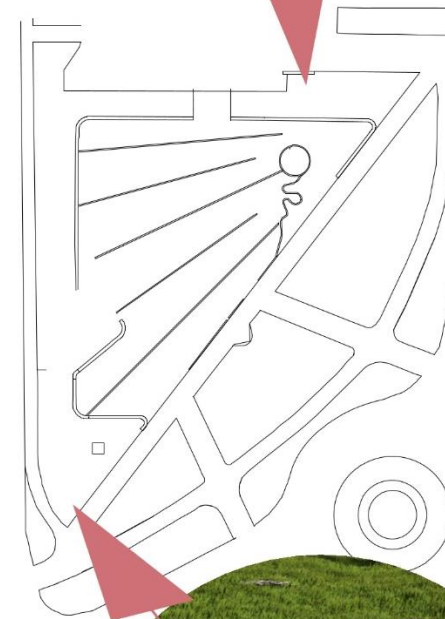
Mestské pitko
-Filip Kramla

vybraný mobiliár je prevažne od firmy MMcite.

OKOLITÁ FAREBNOSŤ NÁMESTIA

INŠPIRÁCIA RASTLÍN + CIELENÁ FAREBNOSŤ
záhon pred mestským úradom - mix trvaliek a okrasných tráv s vyšším vzrastom

INŠPIRÁCIA RASTLÍN + NÍZKY VRASŤ
záhon pôdokryvných rastlín je umiestnený na spodnej strane námestia,

Pohľad z centra námestia na predpriesotr mestského úradu so záhonmi.

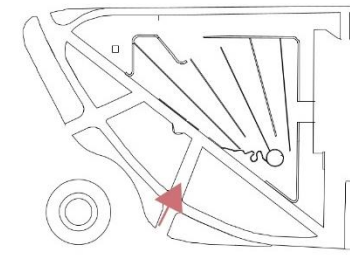

Celkový pohľad na námestie z príslušného námestia, a pohľad na 3 možné vchody.

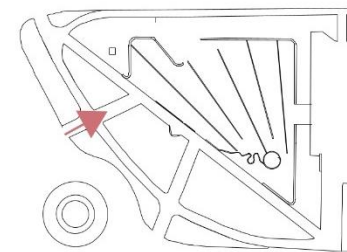
VCHOD NA NÁMESTIE

Vstup na námestie zo severozápadu, z hlavného ťahu.

vstupy na námestie.

Vstup na námestie z juhovýchodu a pohľad na kontrastný chodník, ktorý rozdeľuje priestor na dve zóny.

Pohľad z východu, z vyvýšeného predpriestoru M.U. na hraničnú líniu so sedením.

Hraničná línia so sedením a dobrým výhľadom, umiestnená v rohu námestia.

ODDYCHOVÁ ZÓNA

Oddychová zóna obsahuje solitérne prvky na sedenie a ležanie.

Pohľad z okrajového chodníka na oddychovú zónu, ktorá je situovaná mimo hlavný ťah.

Umístění pítka je v centre náměstia , v tesnej blízkosti odдыхovej zóny.

Pohľad zo severnej strany námestia na celé námestie a zákutia v zvlhnom teréne.

Pohľad na multifunkčný zvlnený terén.

Pohľad z vrchnej strany námestia, kde sa vľava priestor zelenej plochy do priestoru dláždeného námestia.

Vodný prvok je umiestnený v tesnej blízkosti oddychovej zóny, na okraji námestia.

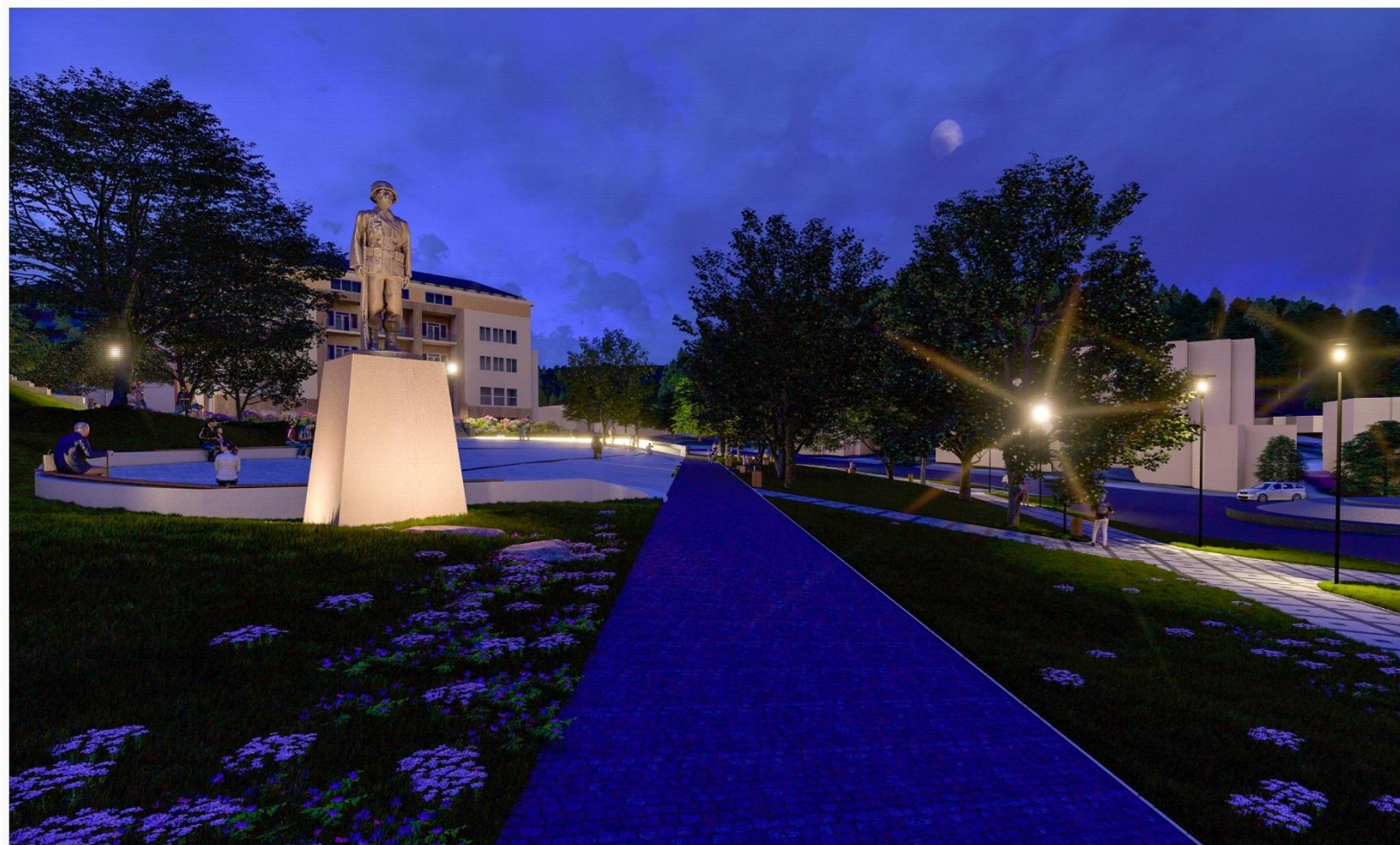
Vodný prameň prirodzene využíva svah a priteká až na spodnú hranicu dláždenej plochy.

Situačný pohľad na vodný prvok

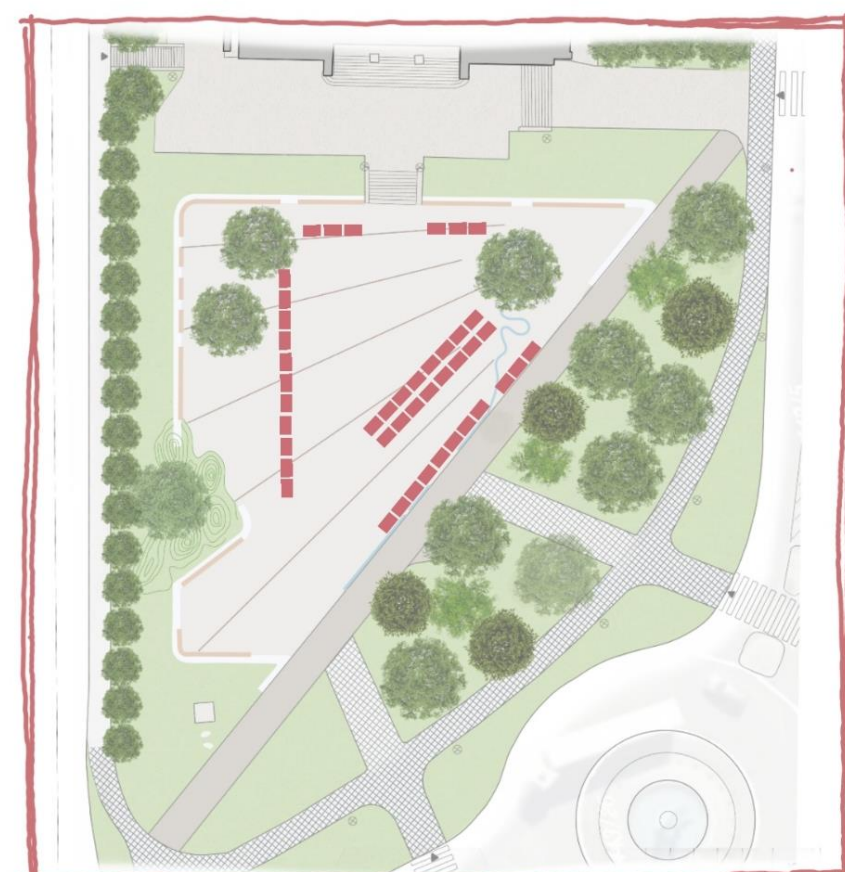
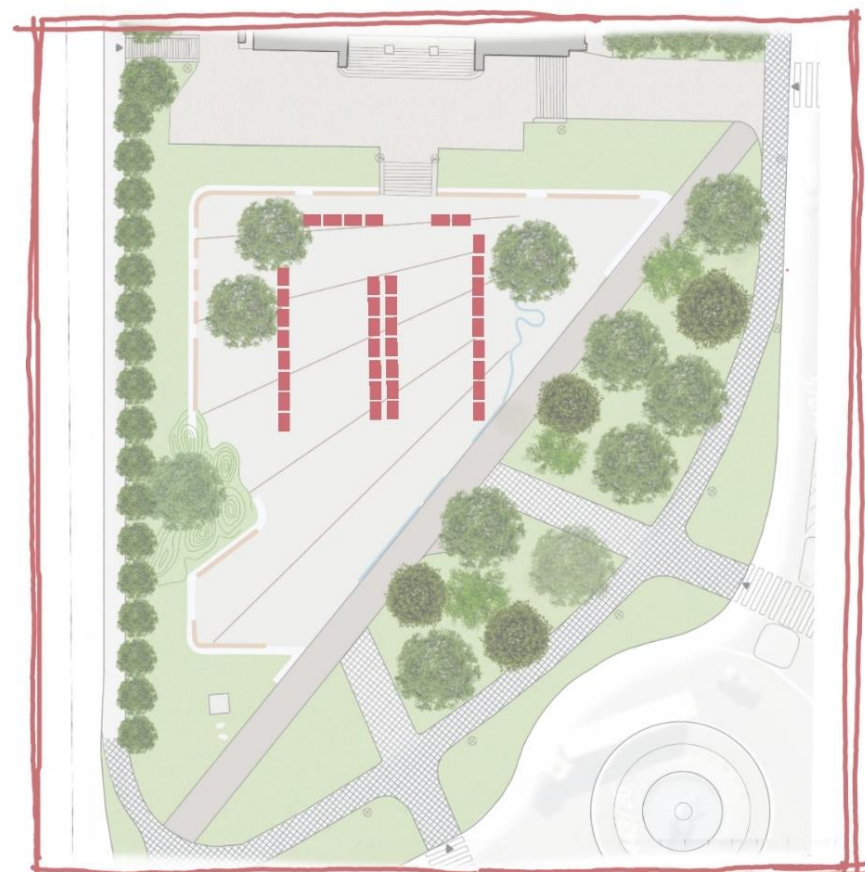
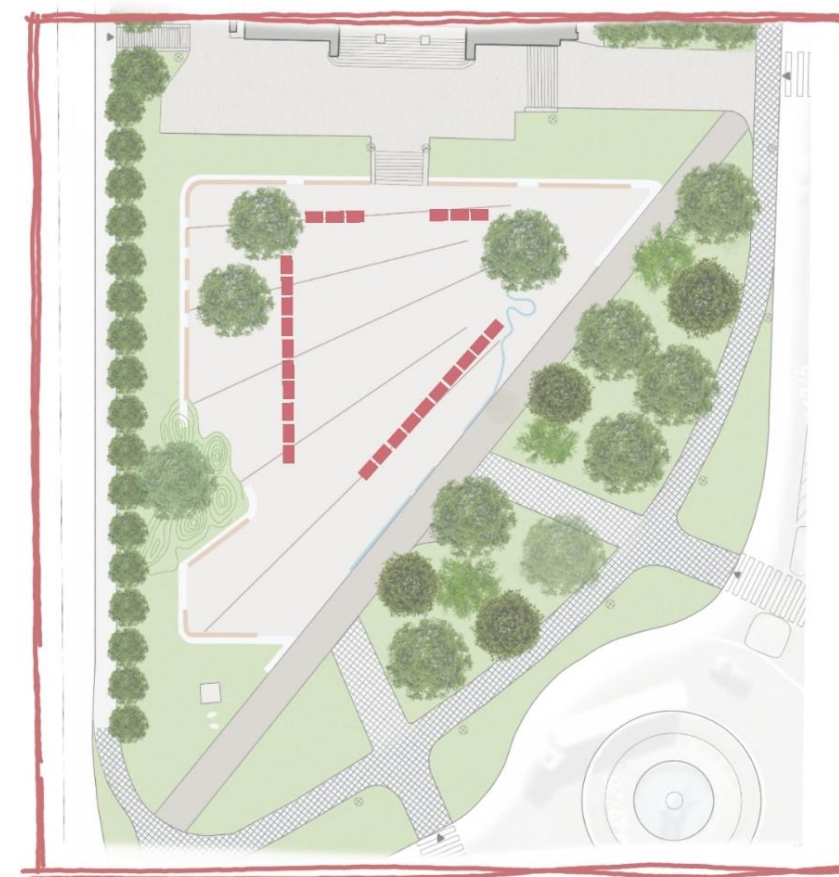
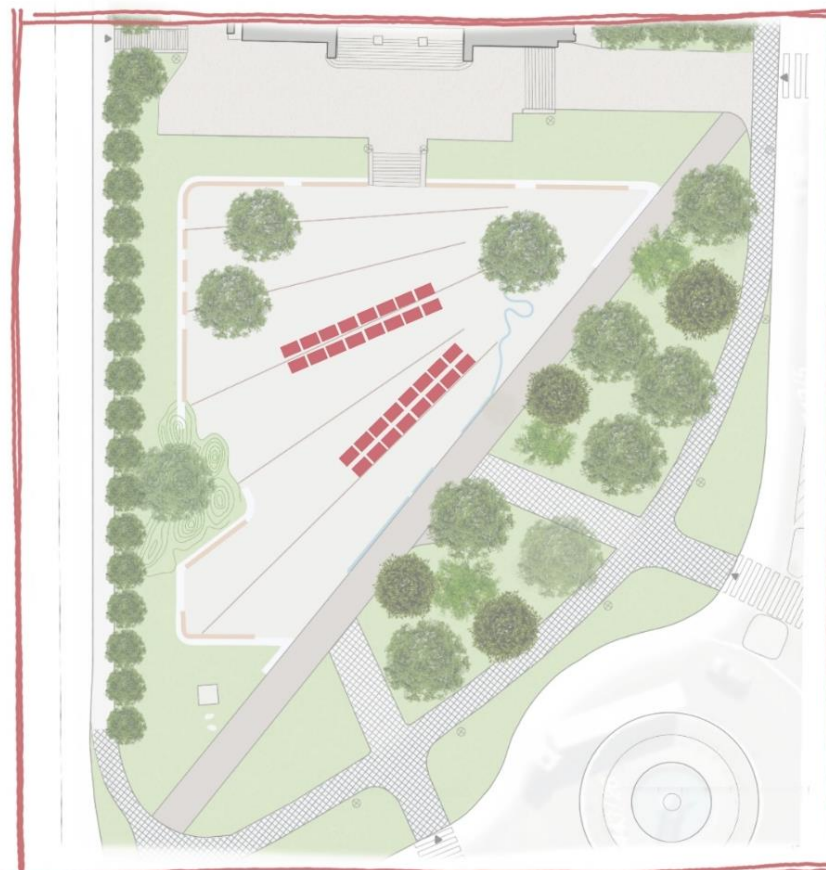

VEČERNÁ ATMOSFÉRA

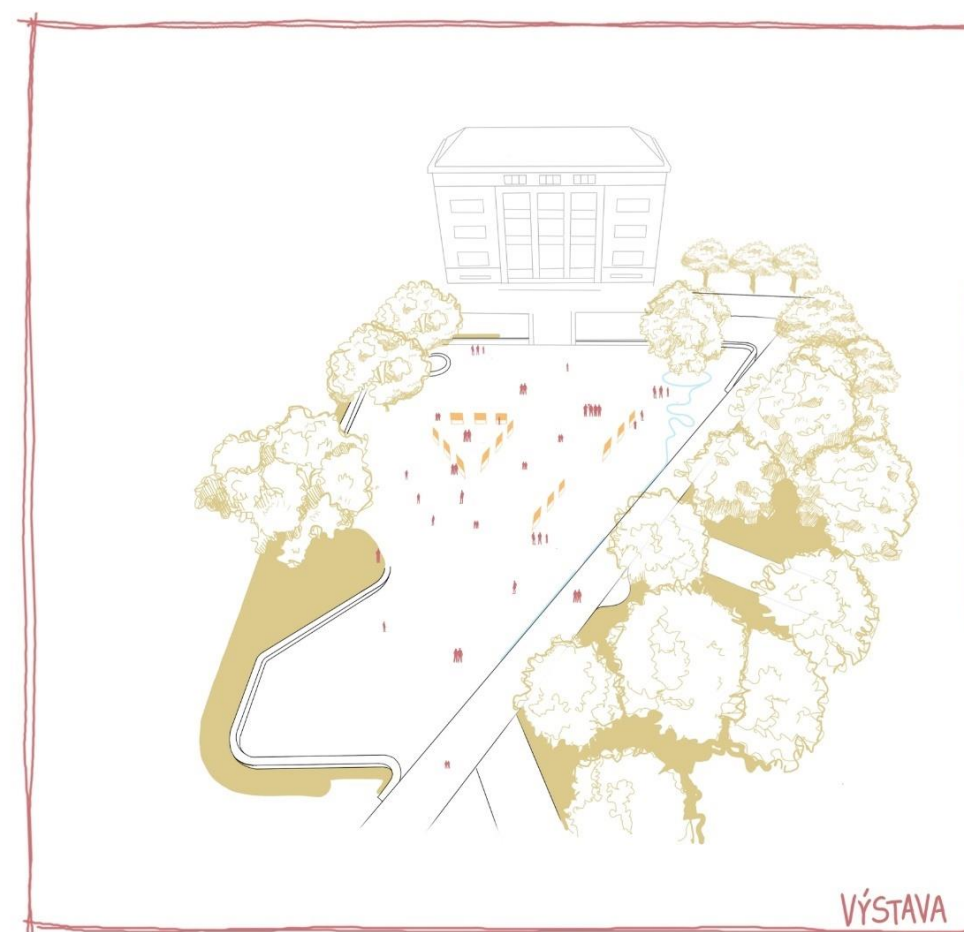
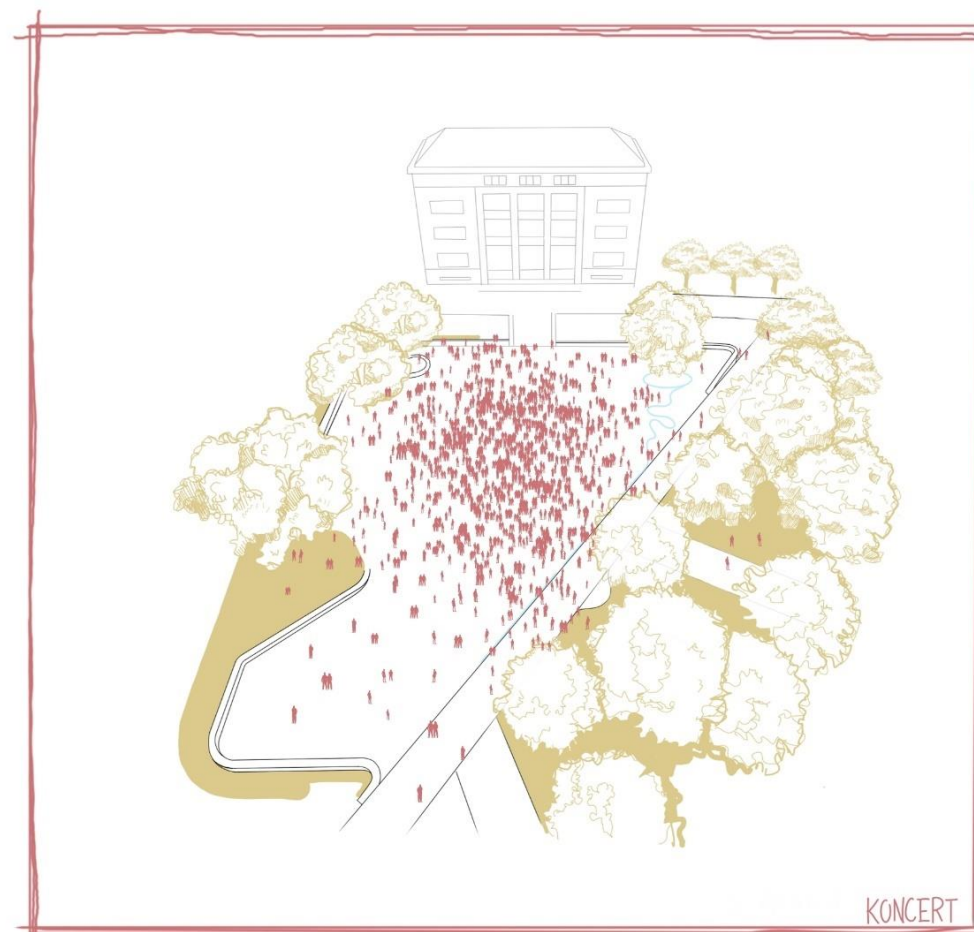
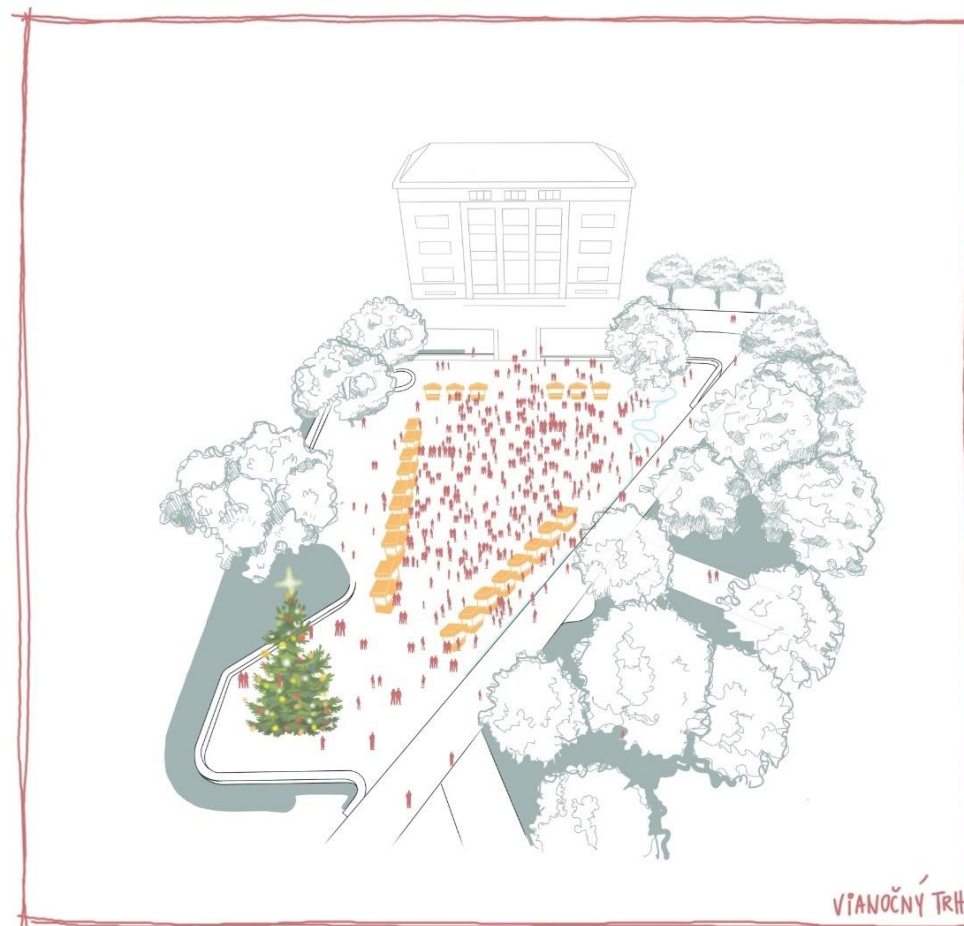
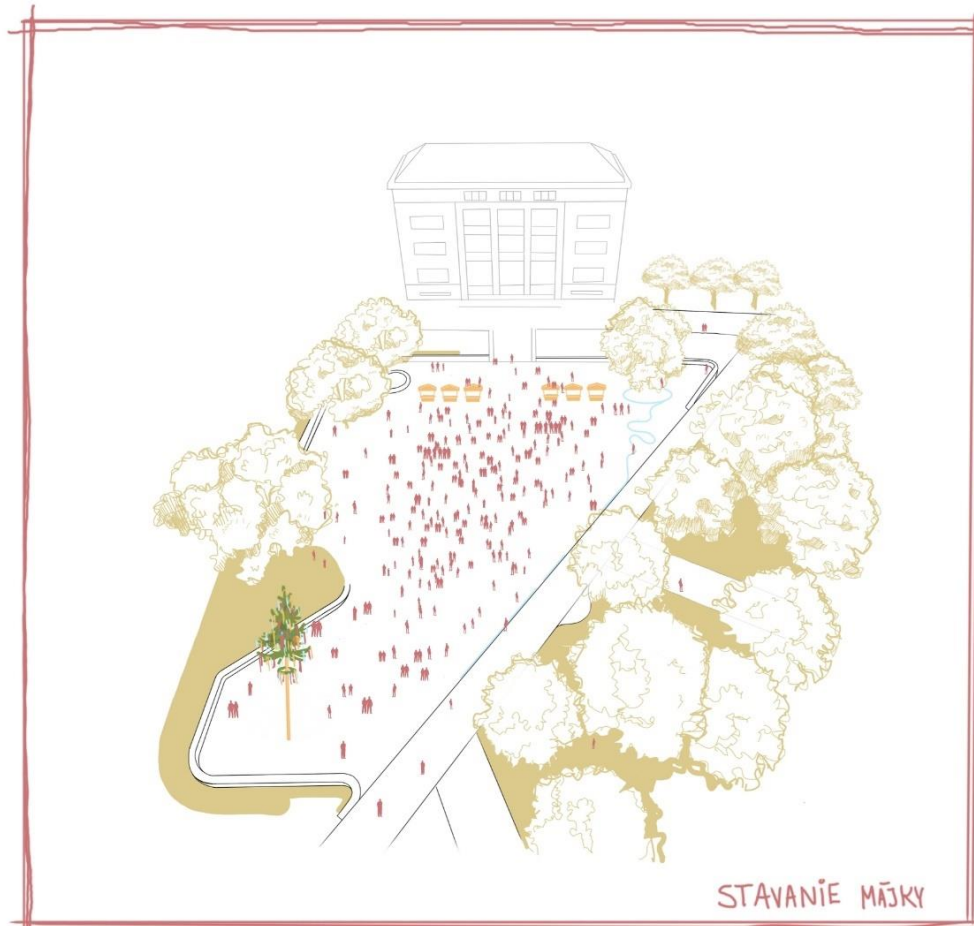
použitie doplnkového osvetlenia

príklady na umiestnenie
predajných stránkov

NÁMESTIE
A
PODUJATIA

PODUJATIA

Vianočná atmosféra.